

צ'בזטי מזהר"ן

קמא

דף קיג:

עם

ביאור חברותא  
ללימוד בעיון

תורה רטו

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת  
ובעל מה גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר  
(ה"מ שמו שמה)

## ליקוטי

(ברכות מו) ואורה הוא בחי' (משלי ד) **ואורה צדיקים כאור נוגה**, וכתיב (שם י) **ברכות לראש צדיק**, שהוא בחי' ה"י ברכות שבתפילה (וזהר [א] פנחס רמז: ובתיקון מז [ב]). נמצא שע"י בא התיקון התפלה. וז"פ תמידין תקנום, זה בחי' הכנסת אורה ת"ה, כמ"ש חז"ל (ברכות י' ע"ב) המארה תלמידי חכמים בתוך ביתו כאלו הקריב תמידין :

**רי [ג]** ע"י משא ומתן באמונה הוא מקיים **ואהבת** [ג], כמ"ש חז"ל (יומא פו) **ואהבת** שיהא שם שמים מְתַאָהֵב על ידיך וכו'. וכשמקיים **ואהבת** על ידי זה יהיה לו פרנסה בלא יגיעה וטורח, כי אמרו חז"ל (פסחים קיח) קשין מוונותיו כק"ם, וקריעת ים סוף היה ע"י זכות אברהם בחי' **ואהבת** כמ"ש חז"ל (י"ו) **וישב הים לפנות בוקר** [ד] דא בוקר דאברהם. נמצא כ'שהגיע עת הבוקר בחי' אברהם, אזי יצא מ'מקישו לקל, כי עד הבוקר הי' קשה לפניו קריעת ים סוף. נמצא על ידי משא ומתן באמונה אהוז בבחי' **ואהבת** בחי' אברהם אזי אין קשין לו מוונותיו :

**ריא [ה]** מזה שהעולם נוסעין על ר"ה לצדיקים [ג], כי עיקר המתקת הדינין אינו אלא על ידי קדושת וטהרת המחשבות, כי שם שרשם, כמ"ש"ל כלא במחשבה איתברירו [ג]. ואי אפשר לבא למוהין זכים אלא ע"י התקשרות לצדיקים, כ'כמוכא בזהר"י [ב] **ויקה משה את עצמות יוסף** [ב], משה הוא בחי' מוחין, ויוסף הוא בחי' צדיק, היינו שאין שלימות למוהין אלא ע"י התקשרות לצדיקים. וראש השנה הוא"ל מקור הדינים של כל השנה [ג], וצריך [ה] לטהר את מחשבתו כדי להמתיקם. ובשביל זה נוסעין לצדיקים כדי לזכות לקדושת המחשבה :

**ריב [ו]** **זהב** [ב] בחי' מהאית כף אל כף, כי ע"י מביטין בתמונת ה'. כי תמונת ה' היינו דמויונות שאנו מדמין אותו רחום והנון ושאר כינוים ודמויונות שאנו קורין אותו, כל אלו הדמויונות גילו הנביאים, ונביאים זה בחי' דיבור התפילה, כמו **ניב שפתים** [ג], וכשאנו מדברים בשפתינו את התמונות והדמויונות ומחאין בכפיים, אזי נתקיים (הושע יב) **ביר הנביאים אדמה**. כי הנביאים הם הדיבורים והכפיים הם יד הנביאים. ואז הדמיון נתגלה, בבחי' **וביר הנביאים אדמה**, ונתקיים (כמדבר יב) **ותמונות ה' יביט** :

**גם** מהאית כף זה בחי' (יחזקאל י) **וידי אדם מתחת כנפיהם**, כי הכנפים הם הדיבורים, בבחי' (קהלת י) **ובעל כנפים יגיד דבר** : **גם** נכלל התפילה בתוך תורה שכתב ותורה שבע"פ, שהם שני ידים יד כותבת ויד הותמת [ג]:

**כח** הדיבור בא ע"י התקשרו' לצדיקים כמוכא פה אתקריאתי<sup>א</sup> מסטרא דצדיק (ב):<sup>ב</sup> (מסימן ר"ט ע"ב לשון רבינו ז"ל) :

**ריג [כ]** **דע** שיש שם שכשהקב"ה רוצה להסתיר ולכסות את האדם מן הבעל דבר להציל אותו ממות שנגזר עליו, אזי הוא מסתיר ומכסה אותו בזה השם. ואזי הבעל דבר משוטט ומחפש

## רי ריא ריב ריג ריד רטו

## מוהר"ן קיג.

סביבות זה האדם לבקש לו מקום שיוכל להכנס תחת המסתר והמכסה להזיק לזה האדם, אך תיכף כשמביט עליו נסתלק ואין לו כח מחמת זה השם. אבל דע שכשחזו מוציא מקום לכנוס תחת המסתר והמכסה לשלוט על האדם, אזי אדרבא מקבל עוד הבעל דבר יותר כח מזה השם. וזה בחי' מה שכתוב בזה"ק (פנחס ד' רלו).? **שראה פינחס"א המ"ם של מות משוטטת אז, היינו כי המ"ם היא בחי' הס"מ המשוטט סביב סביב כנ"ל** : **ודע** שהשם הנ"ל, הוא שם **סאל**. ויוצא מפסוק (תהלים לב) **אתה סתר לי מר"ת**, והמם של **מצר תצרני** הוא בחי' המ"ם הנ"ל, בחי' הס"ם המשוטט סביב המכסה והמסתר הנ"ל לשלוט על האדם כנ"ל. ואם ח"ו מוציא מקום לשלוט, אזי מקבל יותר כח מזה השם, כי נצטרף המ"ם להשם סא"ל הנ"ל, ונעשה צירוף שמו סמא"ל. ע"כ צריך להפסיק בין תיבות **אתה סתר לי**, לתיבת **מצר**, כדי שלא לעשות צירוף שמו ח"ו. ואזי כששולט על האדם ח"ו ומקבל עוד כח מזה השם כנ"ל, אזי נעשה מהשם הנ"ל, **סוף אדם למות** (ברכות יו.)<sup>[א]</sup>, שהוא ר"ת שם **סאל** הנ"ל. אבל כשמשמרין את עצמן בכח השם הנ"ל, אזי השם הוא מכסה ומסתר, בחי' **אתה סתר לי**, וגם **מצר תצרני** ותשמרני :

**ריד [ב]** **בדורות** הראשונים כשהיו יודעים יום מיתתם, היו עוסקים בתורה כל היום ולא היה שליטה להבעל דבר עליהם [ג]. ועכשיו מצינו בני אדם שמתו באמצע לימודם, דע שאם הלימוד כהוגן, בוודאי אין לו שום כח, אבל אם אין הלימוד כראוי, בפרט לימוד גמרא אם אין הלימוד כראוי, אזי הוא מקבל יותר כח מהלימוד, כי **תלמוד** בגי' אותיות של שמה **לילית** [ג]. ע"כ יש כח בלימוד התלמוד או להכניע אותה, או להיפך ח"ו :

**רטו [ד]** **דע** שיש כ"ד מיני פדיונות, כי יש כ"ד בתי דינים (י"ו). וכנגד כל כ"ד וב"ד יש פדיון מיוחד להמתיק הדין שיש שם, ע"כ לפעמים אינו מועיל הפדיון שעושים, כי לא כל אחד ואחד יודע כל הכ"ד פדיונות, ואפי' אם יודע אותם אינו עושה כולם, וע"כ כשאינו עושה הפדיון המיוחד לאותו הדין, ע"י אינו מועיל. **אך דע**, שיש פדיון אחד שכולל את כל הכ"ד בתי דינים, ויכול להמתיק כל הכ"ד בתי דינים. ולזה הפדיון צריך עת רצון, בחי' התגלות מצח הרצון, כמו בשבת במנחה, בחי' **ואני תפלת"י וכו', עת רצון וכו'** (תהלים סט). אך אפילו הצדיקים, לאו כל אחד יודע זה הפדיון, ולא נמצא כי אם חד בדרא שידע זה הפדיון. ופעמים אפי' כשזה הצדיק עושה פדיון, אעפ"כ אינו מועיל, וזה מחמת כי גם למעלה תאבים מאוד"ל לפדיון כזה, כי לאו בכל פעם בא להם מלמטה פדיון כזה, שיוכל להמתיק כל הכ"ד בתי דינים<sup>ב</sup> בבת אחת, וע"כ כשבא להם זאת ההמתקה,

תורה אור  
משלי ד (יה) וארה צדיקים כאור נגה חלדך ואור עד נכון היום:  
משלי י' (ו) נרבות לראש צדיק ופי' רשעים יבסה חקם:  
תורה י'  
דברים ואתחנן ו (ה) ואהבת את יקוק אלהיך בכל לבבך ובקל נפשך ובקל מאד:  
שמות בשלח יד (כו) ויש משה את ידו על הים וישב הים לפניו בקר לאיתנו ויצרנו נסים לקראתו ויצער יקוק את מצרים מתוך הים:  
תורה ריא

שמות בשלח יג (ט) ויקח משה את עצמות יוסף עמו כשישע השביע את בני ישראל לאמר פקד יפקד הים לפניו אתכם וקצתם את עצמתי מזה מתוך הים:  
תורה ריב

ישעיהו גז (יט) בורא נוב ניב שפתים שלום שלום לרחוק וקרוב אמר יקוק ויפאיתו:  
הושע יב (יא) ודברתי על הנביאים ואנכי חזון הרביתי וביד הנביאים אדמה:  
במדבר בהעלותך יב (ח) פה אל פה אדבר בו ופראת ולא בחדית ותמנת יונה יביט ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה:  
יחזקאל א (ח) וידו וינידו אדם מתחת כנפיהם על ארבעת לארבעתם:  
הנביאים קהלת י' (כ) גם במדעך מלך אל תקלל ובחדיך משקבר אל תקלל עשיר כי עוף השמים יוליד את הקול ובעל הנפלים וקנפיהם יגיד דבר:  
תורה ריג

תהלים לב (ו) אנה סתר לי מצר תצרני קני פלט מסובכני סלה:  
תורה קטו

תהלים סט (יד) ואני תפילתי לך יקוק עת רצון אלהים רב סודך עניי באמת ישעיהו:

<sup>א</sup> לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו ועיין חיי מוהר"ן סימן נה ושיחות הר"ן סימן קעה וחיי מוהר"ן סימן רמב, גם עיין פל"ח ושיש"ק ח"ה סימן כ'  
<sup>ב</sup> **עיין אדרא רבה בזהר נשא דף קלו: ובאדרא זוטא בזהר האזינו דף רצג.** (בהאי מנחה, תליין כ"ד בתי דינים, לכל איון החציפין בעובדיהו)  
<sup>ג</sup> מתרצו - תפילתי  
<sup>ד</sup> מתרצו - מאד  
<sup>ה</sup> מתרצו - דינים

והוא מגורת (ישעיהו גז יט) ניב שפתים, (משלי י' לא) ניב חכמה, ויכול מהתגבט (שמואל א' י' ג). ובלעז קוראין לו פריקרי"א (מליץ ומטיף).  
<sup>א</sup> גם בדפדור' ותולד - ותמונות, ותמולד - ותמונת (כשלוש הפסוק)  
<sup>ב</sup> עיין תיקון יח דף לה: ובדף פט. ולעיל תורה סא מתרצו - איתקריאת  
<sup>ג</sup> **עיין לענין כל הנ"ל בתיקון יח** [דף לא:]  
<sup>ד</sup> מוהר"ת בתקפא (בתרלד כתב מסימן רח כי באמת גם סימן רח לשון רבינו אלא ששם כבר נרשם בפירוש) לא ידוע מתי והיכן נאמרה ועיין שיש"ק ח"ה סימן רלט שיהא הקשורה לה  
<sup>ה</sup> תמולדו נרשם כאן בסעות (פנחס ד' רלו)  
<sup>ו</sup> מתרצו - פנחס  
<sup>ז</sup> אינו פסוק אלא רבי יוחנן כי היה מסיים ספרא דאיוב אמר הכי. ובמסכת שמות ספר חיבוט הקבר פ"א הלכה ט' בשם רבי יצחק  
<sup>ח</sup> לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו  
<sup>ט</sup> כגון דוד המלך שבת ל: ורבה בר נחמני בב"מ פו. ורב חסדא במכות י'  
<sup>י</sup> עמק המלך שער ז' סוף פרק י', ומאורי אור ערך תלמוד (נמצא שם בסוף הספר אות סא)

הוא ג"כ דפדור' כמ"ש, ובתשכס - (כמ"ש) (כמובא)  
<sup>א</sup> עיין וזה פקודי דף רנד: [עיין תורה סא אות ו' ואת ז' ובפ"ח שם אות י' שציין לזהר הזה]  
<sup>ב</sup> גם בדפדור' - כמובא בזהר, ובתשכס - (כמובא) (כמ"ש) בזהר, במנוקדים כולם - (כמובא בזהר) (כמו שכתוב)  
<sup>ג</sup> בתקפא השאיר אחרי תיבה זו ריוח גדול לציון המדמה מקוט בזהר ולא ציין.  
<sup>ד</sup> וזהו בראשית כא: (פסוק זה נזכר בזהר ז"ל) ועיין גם קהלת יעקב ערך שולט.  
<sup>ה</sup> שמונת יג יט  
<sup>ו</sup> בתרלד - היא (בתקפא ברגו' מחוק ונראה היא)  
<sup>ז</sup> משנה ראש השנה א' ב' בראש השנה כל באי העולם עוברין לפניו כבני מרון שנאמר (תהלים ל"ג) היוציר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם.  
<sup>ח</sup> בקיצור לק"מ הישן - וצריך לקדש ולטהר  
<sup>ט</sup> תורה זו לשון רבינו לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו  
<sup>י</sup> גם בדפדור' מתחילה התורה בביתית זה  
<sup>יא</sup> כ"ע מה אז ואלו כולם למטר שמעונת ה' יביט זה בחי' מחמת קץ  
<sup>יב</sup> ישעיהו גז יט ועיין פרש"י שמות ז' א' עה"פ יהיה נביאך כתרגומו מתורגמן, וכן כל לשון נבואה אדם המכריז ומשמיע לעם דברי תוכחות,

רע"ט  
<sup>א</sup> דף קע  
<sup>ב</sup> גם תורה זו לשון רבינו. לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו  
<sup>ג</sup> דברים ו' ה'  
<sup>ד</sup> **זוהר תרומה דף קע:**  
<sup>ה</sup> שמונת יד כו  
<sup>ו</sup> בתרלד - כשיגיע  
<sup>ז</sup> גם בדפדור' - מקישו, בתרלד ומתולד - מקישו  
<sup>ח</sup> גם תורה זו לשון רבינו ונאמרה סמוך לראש השנה שנת תקפא ובר"ה אמר תורה סא שגם בה באות ז' מדבר על ענין זה (ח"מ נט)  
<sup>ט</sup> בחי"מ נט הנ"ל מבואר שהכוונה לקברי צדיקים, ועיין שו"ע או"ח סימן תקפא סעיף ד' רמ"א שם שהכוונה לערב ר"ה. בענין קברי צדיקים עיין לק"ה שלוחן יג. ועיין סוטה לד: כלב בן יפונה, ובי"מ פ"ה: משה בעיורו, ובסוטה יד. מדוע נסתר קברו של משה רבינו, ותענית טז. ויסק נשתת על קבר אמו, ובדרשות הר"ן דרוש ח' ועיין מהר"ל הלכות תענית שמקום אדמת קדש. ועיין הגהות יעב"ץ ב"מ פה שלכן ר"ל היה מצוין בקרבת. ועיין שער הגלגלים הקדמה לח שדווקא השתתחו יחודים אין לעשות שם בשבת והג אבל להתפלל מועיל.

גם תורה זו לשון רבינו ונאמרה סמוך לראש השנה שנת תקפא ובר"ה אמר תורה סא שגם בה באות ז' מדבר על ענין זה (ח"מ נט)  
<sup>א</sup> בחי"מ נט הנ"ל מבואר שהכוונה לקברי צדיקים, ועיין שו"ע או"ח סימן תקפא סעיף ד' רמ"א שם שהכוונה לערב ר"ה. בענין קברי צדיקים עיין לק"ה שלוחן יג. ועיין סוטה לד: כלב בן יפונה, ובי"מ פ"ה: משה בעיורו, ובסוטה יד. מדוע נסתר קברו של משה רבינו, ותענית טז. ויסק נשתת על קבר אמו, ובדרשות הר"ן דרוש ח' ועיין מהר"ל הלכות תענית שמקום אדמת קדש. ועיין הגהות יעב"ץ ב"מ פה שלכן ר"ל היה מצוין בקרבת. ועיין שער הגלגלים הקדמה לח שדווקא השתתחו יחודים אין לעשות שם בשבת והג אבל להתפלל מועיל.

גם תורה זו לשון רבינו ונאמרה סמוך לראש השנה שנת תקפא ובר"ה אמר תורה סא שגם בה באות ז' מדבר על ענין זה (ח"מ נט)  
<sup>א</sup> בחי"מ נט הנ"ל מבואר שהכוונה לקברי צדיקים, ועיין שו"ע או"ח סימן תקפא סעיף ד' רמ"א שם שהכוונה לערב ר"ה. בענין קברי צדיקים עיין לק"ה שלוחן יג. ועיין סוטה לד: כלב בן יפונה, ובי"מ פ"ה: משה בעיורו, ובסוטה יד. מדוע נסתר קברו של משה רבינו, ותענית טז. ויסק נשתת על קבר אמו, ובדרשות הר"ן דרוש ח' ועיין מהר"ל הלכות תענית שמקום אדמת קדש. ועיין הגהות יעב"ץ ב"מ פה שלכן ר"ל היה מצוין בקרבת. ועיין שער הגלגלים הקדמה לח שדווקא השתתחו יחודים אין לעשות שם בשבת והג אבל להתפלל מועיל.

גם תורה זו לשון רבינו ונאמרה סמוך לראש השנה שנת תקפא ובר"ה אמר תורה סא שגם בה באות ז' מדבר על ענין זה (ח"מ נט)  
<sup>א</sup> בחי"מ נט הנ"ל מבואר שהכוונה לקברי צדיקים, ועיין שו"ע או"ח סימן תקפא סעיף ד' רמ"א שם שהכוונה לערב ר"ה. בענין קברי צדיקים עיין לק"ה שלוחן יג. ועיין סוטה לד: כלב בן יפונה, ובי"מ פ"ה: משה בעיורו, ובסוטה יד. מדוע נסתר קברו של משה רבינו, ותענית טז. ויסק נשתת על קבר אמו, ובדרשות הר"ן דרוש ח' ועיין מהר"ל הלכות תענית שמקום אדמת קדש. ועיין הגהות יעב"ץ ב"מ פה שלכן ר"ל היה מצוין בקרבת. ועיין שער הגלגלים הקדמה לח שדווקא השתתחו יחודים אין לעשות שם בשבת והג אבל להתפלל מועיל.

גם תורה זו לשון רבינו ונאמרה סמוך לראש השנה שנת תקפא ובר"ה אמר תורה סא שגם בה באות ז' מדבר על ענין זה (ח"מ נט)  
<sup>א</sup> בחי"מ נט הנ"ל מבואר שהכוונה לקברי צדיקים, ועיין שו"ע או"ח סימן תקפא סעיף ד' רמ"א שם שהכוונה לערב ר"ה. בענין קברי צדיקים עיין לק"ה שלוחן יג. ועיין סוטה לד: כלב בן יפונה, ובי"מ פ"ה: משה בעיורו, ובסוטה יד. מדוע נסתר קברו של משה רבינו, ותענית טז. ויסק נשתת על קבר אמו, ובדרשות הר"ן דרוש ח' ועיין מהר"ל הלכות תענית שמקום אדמת קדש. ועיין הגהות יעב"ץ ב"מ פה שלכן ר"ל היה מצוין בקרבת. ועיין שער הגלגלים הקדמה לח שדווקא השתתחו יחודים אין לעשות שם בשבת והג אבל להתפלל מועיל.



# מאמר דע שיש כ"ד מיני פדיונות

## מספה"ק ליקוטי מוהר"ן

זמן ומקום אמירת התורה  
לא ידוע

### פתיחה

מבואר בתורה זו שיש כ"ד בתי דין וכ"ד מיני פדיון, שעל ידם ממתיקים את הדין שבכל בית דין. אבל כמעט אין צדיק שיודע את כל הכ"ד וגם היודע לא פודה בכולם כנראה כיון שהיא טרחה גדולה. עכ"פ הלשון בית דין מלמד שהוא משפט, שיש שני צדדים קטגור וסנגור, ושופט המכריע את הדין בחכמתו, כי הכל מתברר בחכמה. אבל יש פדיון הכולל את כל הפדיונות, שרק חוד בדרא יודע אותו, שיכול להמתיק את הדין בכל הכ"ד בתי דין כאחד, כי הוא לא בבית דין כלל אלא למעלה למעלה במקום שאין דין כלל, ברצון הרצונות, בבחי' תכלית הידיעה שלא נדע. ומגודל יקרתו של זה הפדיון לפעמים לוקחים אותו מלמעלה להמתיק הדין הכללי שיש על העולם, ועי"ז נעשים גרים, ומשה רבנו בחייו היה עוסק בזה ואחרי הסתלקותו כוחו עוד יותר גדול בזה הפדיון, והיה עושה גרים, ומעלה משמד לרצון.

בגדר מהות הפדיון שפודה בממונו את נפשו מהיסוריים ועונש המגיע לה על איזה חטא שנגזר עליו בבית דין של מעלה ששם המשפט כפשוטו שדנים את האדם לפי מעשיו כמו בבית דין של מטה, ועי"ז פדיון שנותן מעות לצדיק מערער הצדיק על הגור דין המשפט צדק, עי"ז שמעורר הארה מגבוה ממצח הרצון ששם עינא חוד דרחמי, דהיינו שעי"ז שנותן צדקה לצדיק אמיתי שאחיותו שם/ג, אבל אם נותן למי שלא אחוז שם לא פועל אלא בבחי' טגולת הפדיון המבואר בתורה קפ שרק ממתיק קצת עי"ז שבכח הכוונות מעלה את הדין עד לאצילות אבל לא פודה לגמרי. כך נ"ל וצ"ע.

עוד ראייה שעיקר הפדיון הוא ההארה ממצח הרצון ממה שחצות בחי' פדיון כיון שמצד הזמן מאיר אז בחי' האין שממנו עיקר הפדיון, כי חצות אינו זמן אלא בחי' אין שבין שני זמנים ליל שלפני ולילה שאחרי.

### ליקוטי הלכות על תורה זו

או"ח הלכות ברכת השחר ה' (ק אותיות) (כב) וזה שכתב התנא (ברכות יז) גלוי וידוע לפניך שרצוני לעשות רצונך ומי מעבך שאר שבעה וכו', כי השאר שבעה הפך הרצון העליון, ואי אפשר להמתיקו ולבטלו כי אם על ידי הארת מצח הרצון כנ"ל. ועל כן באמת הזהיר אדוננו, מורנו ורבנו וזכרנו לברכה מאד מאד שיזהר האדם להתגבר עצמו מאד שיהיה לו תמיד רצונות טובים ונסופין חזקים להשם יתברך, כי העקר הוא הרצון וכו', וכמבאר בדברינו במקומות רבים אין מספר. ויותר מזה הרבה לדבר עמנו, כי אם האדם הוא כמו שהוא כל זמן שאינו מיאש עצמו ומתגבר ברצונות טובים להשם יתברך ותורתו וכו', על ידי זה מוסיף בזה יותר להצדיקי האמת שעוסקים תמיד להמשיך מצח הרצון, שעל ידי זה מעלים משמד לרצון וכו' וכנ"ל, והבן היטב. (כו) ר"ע זכה לבחי' שרש הרצון וכ"ד תלמידיו היו בחי' הכ"ד ב"ד, אבל א"א שיאיר שרש הרצון בכ"ד להמתיקם אלא עי"ז אהבה ואחדות שביניהם, כי פירוד ומחלוקת הוא תוקף הדינים, כי רק עי"ז האחדות נעשים כלי לקבל מהאחדות שבשרש הרצון וכיון שלא היה אהבה מתו. (ל) מקשר לענין הרצון המבואר בתורה ד' תנינא. ומרחיב בענין גדול מעלת הרצון (מ) הרצון העליון הוא בחינת שער החמשים שמשם נמשכין כל הארבעים ותשעה שערים שהם בחינת מ"ט אותיות שפקריאת שמע שעקרום הוא קיצא דאות ד' שהוא בחינת סוד הנקדה הנ"ל בחינת שער החמשים שסתום ונעלם ומרמז רק בסוד נקדה של הצדיק האמת בחינת קיצא דאות ד' דאחוד שהוא בחינת י' שכל החמשה תבות שהם שמע ישראל ה' אלקינו ה' נכללין שם, (סה) מבאר שזה שנתן מעות לצדיק שיעשה לו פדיון הכולל ולקחו את הפדיון לצורך הכלל אינו מפסיד.

### שיחות השייך לתורה זו

חיי מוהר"ן, סימן נ"ה – ענין הכ"ד מיני פדיונות שצריך להמתיק הכ"ד בתי דינים הנדפס בליקוטי מוהר"ן ח"א בסימן רטו. כבר ידע מזה מקודם שהיה בארץ ישראל. כמו ששמעתי מאנשי שלומנו ובפרט מאיש אחד חשוב מאנשי שלומנו שסיפר שפעם אחת חלתה אשתו והיתה סמוך למיתה ממש כמעט שיצאה נפשה. ובא אליו זכרוננו-לברכה ואמר לו רויך מהר והבא כ"ד פדיונות טרם שייגזר ויחתם הגור דין. ורויך והביא לו שק מלא מעות. ואחר-כך נעשה נס וחזרה לאיתנה. ואחר-כך צוה רבינו זכרוננו-לברכה להחזיר לו כל המעות רק לקבל כ"ד גדולים ולחלק לעניים ואז דיבר גם-כן שאי אפשר לעשות פדיון כי אם כשיודעין כל הכ"ד מיני פדיונות להמתיק כל הכ"ד בתי דינים. ואמר משל כמו כשתובעין אחד בגובערי של קייעב. והוא מעמיד טוען שקורין פליפטענט בקאמיניץ כך איך אפשר לעשות פדיון אם אינו יודע באיזה בתי דינים דנין אותו. ואמר אז גם-כן שיש פדיון גבוה כל-כך שיכול להמתיק כל הכ"ד בתי דינים. ועוד יש בזה כמה שיחות מכבר.

ר' תשרי תשפא בעה"ק ירושלים תוביא

ל"ק"ה ברכת השחר ה' אות יד – ובשביל זה מביאין מעות לפדיון להצדיק, כי מעות בחינת דינים, וכשהצדיק לוקח המעות לפדיון ואכילתו, עולה המעות לשרש הפדיון שגלוי מן ה' כמו שאמרנו רבותינו זכרונם לברכה, הינו בבחינת תרין מזלין דדיקנא קדישא, שהוא בחינת עת רצון הנ"ל, כמובן בפגנות, ועל ידי זה נמתקין הדינים, על ידי בחינת פדיון העליון הנ"ל שהוא העקר, כי אפלו בשעושיין פדיון פרטי צריכין לקבל איזה הארה משם, כמובן במקום אחר.

אבל לא ידע אז כל הענין בשלמות כאשר ידע אחר-כך כאשר גילה קצת מזה לנו. שלפעמים גם בזה הפדיון שכולל כל הכ"ד בתי דינים אף-על-פי-כן אינו מועיל כי נעשה מזה ענין אחר. היינו גרים. וזה בחינת משה שעומד בין שמד לרצון. כל זה לא ידע אז רק אחר-כך על-ידי עבודתו שיגע ועבד בכל עת עד שהגיע בכל פעם למדרגות גבוהות עליונות יותר. ואז השיג והבין מהתגלות נפלא מה שידע בתחילה בסתם בבחינת העלם רק ברמז. ומזה תוכל להבין מעט מקצת גדולתו כי גם מקודם היה חידוש נפלא חוד בדרא. כי אמר שמאלו הכ"ד פדיונות אינו יודע כי אם חוד בדרא. וכל זה היה קודם ארץ ישראל. ואחר-כך כשבא מארץ ישראל אמר שהוא מתבייש בכל התורות וההשגות שהשיג קודם שהיה בארץ ישראל ולא היו נחשבות בעיניו לכלום.

ראה והבין עד היכן עלה אחר-כך ויש בענין זה לדבר הרבה איך גם קודם ארץ ישראל היה חידוש נפלא כשידע מהכ"ד מיני פדיונות או מענין ארץ ישראל הנזכר-לעיל כמו שהיה יודע אז. אך אף-על-פי-כן גם הידיעה שידע אחר-כך ענינים אלו בעצמם כמו שיודעים אחר-כך אין הידיעה הראשונה נחשבת לכלום כפי אשר הבנתי מדעתו הקדושה. אך בכל ענין זה אין כלי הכתיבה מספיקים להסביר הענין היטב והמשכילים יבינו מעט מאלהים:

**שיחות הר"ן, סימן קע"ה** - קודם ארץ ישראל אמר אינו יודע איך הצדיקים עושים פדיון. כי צריכין לידע כל הכ"ד בתי דינים. כי כשמביאים הפדיון צריך לידע באיזה בית דין דנין אותו. כי אולי הוא עושה פדיון והמתקה השייך לבית דין זה. ובאמת הוא נידון בבית דין אחר ועל-כן צריך לידע באיזה בית דין הוא נידון ולידע הפדיון וההמתקה של אותו הבית דין: אני יודע כל הכ"ד בתי דינים ואני יכול לעשות (אפילאציע) מבית דין לבית דין עד הכ"ד בתי דינים. דהיינו שאני יכול לומר שאינו נראה לי המשפט של בית דין זה ואני רוצה לדון בבית דין אחר. וכן מבית דין לבית דין עד כולם. ומסתמא מועיל בודאי. כי על כל פנים בין כך ובין כך נמשך ונדחה המשפט. וכשנמשך קל יותר הדבר. כי בתוך כך עושה אותו האדם איזה מצוה וכיוצא, ואפילו אם אינו מועיל, אני יכול לעשות (אנדענסעניא) דהיינו לשלוח הדבר להקיסר בעצמו. וזהו מלאכה גדולה וחכמה גדולה. זה אינו יודע שום אחד בדור. וגם לא ידע עדיין מזה שום אדם. כי הוא מלאכה גדולה להכניס הבקשה בתוך איזה תיבות במספר וגם ליתן הכבוד להקיסר כראוי. כי בודאי אי-אפשר לשלוח הרבה דברים להקיסר וכו'. גם אמר אינו יודע איך יכולים לעשות פדיון כי אי-אפשר לעשות פדיון כי אם כשיודעין איך היה נוהג הכהן הגדול עם השעיר המשתלח:

**חיי מוהר"ן רמב** - מענין שיכול לעשות אנדאסעניא (ערעור) ולשלח הדבר להקיסר בעצמו וכו' (שיחות הר"ן קעה). ואמר אז שזה מה שאתם רואים שלפעמים אני כותב איזה דבר ושורף. אני שולח הדבר על ידי העשן ורבי שמעון בן יוחאי רמז קצת מזה בזהר וכו':

**שיח שרפי קדש ח"א אות שסג** - בכפר אחד סמוך לזלאטיפאלע היה דר איש אחד, שהיה מחזיק ה"ארענדא" (=הכירה) מאדון הכפר וה"קרעטשמיס" (=אכסניות) אשר בסביבות כפר הנ"ל, וכל האנשים המחזיקים ה"קרעטשמיס" היו משלמין לו ה"ראטעס" (=דמי שכירות); והיתה לו אשה צנועה מאד, נדיבת לב מאד, והיתה מרחמת תמיד על המחזיקים ה"קרעטשמיס". בשלא היה להם לפעמים לשלם לבעלה ה"ראטע", היא נתנה להם כסף לשלם. והיה היום, ונחלתה האשה הנ"ל במחלה מסכנת מאד, עד שהיתה נוטה למוות, ובעלה השתמש ברופאים גדולים הרבה ולא הועילו לה כלום, וה"קרעטשמיס" (=שוכרי האכסניות) - היה דוה להם מאד על האשה הנ"ל, בידעם, שאם, חס ושלום, תמות האשה הזאת, יהיה מר להם מאד... ולא יהיה להם מי שירחם עליהם. גלל כן השתדלו הרבה, כלם כאיש אחד ברפואתה ונסעו אל הרופאים להביאם. וביניהם היה איש אחד, שהיה מקרב מעט לאדמו"ר זצ"ל בעת אשר ישב בולאטיפאלע, וידבר האיש על לב הבעל הנ"ל, שישלח פדיון לאדמו"ר זצ"ל לזלאטיפאלע, וכן עשה, ושלח אותו עם פדיון-נפש לאדמו"ר זצ"ל, ובעת ההיא היתה קרובה מאד, שתצא נפשה, ובא זה האיש לאדמו"ר זצ"ל והביא לו הפדיון. ויאמר אליו רבנו זכרוננו-לברכה, שביא לו "רענדיל" (=שם מטבע אחד). והביא לו האיש הנ"ל ה"רענדיל", ולקח אדמו"ר זצ"ל את ה"רענדיל" בידו ואמר לו, שה"רענדיל" אינו מחזיק המשקל, והלך האיש הנ"ל והביא לו "רענדיל" אחר, וגם זה היה נחטר ממשקלו, וכן היה פמה פעמים, שבכל פעם שהביא לו "רענדיל", והוא זצ"ל שקל אותו ולא הוטב בעיניו, עד שהלך לחלפן אחד והביאו לאדמו"ר עם הרבה "רענדיל", ואדמו"ר זצ"ל בחר לו "רענדיל" אחד, שהיה לו המשקל על פה המאזנים כמו שצריך, ואז אמר לו: "לך ונסע לבינתך, כי האשה הנ"ל כבר שבה לבריאותה! ונסע חזרה להכפר.

והנה האיש הנ"ל, בעת שאמר לו אדמו"ר זצ"ל, שבכר שבה לבריאותה, היה הדבר לפלא בעיניו, והביט על המורה-שעות באיזה שעה אמר לו אדמו"ר זצ"ל. וכאשר בא אל בית ה"רענדאר", ספרו לו כל בני הבית מה שנעשה שם, אחרי שנסע לאדמו"ר זצ"ל, כי תכף אחר נסעתו התחילה האשה לגוע, ונעשה קול בכיה ורעש גדול בבית, עד שהקיצו אותה, ואמרה לתן לה מעט מים אל פיה, וספרה להם, כי כאשר יצאה נשמתה ובאה לפני בית-דין של מעלה, ושקלו העונות והזכיות שלה, והכריעו העונות וגזרו דינה למיתה, שלא תחזור עוד לזה העולם. בתוך-כך בא אברהם אחד ונתארה צורתו בצורת אדמו"ר זצ"ל והביא "רענדיל" אחד והשליך אל הפך של זכיות, והכריעו הזכיות, ופסקו דינה לחיים. וכפי שספרו לו היה זה הדבר, בעת אשר אדמו"ר זצ"ל עסק ושקל פמה פעמים את ה"רענדיל" על פה המאזנים פנזכר-לעיל. אז השתומם האיש ויתפלא מאד על הדבר הזה, והבין היטב מה שאדמו"ר זצ"ל שקל פמה פעמים את ה"רענדיל"... מה שבעיניו היה הדבר לפלא. והאשה שבה לבריאותה תכף בשלמות. (שם אות מ"ג).

**שיש"ק ח"ה, סעיף ב'**... וזה בחינת "זרהבה עימו פדות", היינו הפדיון הגדול, שכולל כל הפדיונות של כל העשרים וארבעה בתי דינים (כמבואר בסימן רט"ו). וכך שמעתי מפיו הקדוש (של רבי נתן זכרוננו-לברכה) בעל-פה: "פלא תו' זו, עיי"ש עוד).

1...ועיין גם בזהר (פרשת תצא, ח"ג דף רפ). מענין סוד קבורת משה בחוץ-לארץ "בארץ ציה ועיף בלי מים" וכו' (תהלים סג, ב). דהא אנת תועלת גדול לישראל בקבורתך, אי לא הוית קבור בחוץ לארץ לא הוה ישראל נפקין מן גלותא ובגינך אתמר (ישעיה נג, ה) והוא מחולל מפשעינו - איתעבידת חול בגין חובה ופשע דישראל בקבורה דילך וכו', והאי איהו (שם) "ובחבורתו נרפא לנו" - בחבורא דאתחביר עמנא בגלותא נרפא לנו כו' (= רשב"י אומר לנשמת משה: הלא אתה תועלת גדולה לעם ישראל בקבורתך בחוץ-לארץ, כי אילו לא היית קבור בחוץ-לארץ, עם ישראל לא היה יוצא מן הגלות לעולם חס-ושלום (מחמת תוקף התגברות החיצונים, אבל לפי שאתה קבור מול בית פעור, אתה מכניע את החיצונים - פי' מתוך מדבש שם), ובשביילך נאמר בישיעה "והוא מחולל מפשעינו" - דהיינו שנעשית בבחינת חול בקבורתך מחמת עוונות ופשעים של ישראל, וכו', וזה

שכתוב "ובחבורתו נרפא לנו" (- דורש "חבורתו" - מלשון חיבור), דהיינו בהתחברות שנתחבר נשמת משה עמנו בגלות (רצה לומר על-ידי שהוא קבור בחוץ-לארץ). "נרפא לנו" - שנצא מן הגלות (עפ"י פ"י מתוך מדבש שם). ובזה תבין קצת ממה שכתבנו לעיל בשם רבינו זכרוננו-לברכה שאמר שהיה רוצה ליסע לארץ-ישראל להסתלק שם, רק אני רוצה לישאר ביניכם ("איך וויל בלייבין צווישין אייך"), ואתם תבואו על קברי וכו', כמבואר לעיל במה שביארנו על "מאמר חדי רבי שמעון" - סי' ס"א עיין שם, מכון ממש למה שדרשו כאן "ובחבורתו נרפא לנו" פנזפר-לעיל): (- פל"ח תו' זו).

עד כאן השיחות

## הקדמה

לבאר עניין הפדיון, נראה עפ"י שער מאמרי רשב"י<sup>1</sup> על הזוהר שפדיון כשמו כן הוא שנותן איזה דבר לסט"א, כי אין פדיון אלא על ידי דבר אחר שיכנס במקומו לפייס סט"א כדאמרין פדעוהו מרדת שחת מצאתי כופר. ומבאר שזה סוד שעיר המשתלח, שהוא פדיון שנותן הכה"ג על עם ישראל לסט"א שבעזאל כדי שלא יקטרג על עונותיהם.

והפדיון נעשה בבית דין של מעלה, כי שם נידונים ישראל על מעשיהם, וכל חטא עוון ופשע של ישראל, נותן אחיזה לסט"א, ובפרט אחרי גזר דין אחיזתו גדולה, ועצת הפדיון היא לפדות בממון את אחיזתו וכיון שיש עשרים וארבעה בתי דין צריך לדעת באיזה בית דין נידון פלוני, כדי לבא לשם לטעון לפדות את נפשו בממון. ועיין שיחות הר"ן אות קעה קודם א"י אמר רבנו איני יודע איך הצדיקים עושים פדיון שהרי צריך לידע כל הכ"ד בתי דינים כי אולי עושה פדיון בבית דין אחד ובאמת הדין הוא בבי"ד אחר. גם א"א לעשותו עד שידע איך נוהג כה"ג בשעיר המשתלח.

וצ"ע משמע שלדעת סוד שעיר המשתלח הוא סוד שגם צדיקים לא יודעים, והרי לכאורה כנ"ל בשער מאמרי רשב"י הביאור פשוט שכמו שאת שעיר המשתלח נותנים חלק לסט"א לפדות עוונות ישראל הכי נמי את נותנים לו את הפדיון.

אבל באמת אדרבה צ"ע הדימוי לשעיר המשתלח, שהרי הממון שנותנים לפדיון אינו הולך לסט"א כמו השעיר לעזאזל, אלא למצוות צדקה לצדיק.

עיין במעשה המסופר בשיש"ק<sup>2</sup> שרבנו עשה פדיון לאשה חולה ומתה והקיצה וספרה שרבנו בא לבית דין של מעלה והניח המעות שנתנו עבורה לפדיון על כף המאזנים, והן הכריעו את כף הזכויות. מבואר שהממון שנותנים לפדיון הוא זכות גדולה המכרעת את כף הזכויות ולא חלק הסט"א.

ובאמת יש לשאול על האריז"ל הנ"ל בשער מאמרי רשב"י שמביא אסמכתא מלשון הכפרות שאנו אומרים בערב יום כפור "פדאוו מרדת שחת מצאתי כופר". ואומרים זה חליפתינו זה תמורתנו זה הכסף ילך לצדקה ואנו נכנס לחיים טובים ולשלום.

ואולי אפשר לומר שצער נתינת ממון שהוא בחי' נפש, לצדקה או לפדיון הוא חלק הסט"א, שאנו נותנים לו, ופודים את נפשנו מצער הייסורים המגיע לנו על העבירות. ובזה יובן מה שרבנו מסיים את התורה שצריך שלא

<sup>1</sup> שער מאמרי רשב"י - מאמרי ספר הזוהר מהרב הגדול זלה"ה - פרשת בראשית הקדמה - עאלת את פ' אמרה קמיה רבון עלמין ניחא קמך למברי בי עלמא דהא פורקנא דאנת זמין למעבד בעלמח בי רשים ודא הוא פדות ובי יאות למברי עלמא אמר לה יאות אנת כו' הכונה היא כי יש הפרש בין גאולה לפדיון כי גאולה בעלמא דכורא אם יגאלך טוב יגאל שהוא יסוד הנק' טוב ופדיון בעלמא דנוקבא ונתן פדיון נפשו נפש דרוד ונמשך פדיון זה מפה שבמלכות וזהו סוד פ' פ"ה ופ' זו יש בה מסטרא אחרא כי אין פדיון אלא על ידי דבר אחר שיכנס במקומו לפייס סט"א כד"א פדעוהו מרדת שחת מצאתי כופר ואינו מתפייס סט"א א"כ יהיה דומ' לו ושמו כשמו וזהו מ'רדת שחת מצאתי כ'זפר ר"ת משמך וזהו כעין שעיר עזאזל שמתפייס בו סטרא אחרא ולפיכך אתרשים בה פשע בטמירו כגונא דחויא דמחי ואעיל רישיה בין ברכוי כן הפדות אינו לגמרי אלא שמתבטל רוב הגזרה. ועכ"פ מושל סטרא אחרא בקצת מה אלא שמושל בהעל' ובטמירו כעבד שהוא נכנע ומושפל ואינו עושה רע כי אם בהעלם ובהסתר גדול ליראתו מאדונו כן הוא ענין הפדות התגברות סטרא דקדושה והכנעת סטרא אחרא לבד ולפיכך רוב הפדות הנעשה בעולם הוא ע"ד זה כי אין זכות כל כך לשלא יעשה סטרא אחרא שום פעולה לז"א דהא פורקנא דאת זמין למעבד בי רשים ומ"מ יש קצת נסים שנושעו (ד"ש ד"ג) ישראל ולא עשתה ס"א בהם שום רושם ואילו היה העולם נברא במדה זו מוכרח לתת תמיד חלק לסטרא אחרא בכל הישועות ועוד שהיה גורם הכנה לפושעים בפשעו במטמוניות וזהו הכי מאן דחב כפיף רישיה ואפיך ידיו וזהו צורת הפ' בעצמה. ועל דרך זה באות ע' עם היותה גורמת עונה יש בה עון כי עיני הכלה בהתגברות הדינין מוקדא עלמא בשלהובאה ונמשכין ממנה הדינין והגורמין לחטא בני אדם. ולפיכך לא נברא העולם בשתי אותיות אלו. והנה עונה נמשכת מאימא עלאה ולפיכך האיש משה עניו מאד כי זכה לבינה ומינה דינין מתערין כנודע:

<sup>2</sup> שיש"ק ח"א אות שסג - ...ספרו לו כל בני הפית מה שנועשה שם, אחרי שנסע לאדמו"ר וצ"ל, פי תכף אחר נסיעתו התחילה האשה לגוע, ונעשה קול בכיה ורעש גדול בפית, עד שהקיצו אותה, ואמרה לתן לה מעט מים אל פיה, וספרה להם, פי פאשר יצאה נשמתה ובאה לפני בית-דין של מעלה, ושקלו העונות והזכויות שלה, והכריעו העונות וגזרו דינה למיתה, שלא תחזור עוד לזה העולם. בתוך-כך בא אברך אהוד והתארה צורתו בצורת אדמו"ר וצ"ל והביא "רעננדיל" אהוד והשליף אל הכף של זכויות, והכריעו הזכויות, ופסקו דינה לחיים. וכפי שספרו לו היה זה הדבר, בעת אשר אדמו"ר וצ"ל עסק ושקל במה פעמים את ה"רעננדיל" על כף המאזנים פנזפר-לעיל. אז השתומם האיש ויתפלא מאד על הדבר הזה, והבין היטב מה שאדמו"ר וצ"ל שקל במה פעמים את ה"רעננדיל" ... מה שבעיניו היה הדבר לפלא. והאשה שבה לבריאותה תכף בשלמות. (שם אות מ"ג).

יהיה קמץ, כדי יצאו ממנו כל הדינים, ואנ"ש נהגו לומר שצריך ליתן עוד עד שיכאב לו. וטעם כנ"ל, כי רק כשמרגיש שנותן דמו ממש (שעל כן ממון נקרא דמים כי הוא חלק נפשו כי בנפשו יביא לחמו/ו<sup>1</sup>) וכן רואים בחוש גם מי שלא טרח על השגת הממון מרגיש שפרכת דמים כשצריך ליתן סכום גדול מממונו. ולכן עיקר הדינים נאחזים בממון, כי הממון נותן בטחון, ועל כן הוא עבודה זרה, שסומך עליו ולא על הקב"ה. וזהו מאמר חז"ל/ו<sup>2</sup> שלא מצא הקב"ה מדה יותר טובה לישראל מהעניות. כי העני לא סומך על ממונו אלא עניו להקב"ה והוא שפל ורך, הפך העשיר יענה עזות.

ולפ"ז נראה שכל צער שיש לאדם הוא בחי' פדיון, שנותן לסט"א תמורת ייסורים שמגיע לו על עוונותיו. וזהו שאמרו ייסורים מכפרים/ו<sup>3</sup>, ועיין תורה קמט חצות מועיל כמו פדיון. וביאר בליקוטי הלכות/ו<sup>4</sup> השכמת הבוקר ב'ו<sup>5</sup> כי פדיון הוא שיבור תאוות ממון וקימת חצות הוא שיבור השינה, שהיא בחי' תאוות ממון מוחין דקטנות, וע"י שמשבר השינה ותאוות ממון נמתק הדין. וכנ"ל כי לשבר את השינה הוא צער הגוף ולשבר תאוות ממון הוא צער הנפש ובשניהם אפשר לפדות את הייסורים המגיעים לנו בעוונותינו.

### פדיון הכולל

החילוק בין פדיון רגיל לפדיון הכולל, הוא שפדיון רגיל הוא להמתיק את דיני זעיר אנפין, שהיא ההנהגה עפ"י הדין, ולכן יש לזה כ"ד בתי דין, דין דייקא, דהיינו דין ומשפט וקטגור וסגור, ושם ההמתקה ע"י החכמה, כי כולא בחכמה איתברירו/ו<sup>6</sup>.

אבל יש פדיון כולל שהוא למעלה מכל הדינים ואינו בבית דין כלל כי הוא הארת מצח הרצון במצח זעיר, שע"י הנהגת ישראל היא ברחמים גמורים, ולזה צריך צדיק שזכה לתכלית הענוה בחי' אין בחי' תכלית הידיעה שלא נדע/ו<sup>7</sup> כמו משה רבנו/ו<sup>8</sup>. ולכן גם חצות מסוגל כמו פדיון שחצות הוא בחי' אין/ו<sup>9</sup>. עיין תורה לה

<sup>ה</sup> עיין תורה מו תנינא – מסירת נפש יש לכל אחד ואחד מישאל בכל יום ובכל שעה, כגון שנותן ממונו לצדקה. והממון הוא הנפש, "כי אליו הוא נושא את נפשו" (דברים כ"ד). דהיינו שמוסר נפשו ביגיעות וסכנות קדם שמרויח הממון, ואחר כך נוטל הממון ונותנו בשביל השם יתברך, נמצא מוסר נפשו.

ועיין כלי יקר ויקרא א' ב' – שהמקריב בהמתו כאילו הקריב נפשו כי ממונו של אדם כנפשו דמי כי בנפשו יביא לחמו, וכמ"ש (דברים כ"ד). כי נפש הוא חובל, וכתוב (משלי כ"ב). וקבע את קובעיהם נפש. ומקצת נפש ככולו. עכ"ל.

ועיין תורה סח שהנפש באה ממקום עליון, שהממון בא ומשתלשל ומתהוה משם.

<sup>י</sup> חגיגה דף ט: אמר ליה אליהו לבר הי הי ואמרי לה לרבי אלעזר מאי דכתיב הנה צרפתיך ולא בכסף בחרתיך בכור עוני מלמד שחזר הקדוש ברוך הוא על כל מדות טובות ליתן לישראל ולא מצא אלא עניות אמר שמואל ואיתימא רב יוסף היינו דאמרי אינשי יאה עניותא ליהודאי כי ברזא סומקא לסוסיא חירוא:

<sup>יא</sup> יומא דף פו. עבר על כריתות ומיתות בית דין ועשה תשובה ושובה ויום הכפורים תולין ויסורין ממרין שנאמר ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם. וכתב המהרש"ו בשערי קדושה – חלק ב שער ח – עבר על החמורות והן חייבי כריתות ומיתה בידי שמים בין במצות עשה בין במצות לא תעשה וחייבי מיתות בית דין חוץ מחלול השם, תשובה ויום הכפורים ויסורים מכפרים. ויסורים שמכפרים הם כל מיני יסורים כמבואר בערכין דף טז: עד היכן תכלית יסורין אמר רבי אלעזר כל שארגו לו בגד ללבוש ואין מתקבל עליו מתקף לה רבא זעירא ואיתימא רבי שמואל בר נחמני גדולה מזו אמרו אפילו נתכוונו למזוג בחמין ומזוג לו בצונן ומזוג לו בחמין ואת אמרת כולי האי מר בריה דרבינא אמר אפילו נהפך לו חלוקו רבא ואיתימא רב חסדא ואיתימא רבי יצחק ואמרי לה במתניתא תנא אפילו הושיט ידו לכיס ליטול שלש ועלו בידו שתים דווקא שלש ועלו בידו שתים אבל שתים ועלו בידו שלש לא דליכא טירחא למישרייהו, וכל כך למה? דתניא דבי רבי ישמעאל כל שעברו עליו ארבעים יום בלא יסורין קיבל עולמו. במערבא אמרי פורענות מזדמנת לו.

<sup>יב</sup> בלק"ה ריבית סוף הלכה ג' מבאר באופן אחר.

<sup>יג</sup> לק"ה השכמת הבקר סוף הלכה ב' – וזה שאמר רבנו (בסימן קמ"ט) שחצות מסגל כמו פדיון, כמו פדיון דייקא, כי הפדיון הוא בחינת צדקה שמשבר תאוות ממון וממתיק הדינים. וכן חצות היא שביירת השנה, שהוא בחינת תאוות ממון כנ"ל, שעל ידי זה ממתיקין דינים כנ"ל:

<sup>יד</sup> עיין לק"ה ברכת השחר ה' אות א' ואות יא

<sup>יז</sup> עיין לק"ה ברכת השחר הלכה ה' אות א' – וזה ידוע בכתבים שסוד רעוא דרעוין הוא סוד פמוס וסתום ונעלם מעין כל, ואפלו משה רבנו לא השיגו כי אם בעת הסתלקותו הקדוש שנסתלק לשם בשבת במנחה, כמו שכתוב בזהר הקדוש לענין זה, וזאת חולקת דמשה. ועל כן נאמר בו ולא ידע איש את קבורתו וכו', כי שם הוא בחינת תכלית הידיעה דלא נדע. ועל כן משם הוא הפדיון וההמתקה הגדולה שממתיק כל מיני דינים שבכל העשרים וארבעה בתי דינים, כי הוא למעלה מכל החכמות ומכל הידיעות, כי כל פדיון והמתקה שצריכין להמתיק איזה דין הוא על ידי חכמה ושכל שהוא שרש לאותו הדין, כי כלא במחשבה איתברירו (וכמובא בהתורה חדי רבי שמעון בסימן סא עין שם), אבל הפדיון וההמתקה הנ"ל הנמשך מבחינת רעוא דרעוין הוא למעלה מכל השכליות והחכמות והוא שרש העליון של כל החכמות. והוא בחינת תכלית הידיעה דלא נדע בחינת ולא ידע איש וכו' כנ"ל, על כן הוא ממתיק הכל, עד שמשתמשין למעלה עם זה הפדיון להעלות משמד לרצון לבטל כח החרון אף שמשם כח העבודה זרה שהוא כלל ושרש כל היצרים רעין שגמשיכין מדינים לבטלם ולשברם ולהעלות משם לבחינת רצון וכו' וכנ"ל, וכמבאר שם בהתורה הנ"ל, עין שם היטב:

<sup>יח</sup> כמבואר בתורה ד' אות וטו) וזה בכל פעם שבא אצל תלמיד חכם ומספר לפניו כל לבו, והתלמיד חכם הוא בחינת משה, שהוא בחינת אין, כמו שכתוב: "והחכמה מאין תמצא". ועל ידי זה אתה נכלל באין סוף. וזה בחינת ו: 'ורקא דאדיריקת לאתר דאתנטילת מתמן', שתחזיר את המלכות לאין סוף, שהוא רצון שבכל הרצונות:

שתשובה היא להחזיר את המלכות למקום שניטלה ממנה דהיינו לחכמה ועיין תורה ד' שתשובה היא להחזיר את המלכות לאין סוף. ואולי זה החילוק כי בתורה לה מדבר על תשובה בכלליות. אבל בתורה ד' מדבר על תשובה ע"י וידידי וביטול למשה רבנו.

### אריך אנפין וזעיר אנפין

העניין הוא שהקב"ה בעצמו לא שייך בו כינוי, אבל מצד התגלותו בפעולותיו כולו רק טוב ומיטיב וכל השגתו בו היא מצד לבוש פעולותיו, וכל לבוש מסתיר כדי לגלות, וככל שרבו הלבושים, כך רבו הלבושים על טובו הבלתי גבול, ונעשה עוד ועוד גבול למדת טובו הנגלית, עד שבמדת הנהגתו הגלויה לנו הנקרא קב"ה נקרא זעיר אנפין, בחי' פנים קטנות, כי רבו הלבושים על הארת פניו, והנהגתו היא מדה כנגד מדה בחי' משפט, ויש התגלות עם עוד יותר לבושים הנקראת מדת המלכות שהיא בחי' נוקבא שכידוע עיקר בניינה מהגבורות, ועל ידה העונש לרשעים.

ובזה יתבאר החילוק בין פדיון שבכ"ד בתי דין לפדיון הכולל, כי בית דין היא הנהגה של מדה כנגד מדה של הקב"ה ובית דינו, שם כל אדם נידון לפי מעשיו ושוקלים במאזנים את מעשיו הטובים כנגד מעשיו הרעים. וע"י פדיון יכול הצדיק להטות את כף המאזנים לזכות. אבל פדיון הכולל יכול לעשות רק צדיק גדול מאד שזיכך עצמו מאד עד שבכוחו לעורר הארת פני ה' מהיכן שעדיין אין לבושים רבים למדת טובו, והיא נקראת אריך אנפין דהיינו פנים ארוכות, ומי שזוכה לגלות את הפנים האלו ולגרום שיאירו בפני זעיר אנפין דהיינו בהנהגה הגלויה הנ"ל להפך אותה לרחמים גמורים, הוא יכול להמתיק את כל הדינים שבעולם מעל ישראל.

נמצא שהפדיון הכולל הוא שמאיר מצד אריך אנפין למצד זעיר אנפין, כי באריך אנפין אין דין כלל אלא רק עינא חד דרחמי, וכשהוא מאיר בזכות גדולה באור גדול למצד זעיר ששם הכ"ד בתי דין/י"א אזי מתבטל הבית דין לגמרי, אבל כשמאיר בזכות קטנה יותר אזי הדין נשאר בבית דין אבל נמתק או מתבטל עד שגורזין דין חדש.

וביאור העניין הזה כיצד יתכן לדון את ישראל בלי להתייחס למעשיהם גם כשהם רעים מאד, הוא סוד שרש הרצון, היכן שישראל עלו במחשבה תחילה, שם במקום גבוה ונעלם, אין יחס כלל בין גוי ליהודי, כי רק מצד המעשים יש יחס ביניהם, כמו שקטרגה מדת הדין בקריעת ים סוף אלו ואלו עובדי עבודה זרה, כי עדיין היו אחוזהם בע"ז של המצרים וגם היה עמהם פסל מיכה, וע"כ סרב הים להקרע, ורק המסירות נפש של נחשון, ושל

וזה בחינת התפשטות הגשמיות. כי בשרופה להכלל ברצון אין סוף, צריך לבטל את הישות שלו, וזהו שכתוב בזהר (חלק ב' פ"ח): שהסתלקות משה בשבת בשעתא דמנחה, שאז התגלות רעוא דרעוין, שהוא בחינת רצון אין סוף, שכל הרצונות מקבלין חיותם ממנו, וזה מקמת שבטל משה כל ישותו, כמו שכתוב (שמות ט"ז): "ונחנו מדה". וזה פרוש: (דברים ל"ד): "ויקבר אותו בגיא" זה בחינת אין, כמו שכתוב (ישעיהו מ): "כל גיא ינשא". "בארץ מואב" זה בחינת מלכות, שדוד בא ממואב, שנסתלק משה בתוך אין סוף, בתוך רצון שברצונות, בתוך רעוא דרעוין, שהוא בחינת רצון אין סוף, המלבש ברצונות, בתמונות אותיות, בבחינת מלכות, כמו שכתוב: "בכל מקום שאתה מוצא גדלתו", היינו מלכות בחינת רעוין, "שם אתה מוצא" רעוא, רצון אין סוף:

וזה "מול בית פעור", כי אמרו חכמינו, זכרונם לברכה (מדרש אגדה; מובא בתוספות סוטה יד.): 'למה נקרא שמו פעור על שם שפוער פיר, כי בשפוגמין במלכות, אזי יש לו כח לפער פיו בצרופים רעים, אבל משה שתקן מדת המלכות, על ידי זה לא היה יכלת ביד פעור לפער פיו. וזה: "ולא ידע איש", אפלו משה לא ידע, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (סוטה יד.): 'כי נתבטל לגבי אין סוף. וכל זה היה במותו, אבל בודאי גם בחייו היה לו התפשטות הגשמיות, והיה מדבק את עצמו באור אין סוף, אבל ההתפשטות היה בבחינת (ח): והחיות רצוא ושוב. כי הקדוש ברוך הוא רוצה בעבודתנו, כמו שכתוב: 'ואבית תהלה מגושי עפר, מקרוצי חמר', ובשביל זה צריך שלא ישאר בן, אלא עד עת שיבוא הקדוש ברוך הוא בעצמו ויטל נשמתו:

<sup>2</sup> עיין לק"ה השכמת הבקר ה' ד' מבאר מה שאמר בתורה קמט שחצות מסוגל כמו פדיון. מבאר כי חצות הוא אין, כי כל אמצע הוא אין סוף, שהרי אם הוא איזה זמן עדיין אפשר לחצות אותו שוב. אבל חצות ממש הוא אין לכן אין בו השגה. לכן הזמן הזה הוא המתקה כמו פדיון כי בזמן הזה שאינו זמן הכל עולה לאין ונמתק וכמבואר גם בגמ' יבמות עב. שחצות עת רצון.

בפרשת בא שמות יא ד' עה"פ כחצות לילה אני יוצא, ראיתי בשם הגרי"ז ששואל הרי חצות הוא לא זמן אלא אמצע לילה וכל אמצע אין לו שיעור א"כ איך התקיים ועברתי ותירץ שגם המוות כך הוא אמצע בין חיים לבין מות. וכעין זה הובא ברדב"ז שו"ת ח"ב אות תתיך שהביא מדרש ילקוט שמעוני בא רמז רח עה"פ כחצות חד אמר יוצרו חילקו וחד אמר היודע שעותיו ועיתותיו חילקו וביאר כנ"ל שחצות הוא לא זמן אלא אמצע וחילקו וחד אמר היודע ח"א יוצרו חילקו והעמיד הגלגל ועשה ריח בין חצי לחצי וח"א שאין צורך אלא כתירוץ הגרי"ז כמו שנחפך מחצי שלפני לחצי שאחרי כך נהפך מחי למת. ועיין עוד בהגדת חכמי ירושלים עמ פח פט.

עוד ראיתי בשם אפיקי ים (לרבי יצחק חבר) על מו"ק דף ג' שכתב חצות ממש אינה בהשגת אנושי כלל ואינה בגדר בריאה גשמית הנופלת תחת הזמן אבל הוא ענין מעולם הנבדל הרוחני ובו היה מכת בכורות במצרים ולכן על ידו היה יציאת מצרים ובחירת ישראל שלקחם הוא ית' לו לעם שנתעלו באותו העת אשר הוא למעלה מן הזמן ולכן הם תלויים בהנהגה ניסית ואין מזל לישראל שאין להם שום תליה במזל.

<sup>3</sup> עמק המלך טז מד. ע"ש.



כלל ישראל המתיקה את הדין, כמ"ש/ט"ו שמשנה רבנו התפלל, והקב"ה ענה לו מה תצעק אלי, דהיינו להקב"ה, כי מצד הדין והקטרוג העצום שהיה על ישראל א"א לודן אותם לזכות, אבל הרחמים שאתה מבקש בעתיקא תליא מילתא, דבר אל בני ישראל ויסעו, והכניסה לים במסירות נפש בגלל הציווי שלך, בזכות הזו תוכל לעורר את הרחמים הגדולים שעל ידם יתגלה החילוק וההבדל העצום בין בני ישראל למצרים, שע"ז יקרע הים לישראל ויטביע את המצרים/ט"ו.

ועל כן רק צדיק כמשה רבנו יכול לעורר את הרחמים הגדולים הנ"ל כי ככל שהצדיק מזכך עצמו יותר ומפשיט מעצמו לבושי עזות הגוף והדמיון הגס, כך מגלה מדרגות אלוקות גבוהות יותר ששם הלבושים על טובו ורחמנותו מעטים ביותר, ויכול לגלות את הטובו ית' ביתר שאת, באופן שיאיר להנהגת המשפט של הקב"ה, וינהג עמנו ברחמים גדולים.

וזה סוד ברכת התורה שאומרים אשר בחר בנו מכל העמים, וכידוע לשון בחירה שייך רק בין שני דברים שוים, לפ"ז מה שבחר בנו הוא לא בגלל מעשינו הטובים, אלא מסיבה נעלמת, גם כשאנו שוים במעשינו למעשה הגויים, וכנ"ל שמצד הנהגת הקב"ה במשפט, בוודאי מנהיג אותנו כפי מעשינו, אבל מצד שרש הרצון, מצח הרצון, שצדיק כמו משה רבנו מעורר ע"י הפדיון הכולל, שם מתגלה הבחירה שה' ית' בחר בנו מצד שרש נשמת כל יהודי, שהוא חלק אלוך ממעל, שמצד זה ישראל עלה במחשבה תחילה, ובבחי' זו אין יחס כלל בין יהודי אפילו בעל מעשים רעים ביותר לגוי אפילו בעל מעשים טובים ביותר/ט"ז.

רבנו מבאר שמגודל יקרת הפדיון הכולל שרק חד בדרא יודע אותו, ורק לעיתים נדירות מגלה אותו, לכן כשנעשה כזה פדיון כולל, לפעמים משמים לוקחים אותו כדי להמתיק דין גדול יותר על כלל ישראל, שע"ז זה מתחזקת מלכות דקדושה ונחלשת מלכות דסט"א ואזי יש בכח ניצוץ קדוש של גר למשוך ולקרוע עצמו מהם ולהתגייר. וזה בחי' שמשנה רבנו שבכוחו לעורר הפדיון הכולל הוא עומד בין שמד לרצון ועושה גרים ובעלי תשובה, ומעלה אותם משמד לרצון, ובלק"ה/ט"ז מבאר שזה בחי' שבהר סיני ומתן תורה כל ישראל יצאו מכלל בני נח ונעשו גרים ע"י משה רבנו. כי במתן תורה התלבש השפלות וענוה של משה רבנו בכל אחד ואחד מישראל בכל אבר שבו (כמבואר בתורה כו תנינא ובתורה עב תנינא/ט"ז), באופן שלעולם בכל דור יכול כל אחד מישראל לעורר את השפלות הזו ע"י תשובה, והשפלות הזו היא עיקר ההשארות שנשאר מאיתנו לעולם הבא, כי היא זו שתקום בתחיה. וזה בחי' שמשנה מעלה משמד לרצון את ישראל תמיד בכלל ובפרט בכל אבר מעלה משמד עזות הגוף העתיד להירקב, לרצון ושפלות הנצחית/ט"ז.

סוד הפרנסה גם הוא סוד האין, מה שנדמה שרוב ההשתדלות מועיל אע"פ שבאמת אינו מועיל. בבחי' כ"א/ המרבה והממעיט לא מצא בידו אלא עומר לגולגולת מן בלבד, הוא נס מהארת האין שמשם הפרנסה, מאורות

<sup>טו</sup> שמות פרק יד (טו) ויאמר ידוד אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו: (טז) ואתה הרים את מטף ונטה את ידך על הים ויבקעו ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה:

<sup>טז</sup> כמבואר בלק"ה ברכת השחר ה' ח'.

<sup>יז</sup> כמבואר בלק"ה ברכת השחר ה' אות ו' ז'.

<sup>יח</sup> שם אות י'

<sup>ט</sup> תורה עב תנינא – דע, שיש בכל אחד ואחד מישראל בחינת השפלות של משה בכל איבר ואיבר, וזה זכו ישראל במעמד הר סיני, שאז המשיף משה השפלות שלו בכל אחד ואחד מישראל, בכל איבר ואיבר אבל אותו השפלות של משה, שהוא משרש בכל אחד מישראל, הוא מנח ושוכב אצל כל אחד ואחד בבחינת שכיבה ומיתה, כי זאת השפלות נתעלם אצל כל אחד, ואינו מתעורר ומתגלה אצלו. אבל על ידי התשובה שהוא בחינת חיים נצחיים של עולם הבא, שעל ידי זה נחיה השפלות של כל אחד, כי עקר התחיה הוא להשפלות, כי השפלות יהיה נחיה ויקום בתחיה כנ"ל, על ידי זה חוזר ונחיה השפלות של משה, שהוא משרש בכל אחד ואחד מישראל בכל איבר. שמקדם היה מנח ושוכב זאת השפלות בהעלם ואתפסיא אצלו, בבחינת מיתה, ועבשו חוזר ונעור ונחיה אותו השפלות על ידי התשובה, שהיא בחינת חיים נצחיים של עולם הבא כנ"ל. כי עקר החיים נצחיים, בחינת תחיה שיהיה לעתיד, יהיה רק להשפלות, כי השפלות של כל אחד יהיה נחיה ויקום בתחיה כנ"ל, ואזי בשנחיה השפלות של כל אחד, בחינת שפלות של משה שיש בכל איבר ואיבר כנ"ל, אזי רואה ומרגיש כל אחד שפלותו, מאחר שחזר ונחיה ונתגלה אצלו בחינת השפלות של משה, שיש בכל איבר ואיבר כנ"ל:

<sup>י</sup> כמבואר בלק"ה ברכת השחר ה' אות ג'

<sup>כא</sup> שמות פרק טז (טז) זה הדבר אשר צוה ידוד לקטו ממנו איש לפי אכלו עמר לגלגלת מספר נפשתיכם איש לאשר באהלו תקחו: (יז) ויעשו כן בני ישראל וילקטו המרבה והממעט: (יח) וימדו בעמר ולא העדיף המרבה והממעט לא החסיר איש לפי אכלו לקטו:

רש"י (יז) המרבה והממעט – יש שלקטו הרבה ויש שלקטו מעט וכשבאו לביתם ומדדו בעומר איש איש מה שלקטו ומצאו שהמרבה ללקט לא העדיף על עומר לגולגולת אשר באהלו והממעט ללקט לא מצא חסר מעומר לגולגולת וזהו נס גדול שנעשה בו:

כלי יקר – ולא העדיף המרבה והממעט לא החסיר. בעקידה כתב וכן מזהר"א כתב שזה מופת על שכל מזונותיו של אדם קצובים לו לכדי חייו, וכשיצא האדם מן העולם המרבה בנכסים לא העדיף כי לא במותו יקח הכל, והממעט בנכסים לא החסיר כי ה' נותן לכל בשר די מחסורו, ומטעם זה נעשה נס במן במדידה שמצאו כולם בשוה והנותר ליום הממורת ירם תולעים, כי זה מורה שכל מה שהאדם רוצה להותיר ליום המחרת הוא דבר כלה ובלה וסופו לרמה ותולעה, וכל מה

הצחצחות/כ"ג. ומי שהוא מקושר למשה, משה מעלה משמד הע"ז של תאות ממון והאמונה ברוב ההשתדלות, לאמונה ברצון, דבמזל תליא מלתא דמוזני/כ"ג, ומגלה לו שגם בפרנסתו כך.

עוד מבאר מוהר"ן/ת"כ"ג שעצם נתינת צדקה לצדיק כמשה רבנו לפרנסת הצדיק, זה בעצמו פדיון (הפשוט ולא הכולל) כי על ידו עולה לשרש הפרנסה שהוא המזל העליון ביג תיקוני דיקנא דאריך, שם יג מדות רחמים, כידוע שגם הפדיון שבכ"ד ב"ד מועיל ע"י הארה משם/כ"ג.

והרוצה להתקרב אליו ית', בהכרח שיעבור עליו כמה וכמה מיני חושך וכל קיומו רק ע"י הצדיק שמכניס בו רצון וכח לקום בבחי' משה שעומד בין שמד לרצון ועושה גרים ובעלי תשובה, ע"י שמכניס תוקף הרצון לקדושה בכל אחד ואחד/כ"ג.

עד כאן ההקדמה

✳

## תורה רטו [כ"ג]

**דע שיש כ"ד מיני פדיונות, כי יש כ"ד בתי דינים (כ"ח/כ"ט) לשון רבנו צ"ע דכאן משמע שצריך כ"ד פדיונות בכ"ד בתי דין, וכן בלשון הפל"ח/ל' מבואר שצריך להמתיק את הדין בכל הכ"ד בתי הדין, ובשיחות**

שעוזב מהונו הוא לאחרים ואולי לנושא אלמנתו כי יעזוב לאחרים חיל וחומה אשר בנה ואשר נטע, ולא לו יהיה הזרע אשר זרע בעמל ואון, לכך נאמר איש לאשר באהלו תקחו לצורך אהלו להביא שבר רעבון ביתו: וע"כ לא נתנה התורה כ"א לאוכלי המון, כי זה הדרך אשר דורכים בו כל העוסקים בתורת ה' המואסים המותרות אשר סופם לרמה, חוון ממה שהותירו ליום השבת לא הבאיש ורמה לא היתה בו, כי זה מופת על מה שהאדם מותר מן מאכלו ליום שכולו שבת לעה"ב ע"י שמאכיל מלחמו לרעבים זה הדבר הקיים נצחי ולא הבאיש, ודי רמו כזה ליראי ה' וחושבי שמו ולא יבינו כל רשעים והמשכילים יבינו לאחריתם, ולהערה זו צוה ה' להנחיל צנצנת המון למשמרת לפני העדות מקום הלוות הלוודיע שלא נתנו עדות הלוות כ"א לאוכלי המון:

כ"ב עיין תורה כג אות ה' – באמת יש עוד תקון לתאות ממון, הינו שישתפל לשרש, שמשם בא כל הממון וכל ההשפעות. ועל ידי הסתפלותו שם, יתבטל תאונו. כי שם בשרש, השפע פלו אור צח ומצחצח, ותענוג רוחני, ואין מתאנה (נ"א מתעבה כתי") אלא למטה. ומי הוא הפתי יסור הנה, להשליך תענוג רוחני, ולקח תענוג עב:

כ"ג כמבואר בלק"ה ברכת השחר ה' אות יב ואות מה

כ"ד לק"ה ברכת השחר ה' אות יד – ובשביל זה מביאין מעות לפדיון להצדיק, פי מעות בחינת דינים, וכשהצדיק לוקח המעות לפרנסתו ואכילתו, עולה המעות לשרש הפרנסה שתלוי במזל לא כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, הינו בחינת תרין מזלין דדיקנא קדישא, שהוא בחינת עת רצון הנ"ל, כמוכן בפדיונות, ועל ידי זה נמתקין הדינים, על ידי בחינת פדיון העליון הנ"ל שהוא העקר, כי אפלו בשעושי פדיון פרטי צריכין לקבל איזה הארה משם, כמוכן במקום אחר.

כ"ה ע"ש אות יז שרק ע"י הארת מצח הרצון של אריך אנפין מתקיים העולם ולא מתגברים הדינים לכלותו בכל יום אלא שזה בהעלם, ע"י הפדיון של הצדיקים, וע"י שנותן מעות לצדיק על פדיון בבית דין מתגלה עוד יותר, וכשזוכה ליתן לצדיק שעושה הפדיון הכולל מגלה אותו ממש בגילוי גדול. נמצא כל קיום העולם ע"י הפדיונות שעושים הצדיקים אבל יש חילוק גדול בין קרוב לרחוק ובין רחוק לחולק. ע"ש סוף דבריו – ועל פן צריך שתדע שכל הגאלות והישועות בכלליות ישראל ובפרטיות לכל אחד פלם הם על ידי המתקת הדינים על ידי בחינת פדיונות של הצדיקים שעוסקים וטורחים עבורנו להמתיק כל הדינים מעלינו ולפדות אותנו מכל הצרות והיסורין בכל עת בכלל ובפרט. אבל בודאי יש חילוק גדול בין המתקרבין אליו ובין מי שאינם מתקרבים אליו, מכל שכן וכל שכן מי שחולק עליו חס ושלום, שאף על פי שהצדיק האמת בטובו הגדול מתפלל עליהם גם כן וממתיק דינים מעליהם לפדותם, וכמו שאמר דוד המלך עליו השלום, ואני בחלוותם לבושי שק וכו' ותפלתי על חיקי תשוב, אבל החלוק שבין המתקרבין להחולקים וכו' יכול כל אחד להבין מאליו. ועל זה צעק הנביא, ואני אפדים והמה דברו עלי פזבים.

כ"ו כמבואר בפלא בלק"ה שם אות מד.

<sup>12</sup> לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו ועיין חיי מוהר"ן סימן נה ושיחות הר"ן סימן קעה וחיי מוהר"ן סימן רמב, גם עיין פל"ח ושיש"ק ח"ה סימן כ'

<sup>13</sup> עיין אדרא רבה בזהר נשא דף קלו: ובאדרא זוטא בזהר תאזינו דף רצג. [בהאי מצחא, תליין כ"ד בתי דינים, לכל אינון דחציפין בעובדיהון]

כ"ט אדרא רבה בזהר נשא דף קלו: (עם ידד נפש) – ותניא, שערך לא קאים בהאי אתר דמצחא, בגין דאתגלייא לאינן דחציפין בחובייהו. ושעתא דמתער קודשא בריך הוא לאשתעשעא עם צדיקייא, נהירין אנפיהי דעתיק יומין, באנפוי דזעיר אפין, ומתגלייא מצחיה, ונהיר להאי מצחא, וכדין אתקרי עת רצון. וכל שעתא ושעתא דינא תלי, והאי מצחא דזעיר אפין אתגלייא, אתגלייא מצחא דעתיקא דעתיקין, ואשתכיה דינא, ולא אתעביד.

תאנא, האי מצחא (ד"א), אתפשט במאתן אלף סומקי דסומקי (אורו מתפשט במאתים אלף מלאכים בעלי דין שגונם אדום), דאתאחדן ביה, וכלילן ביה (במצח ד"א). וכד אתגלייא מצחא דזעיר אפין (מתגלה מהשערות שעליו), אית רשותא לכלהו לחרבא (לאותם בעלי הדין לפעול דין ברשעים). וכד אתגלייא מצחא דרעון דרעון (כשמתגלה מצח אריך אנפין מהשערות שעליו), דנהיר להאי מצחא (ד"א), כדין פלהו משתכבין (נמתקים על המאתים אלף בעלי הדין הנ"ל). (קב"ט, רל"ג)

ותניא, עשרין וארבע בתי דינים משתכבין בהאי מצחא (ד"א מכ"ח) גבורות דעת ד"א המלוכשות ביסוד דאמא שבמצח ד"א, וכל גבורה היא שם אלקים וה' גבורות הם ה' שמות שהם עשרים אותיות ועם ד' מתות בית דין הם כ"ד. או י"ל שמספר כ"ד הם כ"ד צרופי שם אדנ-י, וכלהו אקרין נצח (ס"א מצחא וכל חד אקרי נצח) (כל הכ"ד בתי דין נקראים נצח על שם נצח דאמא שממנו נמשכים הדינים הראשונים שבמצח) (יפה שעה כתב שכל הכ"ד בתי

משמע שהוא פדיון אחד, ורק צריך לדעת באיזה בית דין להביא אותו, כמו שאמר משל לאדם שנידון בעיר אחת ולפדותו מביאים פדיון בעיר אחרת, ואין לומר שכיון שלא יודע באיזה ב"ד הנידון, לכן צריך להמתיק את כל הכ"ד בתי דין, שהרי מבואר בשיחות שרבנו בא לבין דין מסויים ושם הניח המעות על כף המאזנים, הרי שידע בדיוק באיזה ב"ד צריך להמתיק. ואולי אין הכוונה שצריך להמתיק את כל הכ"ד ב"ד אלא רק שצריך לדעת להמתיק את כולם, וגם לדעת באיזה מהם צריך להמתיק הדין המסויים הזה ואולי בכל בית דין הסכום שונה, ואנו עוסקים בב"ד של מעלה שרק צדיקים יודעים לעלות אליו ע"י כוונות מיוחדות, ומסתמא לכל ב"ד יש כוונות מיוחדות לעלות אליו, ורק צדיק שיודע באיזה בית דין נגור הדין שאותו רוצה לפדות, וכל הכוונות השייכות לו/לא, גם יודע כמה מעות צריך ליתן לפדיון. **וכנגד/לב** **כל ב"ד וב"ד יש פדיון מיוחד להמתיק הדין שיש שם**, לא מבואר כאן כיצד נעשה הפדיון, האם ע"י ממון והכוונות המבואר בתורה קפ, או בדרך אחר. (בפלא"ח מבואר שגם פדיון הכולל הוא ע"י מעות. ולפ"ד לבד מהתנאי לידע כל הכ"ד ב"ד, צריך גם שיתן מעות כפי הדינים שיש עליו כמבואר בתורה קפ, ובשיחות הר"ן/לב) על כל פנים פדיון משמעותו לפדות את הנפש/ל"ו שאחווה ביד הסט"א בגלל איזה עוון, ואחיותה בה מחייבת ייסורים, וע"י הפדיון, שנותן מעות או איזה דבר אחר פודה אותה מהייסורים. ובפשטות הכוונה שנותן לסט"א איזה דבר תמורתה, וצ"ע מה מקבל הסט"א מהממון, שנותן לצדקה, ואולי ייסורי הנתנה, כי הממון הוא נפשו/ל"ו, וצ"ע.

**ע"כ לפעמים אינו מועיל הפדיון שעושים, כי לא כל אחד ואחד יודע כל הכ"ד פדיונות/ל"ו** משמע שמעט מהצדיקים כן יודעים את כל הכ"ד, ולא רק חד בדרא, וכן משמע לקמן ממה שאמר שאת הפדיון

דין נקראים נצח כי נצח דעתיק מתפשט ודרך א"א ואר"א כמפורש לעיל ד"ה האי מצחא [במצח דו"א (ע"ח שכ"ט ספ"ר) ועל שמו נקראים כל הכ"ד ב"ד בשם נצח]. וּבְאֲתָנוּן (דאפי) רְצוּפִין, הוא מְצַח (לכן נקרא מצח כי הוא חילוף הני' של נצח במ'). וְאִיתָּ נְצַח דְּאִינוּן נְצַחִים. וְהִיְנוּ דְתַנְן נְצַח נְצַחִים. וְאִינוּן בְּמִצְחָא, וּמִתְפַשְׁטֵן מִנְהוּן בְּגוּפָא, בְּאֲתָרֵין יְדִיעָן.

**ל עיין פרפראות לחכמה** – נשמע מרבנו ז"ל שאמר שידע מזה גם קודם שנסע לארץ ישראל, ויש בזה סיפור שלם איך שגם קודם נסיעתו לארץ ישראל דיבר מענין זה, שאי אפשר לעשות פדיון כי אם כשיודעין כל הכ"ד מיני פדיונות להמתיק כל הכ"ד בתי דינים ואמר משל כמו (להבדיל) כשתובעין את אחד לבית המשפט שלהם בגובערניע קיוב, והוא מעמיד טוען ומליץ עליו (שקורין פלוטוטנט) בקאמיניץ, כך איך אפשר לעשות פדיון אם אינו יודע באיזה בית דין מהכ"ד בתי דינים דנין אותו. **ואמר אז גם כן שיש פדיון גבוה כל כך שיכול להמתיק כל הכ"ד בתי דינים ועוד יש בזה כמה שיחות וענינים שסיפר בזה מכבר**, ואמר שאף על פי כן לא ידע אז כל הענין בשלימות כאשר ידע אחר כך, וכאשר גילה גם לנו קצת מזה במאמר הזה הנ"ל, שלפעמים גם פדיון זה אינו מועיל כי משתמשין עמו על ענין אחר, היינו לבטל כל העבודות זרות ושיחיו נעשין גרים וכו' כמבואר בפנים כל זאת לא ידע אז עדיין בשלימות, רק אחר כך זכה להשיג כל הענין בשלימות וכו'. ומזה תוכל גם כן להבין מעט ומקצת גדולות ונוראות השגתו גם קודם שהיה בארץ ישראל, כי הלא במאמר זה מבואר שאפילו הצדיקים לא כל אחד יודע זה הפדיון, ולא נמצא כי אם חד בדרא שיודע זה הפדיון וכו' **ורבינו ז"ל זכה להשיג ולידע מזה הפדיון גם קודם שהיה בארץ ישראל** ואף על פי כן אחר שבא מארץ ישראל זכה להשגה נוראה כל כך, עד שאמר שהוא מתבייש בהשגות שהשיג קודם ארץ ישראל וכו', וגם אז אחר שבא מארץ ישראל זכה לעלות בכל עת ורגע למעלה ומדריגה יתירה בכל פעם ביותר בענין השגותיו הנוראות והנפלאות, וכמבואר במקום אחר קצת מזה (עיין חיי מוהר"ן נסיעתו לארץ ישראל באריכות).

**לא עיין בהקדמה** שגם צריך לידע כוונת הכהן הגדול בשעיר המשתלח, משמע שיש כוונות מיוחדות כיצד לפייס את הסט"א בפדיון שנותן לו, וכל דין וכל בית דין ובכל אדם לפי מצבו הרוחני כך הוא הפדיון שצריך ליתן ולכוון, וכל זה יודע רק צדיק גדול מאד.

**לב הלשון כנגד צ"ע**. מדוע לא כתב ולכל ב"ד צריך פדיון מיוחד.

**לג עיין חיי מוהר"ן ק"ג** כשרבנו חזר מא"י הרבי הקדוש מנסכזי היה חולה ושלח לרבנו פדיון, ורבנו ראה שצריך ליתן כל ממונו כדי להתרפא, ואחרי חמישה ימים נפטר.

**ועיין שיש"ק ח"א סימן שסג** שבקשו מרבנו על חולה וביקש רענדיל לפדיון והביאו לו ולא הוטב והביאו אחר ושקל אותו ולא הוטב עד שהביאו לו מטבע רענדיל במשקל המדוייק, ואזי אמר שיכולים לחזור לביתם כי החולה תבריא.

**לד עיין שער מאמרי רשב"י הנ"ל בהקדמה** – אין פדיון אלא על ידי דבר אחר שיכנס במקומו לפייס סט"א כד"א פדעהו מרדת שחת מצאתי כופר ואינו מתפייס סט"א אא"כ יהיה דומ' לו ושמו כשמו וזהו מ'רדת ש'חת מ'צאתי כ'ופר ר"ת משמך וזהו כעין שעיר עזאזל שמתפייס בו סטרא אחרא ולפיכך אתרשים בה פשע בטמירו כגונא דחויא דמחי ואעיל רישיה בין ברכוי כן הפדות אינו לגמרי אלא שמתבטל רוב הגזרה.

**לה עיין תורה מו תנינא** ועיין שבת דף ע. שקניית חטאות נקרא יומת בממון. וכן בתורה סט הממון הוא הנפש ובלק"ה כי עליו הוא מוסר את נפשו כמ"ש בנפשו יביא לחמו. ועיין לעיל בהקדמה.

**לו עיין שיחות הר"ן סימן קע"ה** – קודם ארץ ישראל אמר איני יודע איך הצדיקים עושים פדיון. כי צריכין לידע כל הכ"ד בתי דינים. כי כשמביאים הפדיון צריך לידע באיזה בית דין דנין אותו. כי אולי הוא עושה פדיון והמתקה השייך לבית דין זה. ובאמת הוא נידון בבית דין אחר ועל-כן צריך לידע באיזה בית דין הוא נידון ולידע הפדיון וההמתקה של אותו הבית דין: **אני יודע כל הכ"ד בתי דינים ואני יכול לעשות (אפילאצייע) מבית דין לבית דין עד הכ"ד בתי דינים**. דהיינו שאני יכול לומר שאינו נראה לי המשפט של בית דין זה ואני רוצה לדון בבית דין אחר. וכן מבית דין לבית דין עד כולם. ומסתמא מועיל בודאי. כי על כל פנים בין כך ובין כך נמשך ונרדה המשפט. וכשנמשך קל יותר הדבר. כי בתוך כך עושה אותו האדם איזה מצוה וכיוצא, ואפילו אם אינו מועיל, אני יכול לעשות (אנדענסעניא) דהיינו לשלוח הדבר להקיסר בעצמו. וזהו מלאכה גדולה וחכמה גדולה. זה אינו יודע שום אחד בדור. וגם לא ידע עדיין מזה שום אדם. כי הוא מלאכה גדולה להכניס הבקשה בתוך איזה תיבות במספר וגם ליתן הכבוד להקיסר כראוי. כי בודאי אי-אפשר לשלוח הרבה דברים

הכולל יודע רק חד בדרא, משמע דווקא אותו, אבל עיין לעיל בשיחות (ח"י"מ נה) שגם צדיק שיודע את כל הכ"ד בתי דין יש רק חד בדרא. ואולי כוונת רבנו שכמו שהוא ידע, דהיינו לא רק את הכ"ד בתי דין, אלא גם יכול לבקש לדון בבית דין אחר, וגם יכול לשלוח בקשה לקיסר, ולהלביש בקשתו וכו' כמבואר שם (שיחות הר"ן קעה), זה רק חד בדרא יכול, ואפי' אם יודע אותם אינו עושה כולם, עיין לעיל בשיחות (ח"י"מ נה) הטעם, משל כמו כשתובעין אחד בגובערני של קייעב. והוא מעמיד טוען שקורין פיליפטענט בקאמיניץ, כך אי אפשר לעשות פדיון אם אינו יודע באיזה בתי דינין דנין אותו. נראה לפ"ז הטעם שגם מי שיודע כל הכ"ד בתי דין היא טרחה בשבילו לחפש בכולם היכן נידון הדין שעליו נתבקש לעשות פדיון, שהרי מדובר בבית דין של מעלה ולעלות לכל אחד צריך כוונות מיוחדות. גם עיין תורה קפ, בכלליות הכוונות שצריך לכוון כשמניח ידיו על הממון, ומכוון לג' ידיים שבבינה, ומכוון להמתיק הדין הנאחז במעות בעולם העשייה בשרשו שבעולם היצירה ע"י שם מ"ב הרמוז בראשי תיבות אנא בכה, ועי"ז מעלה אותו ליצירה, ואזי מכוון בשם מ"ב שבעולם הבריאה שהוא שם אק"י"ה יק"ו, או ב"פ אק"י"ה, ומעלה אותו לבריאה, ואזי מכוון בשם מ"ב שבעולם האצילות שהוא הויה פשוט ומילוי ומילוי סה"כ מ"ב אותיות, ומעלה אותו לאצילות ושם נמתק בשרשו שבבינה. וצ"ע האם הם גם הכוונות שמכוון בכל הכ"ד בתי דין, או שבתורה קפ מדבר על סגולת הפדיון בכלליות אבל צדיק הגדול יש לו כוונות אחרות, וגם עולה לבית דין ומניח המעות על כף המאזנים וכו'/.<sup>לז</sup>. וע"כ כשאנו עושה הפדיון המיוחד לאותו הדין/לח, עי"ז אינו מועיל כנ"ל כי אפילו עם עשה פדיון בכ"ג בתי דין, אפשר שהדין שאותו רוצה להמתיק נידון בבית דין הכ"ד שבו לא עשה/לטו.

## אך דע, שיש פדיון אחד שכולל את כל הכ"ד בתי דינין, ויכול להמתיק כל הכ"ד בתי

דינים. לפי המשל הנ"ל שכל בית דין הוא כמו בעיר אחרת, צ"ע איך אפשר ע"י פדיון הכולל להיות בכל הערים בזמן אחד, ונראה שהוא כלל ברוחניות שלכל דבר יש שרש מעליו שכולל את כל הפרטים, כמו שמצינו שער הנ' כולל את כל המ"ט שערים שתחתיו. הכי נמי יש בית דין שכולל את כל הבתי דינים, אבל להגיע אליו צריך כח גדול וזכות עצומה, ולזה הפדיון צריך עת רצון, בחי' התגלות מצח הרצון, שמצח דעתיק ואריך מאיר במצח דזעיר אנפין/מ, כמו בשבת במנחה, בחי' הפסוק שתקנו לומר בתפלת מנחה של שבת לפני קריאת התורה ואני תפלתי<sup>מא</sup> וכו', עת רצון וכו' (תהלים טט)/מב. אין הכוונה להמתיק את הדין בבית דין שדן בשבת, שהרי בשבת אין בית דין, אלא שבכל מנחה של שבת מתגלה מצח הרצון שהוא רעוא דרעוין שבו התגלות הרצון שברצונות, שרש הרצון היכן שהוא עדיין אחד פשוט, ששם אין דין כלל, רק רחמים הגדולים ביותר, וצדיק שיש בכוחו לעורר את הרחמים האלו ביום חול, יכול להמשיך פדיון גבוה שכולל את כל הכ"ד פדיונות.

להקיסר וכו'. גם אמר איני יודע איך יכולים לעשות פדיון כי אי-אפשר לעשות פדיון כי אם כשיודעין איך היה נוהג הכהן הגדול עם השעיר המשתלח:

לז כנ"ל בשיחות שיש"ק ח"א סימן שסג - ... וספרה להם, פי פאשר יצאה נשמתה ובאה לפני בית-דין של מעלה, ושקלו העונות והזכיות שלה, והכריעו העונות וגזרו דינה למיתה, שלא תחזר עוד לזה העולם. בתוך-כך בא אברהם אחד ונתארה צורתו בצורת אדמו"ר זצ"ל והביא רענדיל אחד והשליך אל הפה של זכיות, והכריעו הזכיות, ופסקו דינה לחיים. וכפי שספרו לו היה זה הדבר, בעת אשר אדמו"ר זצ"ל עסק ושקל כמה פעמים את ה"רענדיל" על כף המאזנים פנפר-לעיל.

לח כשאנו עושה הפדיון לאותו הדין - משמע שעושה פדיון, אבל כיון שלא עושה את כל הכ"ד פדיונות, נמצא אפשר שהדין שאותו צריך להמתיק הוא בבית דין שכנגדו לא עשה את הפדיון המיוחד לאותו בית דין. וכנ"ל צ"ע האם לכל בית דין צריך עוד מעות או רק הכוונה היא אחרת.

לט כנ"ל בשיחות דמשמע מהמשל שאמר שכל דין נידון בבית דין אחר. וצ"ע אולי כל דין נידון בכל הכ"ד בתי דין? כי אולי יש כ"ד צדדים בכל עבירה, שכל זמן שלא המתיק ומצא זכות בכל כ"ד צדדי העבירה, עדיין נשאר מקום לקטרג. ומספר כ"ד הוא כל הצדדים שבעבירה וצדדים ללמד זכות עליה, כי הכלל שיש ו' צדדים וי"ב אלכסונים ולכל אלכסון ב' צדדים, וכל עבירה היא סוגיא שלימה, של הגורמים לה ושל התוצאות שלה ושל הלימוד זכות עליה. ובכל בית דין דנים על צד אחד שבה.

כמו ששמעתי מזהר"ח טעם שריש לקיש היה מקשה לרבי יוחנן כד קושיות על כל דבר שחידש כי הם כל כ"ד צדדי העניין לברר אותם עד שלא נשאר צד שאינו מבורר.

מ עיין לעיל בהקדמה ד"ה אריך אנפין וזעיר אנפין

<sup>מא</sup> מתוצו - תפילתי

מב תהילים פרק טט (יד) ואני תפלתי לך יהיה עת רצון אלהים בך בסדר עניי באמת ישעף:

רד"ק (יד) ואני תפלתי לך, הם משיחים בי ומלעיגים לי ואני אין לי אלא תפלתי לך שתושיעני מידם. ואמר עת רצון, כלומר, אני תפלתי לך תמיד אולי יהיה באחת מהעתות עת רצון לי שתקבל את תפלתי להוציאני מן הגלות. ענני באמת ישעך, ברוב חסדך ואמיתך ענני שתאמת הבטחתך לי. והמענה הוא ישעך שתתן לנו, והאמת היא הישועה והחסד להחיש הישועה. לפיכך אמר ברב כי רב חסד צריך להחיש הגאולה ולא יפנה למעשינו הרעים:

אך אפילו הצדיקים, לאו כל אחד יודע זה הפדיון, ולא נמצא כי אם חד בדרא דהיינו צדיק אחד בכל דור/מ<sup>ג</sup> שידע זה הפדיון.

ופעמים אפי' כשזה הצדיק החד בדרא שידע עושה פדיון, אעפ"כ אינו מועיל מיד להמתיק הדין מעל פלוני שנתן מעות לצדיק על הפדיון הזה, וזה מחמת כי גם למעלה תאבים מאודמ<sup>ד</sup> לפדיון כזה, למעלה היינו הקב"ה ובית דינו, שרואים הקטרוג שיש על כלל ישראל, ובראש מעיינם הוא הכלל ישראל יותר מהפרט, ובפרט שגם הפרט הוא אחד מהכלל לכן עדיף להם להשתמש בזה הפדיון לצורך הכלל. כי לאו בכל פעם בא להם מלמטה/מ<sup>ה</sup> פדיון כזה, של צדיק כזה גדול, שמביאים לו מעות לפדיון, וממתיק הדינים שבהם ע"י פדיון כולל שהוא רחמים גדולים ביותר ממצח הרצון שיוכל להמתיק כל הכ"ד בתי דינים<sup>ו</sup> בבת אחת, וע"כ כשבא להם זאת ההמתקה,

<sup>ג</sup> כך נראה לי משמעות לשונו, אבל אפשר לדחות.

<sup>ד</sup> מתרצו - מאד

מה צ"ע אם רק צדיק החי בעולם הזה יכול לעשות פדיון כזה, מדוע מוהר"ן בתפילה מבקש מהקב"ה שיפדה אותנו ע"י שיאיר עלינו רחמים גדולים של פדיון הכולל?

עייני ליקוטי תפילות חלק ראשון – תפילה קד (עפ"י תורה קפ) – רבונו של עולם, מלא רחמים, מלך גואל ומושיע, פודה ומציל ומפרנס ועונה ומרחם בכל עת צרה וצוקה אין לנו מלך עוזר וסומך אלא אתה, רחם עלינו למען שמך ברחמיך הרבים והגדולים ותאיר עלינו עת רצון תמיד בנכות אבותינו הקדושים, ותמתיק ותבטל כל הדינים מעלינו ומעל כל עמך בית ישראל ותפדה נפשנו מכל הגזרות והדינים שנגזרו בכל עשרים וארבע בתי דיני הקדושים שיש להם למעלה בין שהוא קדם גזר דין בין שהוא לאחר גזר דין, מכלם תפדה נפשנו ותמתיק ותבטל כל הדינים והיסורין והגזרות שנגזרו בהם מעלינו ומעל כל עמך בית ישראל, בין בגוף בין בנפש בין בממון, בין בכלל בין בפרט, כי גלוי וידוע לפניך שאין אתנו יודע עד מה איך לעשות פדיון ולבטל כל הדינים שנגזרו בבתי דיני הקדושים ואפלו מי שידע לעשות איזה פדיון לבטל איזה דין שבאיזה בית דין, עדין אינו יודע לבטל כל הדינים שבכל העשרים וארבע בתי דינים, ועל ידי זה אין מועיל הפדיון שלו: על פן רחם עלינו בכח ונכות הצדיקים הגדולים היחידים בדורותם, שהם בבחינת משה רבנו, שיש להם כח לעשות פדיון לבטל כל הדינים שבכל העשרים וארבע בתי דינים וחוסה וחמל עלינו בכח ונכות הצדיקים האלו, ותאיר עלינו מצח הרצון תמיד כמו בשבת במנחה, שהוא הסתלקות משה שהוא עת רצון ועל ידי זה תפדה נפשנו ותצילנו מכל הצרות, ותמתיק ותבטל כל הגזרות והדינים שנגזרו בכל עשרים וארבע בתי דיני הקדושים.

<sup>ו</sup> מתרצו - דיני

הם משתמשים עמה לצורך דבר אחר, דהיינו שעי"ז הפדיון וההמתקה, נעשין גרים ואין הכוונה שאותו אדם שנתן מעות על פדיון הכולל, הפסיד, אלא אדרבה, זכה שעל ידו נשתכר החרון אף מהעולם, וממילא גם ממנו/א, וגם ישועתו שעליה נתן פדיון נפש תבוא אבל באיחור קצת (לק"ה/כ) [ג]. כי כל זמן שיש עכו"ם עובדי כבבים ומזלות וכל מיני כופרים בעולם אזי יש חרון אף בעולם [ד] וי' וכשממתיקין הדין והחרון אף, נמתק העכו"ם אע"פ שרק נמתק ולא מתבטל לגמרי כבר נחלש כח המלכות דסט"א לאחוז בניצוצות הקדושה הבלועים בה ונעשין גרים, כי התגברות הסט"א היא להכניע מלכות דקדושה וגם את נצוצי הקדושה שאצלם מחזיקים בכח וע"י פדיון נחלש כוחם ואזי יש כח בניצוץ הקדוש שבגר לקרוע את עצמו מהסט"א אל הקדושה ולהתגיר, ולישראל לשוב בתשובה.

א עיין פרפראות לחכמה – ועיין בליקוטי הלכות הל' ברכת השחר הל"ה נפלאות גדולות ורבות על פי מאמר זה הנ"ל ועיין שם אות ס"ה מבאר, מה שלכאורה אינו מובן הענין היטב במאמר זה הנ"ל, כי הלא האיש הזה שהוא בצרה ויסורים רחמנא ליצלן, ומביא מעות להצדיק לעשות פדיון, והצדיק הזה עושה זה הפדיון הגדול הממתיק כל הכ"ד בתי דינים, שבוודאי היה צריך זה האיש שהביא הפדיון הזה לקבל על ידי זה ישועה שלימה, ואף על פי כן לפעמים אינו מועיל גם זה הפדיון, מחמת שגם למעלה תאבדים מאד לפדיון כזה וכו', ועל כן משתמשים עמו על ענין אחר, דהיינו להמתיק החרון אף שבא על ידי עבודה זרה ולעשות גרים, וכי בעבור זה שרוצין להשתמש עם זה הפדיון על ענין אחר לא יפעול האיש הזה שהביא המעות פדיון ישועתו בשלימות ויהיה בצער ויסורין חס ושלום, אף על פי שהצדיק עשה זה הפדיון וההמתקה לצורך האיש הנ"ל וביאר שם שבוודאי על ידי ההמתקה הנ"ל יהיה טובה גדולה גם להאיש הזה שהביא הפדיון, רק שאם לא היו משתמשים למעלה ענין אחר הנ"ל, היה האיש הזה שהביא הפדיון הזה מקבל ישועתו תיכף, אך מחמת שצריך להשתמש עם זה הפדיון לטובת הכלל היינו להמתיק כל מיני חרון אף חס ושלום, ולבטל כל העבודות זרות ולעשות גרים, בעבור זה אין מועיל לו המתקת הפדיון לקבל ישועתו תיכף, רק צריך להמתין ולייחל קצת עדיין, ובאמת ההמתקה הזאת שמשמשים עמה לטובת הכלל, הוא לטובת זה האיש גם כן שהביא הפדיון, כי אף על פי שלא הביא הפדיון רק לקבל על ידי זה ישועה על הצער והיסורין שלו, כגון למשל שיש לו חולה בתוך ביתו רחמנא ליצלן או שאר יסורין כיוצא בזה, אבל באמת גם הוא צריך עוד לישועות רבות כאלה, בכל פרט ופרט כל אחד לפי בחינתו, והעיקר לקבל ישועה שלימה לזכות להנצל מעוונות ולשוב אל השם יתברך בכל לבו באמת, וזה זוכין רק על ידי הפדיון הכולל של הצדיק הגדול הנ"ל, שעל ידי זה ממתיק כל מיני חרון אף ומעלה משמד לרצון, שזה בחינת מה שנתבטל על ידי זה כל העבודות זרות והכפירות רחמנא ליצלן, ונעשין גרים ובעלי תשובה, ושם בההמתקה הגדולה הנ"ל ממילא כלולין שם גם כן כל מיני ישועות שבעולם בגשמיות וברוחניות, וממילא בוודאי גם זה האיש שהביא הפדיון יקבל על ידי זה ישועתו בשלימות אך באיחור הזמן קצת כנ"ל, וזה (תהלים ק"ל) יחל ישראל אל ה' כי עם ה' החסד שבוודאי יעשה חסד, אך והרבה עמו פדות, היינו שיש עמו הרבה פדות וישועות שצריך להושיע את האדם ולפדותו מכמה מיני צרות בגשמיות ורוחניות, על כן אי אפשר למלאות חסרונו מיד, וצריך רק לייחל ולהמתין לישועת ה' בבחינת (שם) קויתי ה' קוטה נפשי ולדברו והחלתי וכו', כי הוא יתברך מרבה לפדות את האדם, וצריך להמתין עד שיפדה אותו מהצרה הזאת גדולה מזאת ואחר כך יושיעו גם בזה כי (גדה ל"א) אין בעל נס מכיר בנסו, והעיקר מה שהוא יתברך פודה את ישראל על ידי הפדיון העליון הנ"ל (שזה גם כן בחינת והרבה עמו פדות היינו הפדיון הגדול הנ"ל שכולל כל הפדיונות של כל הכ"ד בתי דינים וכך שמעתי מפיו הקדוש בעל פה) מכל עוונותם וזה והוא יפדה את ישראל מכל עוונותיו, שזה בחינת עשיית גרים שעל ידי הפדיון הנ"ל, ועל כן צריכין להמתין בבחינת (איכה ג) טוב ויחיל ודומם לתשועת ה', וכל מה שיתחזק יותר לקוות לה' ולבלי לדחוק את השעה תתקרב ישועתו יותר, כי על ידי הקיווי והבטחון בעצמו תצמח ישועתו בקרוב וכו', ועיין שם עוד:

ב לק"ה ברכת השחר הלכה ה אות סה) ועל פן הצדיק הגדול האמתי בפשועה פדיון ועדין לא היה לו ישועה חלילה להרהר אחריו, כי בוודאי הוא לטובה נפלאה, פי השתמשו עם זה הפדיון לתועלת גבוהה יותר הרבה, שהוא לעשות גרים וכו' כנ"ל, ובוודאי יהיה גם להמביא הפדיון טובה גדולה מזה, ובהמשך הזמן תצמח גם ישועתו שהיה צריה, רק שצריך להתמהמה קצת, כי באמת כל אדם צריך זה הפדיון העליון הנ"ל, ועל ידי זה אנו חיים ומתקיימים בפרט בגלות הארץ המר הזו שעקר קיומנו הוא על ידי הצדיקים האמתיים האלו שיכולים בכל עת להמשיך את רצון הנ"ל וכו' כנ"ל, כי באמת עקר הישועה והרחמים הוא לשוב להשם יתברך ולהנצל מעוונות שזה עקר הרחמנות וכו', כמו שהמבאר במקום אחר (לקוטי תנינא סימן ז), וזה צריך כל אדם, כי כל אדם לפי בחינתו צריך ישועה גדולה בכל עת הנמשך מפדיון הנ"ל שיעלה מבחינת שמד לרצון וכו' וכנ"ל, ובשהצדיק עושה פדיון העליון הנ"ל ומשתמשים בו למעלה לתועלת גבוהה יותר לעשות גרים ובעלי תשובה וכו' שנעשין על ידי המתקת החרון אף על ידי המשכת רצון העליון, בוודאי שם כלולים כל הישועות שבעולם בגשמיות ורוחניות, כי כל הצרות חס ושלום הם מהסתרת פני ה', בבחינת (דברים לא), הלא על פי אין אלקי בקרבי וכו' שהוא בחינת חרון אף וכו' הנ"ל. ועל ידי הפדיון הנ"ל נמתק הכל ונמשכין כל הישועות וכו', רק שצריכין להתמהמה קצת. וצריך כל אחד להמתין, כי המאמין לא יחיש. וזה בחינת (משלי יז), באור פני מלך חיים ורצונו בעב מלקושו, שזה נאמר על המשכת רצון הנ"ל (פמ"ב) בפגנות שהם בחינת תקוני דיקנא)

<sup>2</sup> עיין פליח כאן אות ב לעיין בלק"ה ברכת השחר הלכה ה בפרט באות סה

<sup>7</sup> \* ספרי פרשת ראה [פסקא נד וביקוטי שמעוני דברים פ"ג רמז תתפח ועיין לעיל תורה י אות ו]

<sup>11</sup> ספרי פרשת ראה פסקא מד – למען ישוב ה' מחרון אפו. כל זמן שע"ז בעול' חרון אף בעול' נסתלק' ע"ז נסתלק החרון:

ליקוט שמעוני דברים פרק יג – רמז תתפח – ולא ידבק בידך מאומה מן החרם. שכל זמן שהרשעים בעולם חרון אף בעולם, אבדו רשעים מן העולם נסתלק חרון אף מן העולם, רשע בא לעולם רעה באה לעולם שנאמר כבוא רשע בא גם בזה, אבד רשע מן העולם טובה באה לעולם שנאמר באבדו רשעים רנה, צדיק נפטר מן העולם רעה באה שנאמר הצדיק אבד ואין שם על לב וגו' כי מפני הרעה נאסף הצדיק, צדיק בא לעולם טובה באה לעולם שנאמר זה ינחמנו ממעשנו: למען ישוב ה' מחרון אפו. כל זמן שאילילים בעולם חרון אף בעולם, נסתלקו אילילים מן העולם נסתלק חרון אף מן העולם:

**וזה היה עבודת משרע"ה** משה רבנו עליו השלום **כל ימי חייו**, **וגם לאחר מותו**, להמתיק את הדין ע"י פדיון הכולל, והראייה לזה **כי בחייו השתדל לקרב את הערב רב** ושהיו הסיגים והרע שנתברר בכור ההיתוך של מצרים/י מהטוב שהם נשמות ישראל, ואע"פ שהרבו להחטיא את ישראל/י אבל כיוון שעדיין נשאר בהם מעט ניצוצי קדושה/י שמשה רבנו רצה לברר כי רצון ה' אינו שלא ידח ממנו נידח, לכן מל אותם/י וקרבם **כדי לעשות גרים** [י/י] להבדיל מרשעי ישראל שמתו בג' ימי מכת חשך כיון שחלקו על

<sup>1</sup> **ל"ה סעודה הלכה ד אות ז' – משה רבנו מחמת שכל ימיו היה משתוקק מאד רק למלאות רצון ה' יתברך והשליך נפשו מנגד ומסר נפשו רק בשביל נפשות ישראל.** והיה חפץ מאד לקרב כל העולם לה' יתברך וכמו שאיתא ברעיא מהימנא, ובגין דכל יומך וכו', עין שם מבאר שם שמשה כל ימיו היה חושב שאם היה אפשר לו להשיב כל העולם לה' יתברך. היה משתדל בכל כחו להשיבם. ומחמת זה רצה לעשות הדבר בחפזן גדול (ודחק את השעה) וקבל את הערב רב בשעת חפזון בעת שיצאו ישראל ממצרים בחפזון. ובאמת לקרב רשעים כאלו, הדינו בחינת ערב רב צריכין מתינות גדול כנ"ל.

**ועיין ל"ה המנחה הלכה ה אות ב' – ועל כן אַז פֿשַׁנְעָה** (אליהו בהר הכרמל) **פְּתִיב וַיֵּרָא כֹּל הָעָם וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ ה' הוּא הָאֱלֹקִים ה'** הוא האֱלֹקִים. ה' הוא האֱלֹקִים דִּיקָא, כִּי ה' הוא בְּחִינַת מַחֲזִין דְּגְדֻלוֹת וְאֱלֹקִים הוּא בְּחִינַת מַחֲזִין דְּקִטְנוֹת כִּידוּע בְּכַתְבֵי הָאֲר"י ז"ל, הֵינּוּ שְׂכָל הַמַּחֲזִין דְּגְדֻלוֹת וְדְקִטְנוֹת בְּלֹא חֵד. כִּי ה' הוא האֱלֹקִים. **ועל ידי זה דיקא מכניעין תקף העבודה וזה שהתגבר פימי אחאב שנמשך מהערב רב שרצו להתגבר אַז דיקא כנ"ל.** כמו שכתוב כי בשש משה כי בא שש כנ"ל. **כי עקר המתקתה על ידי הצדיק האמת כמו משה ואליהו שיכולין לעלות לשרש העליון של המחזין שהוא בחינת אין בחינת תכלית העונה ששם הגדלות והקטנות בלא חד בחינת ה' הוא האֱלֹקִים וכנ"ל:**

<sup>2</sup> **צ"ע א"ב** מדוע את רשעי ישראל לא החזיר בתשובה? אלא מתו ד' פעמים כיוצאי מצרים במכת החשך כמ"ש רש"י שמות יג יח עה"פ וחמושים עלו בני מארץ מצרים. ובמדרש תנחומא בשלח פ"א אמרו וי"א אחד מחמישים וי"א אחד מחמש מאות וכו'. ואולי הצדיק יכול לעזור רק למי שלא חולק עליו והערב רב כשראו הניסים נתבטלו אליו ואילו רשעי ישראל חלקו עליו. וזה בחי' המבואר במעשה מקציר התבואה והציפור שבמעשיות שבכבי אור שסיפר רבינו על מלך שציווה לקצור תבואה עד זמן פלוני ולהנעים להם זימן להם מטעמים וכלי זמר והם נמשכו אחר התענוגים ושכחו לקצור וכשהגיע הזמן וראו שכבר וודאי לא יספיקו לקצור יעץ להם חכם היות ויש ציפור שהמלך מאד אוהב ימחל להם אם יביאו לו אותה אלא שבשביל זה צריכים לעלות למקום גבוה מאד וא"א אלא שיעמדו אחד על השני וזה היה קשה עליהם כי כל אחד רצה להיות למעלה, ובינתיים ברחה הציפור. עכ"פ רמו לנו רבינו שמי שאין בכוחו לעשות עבודת ה' ואפילו תחילתו בפשיעה וסופו באונס יש עיצה להתקרב לצדיק אבל אם גם זה לא עושה וכ"ש שחולק עליו אינו לו תקנה.

<sup>3</sup> **כמבואר בבבאראי"ל** שנשמות ישראל היו נשמות גבוהות מאד כיון שבאו ע"י השחתה בלא נוקבא, אלא שדייקא מזה הטעם היתה בהם זוהמה עצומה שנבררה בדור המבול ואח"כ בהפלגה ושוב בסדום ולבוסף במצרים.

**שער הפסוקים – פרשת שמות – כל אותם השדין ורוחין, שנבראו באותם ק"ל שנה שפירש אדם מחוה כנודע, כלם נשמות עליונות קדושות מבחי' הדעת, ונתערבו בקליפות, וצריכות גלגולים רבים לצרפם וללבנם, עד תום חלאתם מהם, ע"י גלגולים רבים. ולכן תמצא, כי לא נולדה אומת ישראל, עד יעקב ואילך, כי כל רוב הנשמות היו מעורבות בקליפות, והיו הולכות ומתבררות, ומתגלגלות מדור לדור, ולא התחילו תיקונם, עד יעקב בחיר שבאבות, שתקן את אדה"י, וגם אז התחיל תקון בניו, הם הנשמות הנוכר, והיו מתבררים והולכים בגלות מצרים, עד שיצאו ישראל ממצרים:**

<sup>4</sup> **ל"ה סעודה הלכה ד אות ז' – ואיתא בזהר בכמה מקומות שמשה צריך לתקן מה שפגם על ידי שקרב את הערב רב.** שעל זה נאמר לו לך רד. ובאמת מבאר למבין בזהר ובכמה מקומות. שכל מה שפגם משה בהכאת הצור הכל נמשך לו רק על ידי שקרב את הערב רב. וכל החטאים וכל הצרות שעברו על ישראל הכל היה על ידי זה על ידי הערב רב שהחטיאו את ישראל בחטא העגל שזה גרם חרבן בית המקדש וכל הצרות וכל הפקידות שבאין על ישראל חס ושלום, הכל על ידי זה כידוע.

**ל"ה ערב הלכה ג אות לה – התגברות מצח הנפש שהיא זהמת הנפש שהם הערב רב שהתגברו על ישראל והטעו אותם עד שפגמו בשרש הרצון במצח הרצון, ועבדו עבודה נרה שהוא בחינת פפירות פגם הרצון כנ"ל ועל כן התגברו ברשענותם ונקבצו על אהרן דיקא, כי אהרן הוא בחינת מצח הרצון, כמו שכתוב באהרן הכהן. והיה על מצחו לרצון. כי הם פגמו אַז במצח הרצון כנ"ל עד שפגע הפגם גם במשה, כמו שכתוב, "לך רד וכו'". כי משה שרשו בבחינת רעוא דרעיון כנ"ל. והפגם שלהם הגיע עד שרש הרצון, עד שהגיע הפגם במשה שהוא בעצמו בחינת שרש הרצון כנ"ל, ועל כן מיום שעשו את העגל, שהוא שבעה עשר בתמוז, ופגמו אַז ברצון, נגזר אַז על חרבן בית המקדש, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה שהגזירה שנגזר על ידי המרגלים: אתם בכיתם בכיה של חנם וכו', התחילה מיום שעשו את העגל, שפגמו התחילו כל הגזרות, רחמנא לצלן, כמו שכתוב, "ובכיום פקדי וכו'". כי חרבן בית המקדש הוא בחינת פגם הרצון כנ"ל**

<sup>5</sup> **ל"ה ברכת הריח וברכת הודאה הלכה ד אות לג – וגם על הערב רב גופא קשה, כי גם הערב רב היה להם דעת גדול מאד כמובן בכתבי האר"י ז"ל. ובודאי היה בהם גם איזה מעט טוב. מאחר שהם יצאו אחרי משה ממצרים והשליכו משפחתם ובית אבותם ורצו להתגיר מחמת שראו משה רבנו אותות ומופתים נוראים כאלה במצרים. ואחרי כל אלה אחרי כל המופתים נוראים שראו בעיניהם במצרים וקריעת ים סוף ומלחמת עמלק ומתן תורה באותות ומופתים נוראים כאלה, כמו שכתוב, המסות הגדולות אשר ראו עיניך והאותות והמופתים וכו' השמע עם וכו'. ואחרי כל זה יעשו מעשה כזה לעשות להם עגל לאלק.**

<sup>6</sup> **אע"פ** שבווהר אמרו שטעה בזה והקב"ה לא רצה שיקרב אותם, ידוע שמשה ידע פנימיות רצון ה' שלא ידח שום ניצוץ קדוש וכיון שהאמינו בו ומסרו נפשם ללכת אחריו למדבר בוודאי היה בהם גם טוב.

<sup>7</sup> **צ"ע** בשער הפסוקים כתב שהם שיוסף מל ואילו בזהר כתוב שמשה רבנו מל. וצ"ל שבאמת שניהם מלו כל אחד בדורו.

<sup>8</sup> וזהר בראשית כה. ועיין שער הפסוקים פרשת שמות ד"ה והנה בחי' הערב רב

<sup>9</sup> **בראשית דף כה. – ומשה בגין דבעא לאעלא גיורין תחות גרפוי דשכינתא** ומשה לפי שרצה להכניס את הערב רב תחת כנפי השכינה, **וחשיב דהו מאלין דאתבריא בה'** וחשב שהם גיורי צדק שמתגיירים לשם שמים ושורש נשמתם הוא מבני ישראל שנבראו על ידי אות ה' של בה'באם שהיא השכינה, ולכן הם ראויים שהשכינה תשרה עליהם, **ויהב (י"ב) בהון את ה' דאברהם** ולכן חתם בהם אות ברית מילה שהיא סוד אות ה' שנתוספה לאברהם אבינו כשנימול, והיא סוד השראת השכינה השורה על כל הנחתם באות ברית קודש, ולפי שלא נמלך עם הקב"ה גרמו ליה ירידה על ידי שעשו את העגל, כמא דאת אמר לך רד פי שחת עמך ופירש רש"י רד מגדולתך, כי שחת

משה רבנו/טו לא היה באפשרותו לתקנם, וגם במוותו בהר נבו נקבר בגי/טו מול בית /ז/ פעור /יח/ [ט/כג, פעור (אותיות עורף) הוא עבודה זרה שהיא תכלית העורף/כג] וההסתרת פנים, שכשישראל טעו בו לעבדו

עמך, שהם הערב רב שקבלת אותם מעצמם וגירתם ולא נמלכת בי ואמרת טוב שידבקו גרים בשכינה, הם שחתו והשחיתו וגרמו לך ירידה, והיינו וּבְגִין דְּלֹא קָבִילוּ לְאֵת ה' בְּדַחֲלֵיו דְּי' וּבְרַחֲמֵינוּ דְּה' לפי שלא נכנסו תחת כנפי השכינה שהיא סוד אות ה' מיראה ואהבה ששורשם ב"ה דהוי"ה שהם כנגד חו"ב, (והטעם שזכרה היא חכמה והטעם היא כנייה לפי שהחכמה יולדה לעולות אל הכתר נסו מה שכתוב הו יולדת ה' הוא חכמה, והכנייה יז לה חכמה לחכמה ומחולת עמה וזוהי יולדה ממנה, לכן החכמה משפעת להאלם יולדת הכומות והכנייה משפעת להלם אהבת ה'), אלא לפי שראו את מפתחן של המצרים וגדולתן של ישראל ביציאת מצרים והיתה להם אהבה ויראה חיצונית, לכן נְחִית אִיהוּ מִדְּרָגָה דְּאִיהוּ ו' ירד משה ממדרגתו וְאֵת ו' נְחִית (ה"ה) עמיה וגם התפארת ירד עמו לשומרו בגלות, בְּגִין דְּלֹא יִתְאַבֵּיד בִּינֵינְהוּ כדי שלא יהיה נאבד ביניהם, דְּעֵתִיד אִיהוּ בְּרֹא דְגִלְגֹּלָא לְאִתְעָרְבָא בִּינֵינְהוּ בְּגִלְגֹּלָא בִּין עָרְב רַב לפי שעתידי משה בדרווח הבאים על ידי הגלגול להתערב בגלות בין הערב רב כדי לתקן את הנצוצין שבהם, והטעם הוא דְּאִנּוּן נְשַׁמְתִּיהוּ מִסְטָרָא דְּאִלִּין לפי שנשמחם של הערב רב הם מסטרא אחרא, דְּאִתְמַר בְּהוּן שעליהם נאמר הפסוק פִּי שְׁמַיִם כְּעֵשֶׂן נִמְלָחוּ וְגוֹמַר ולפי שהם יצאו לעתיד לבא לכן צריך משה רבינו להוציא ולברך הנצוצין שבהם ובוזה הוא מוציא חיותם עד שיחבטלו לעתיד לבא, ונמצא שלא רק האומות העולם יאבדו לעתיד לבא אלא גם אלו הגרים שנתגיירו שלא לשם שמים שהם הערב רב גם הם יאבדו. (כ"ט ופס"ט)

וְאִלִּין אִנּוּן ואלו הנשמות של הערב רב, הם אלו דְּלֹא בְּעָא נַח רַחֲמֵי עֲלֵיהוּ כי ידע שאין להם אחיזה בקדושה, ושורש נשמתם מהעולמות שנחרבו שהם מהתתקע"ד דורות המחריבים את העולם, וְאִתְמַר בְּהוּן ולכן כתוב עליהם וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ והטעם בְּגִין דְּהוּ מֵאִלִּין לפי ששורש נשמתם היה משורש עמלק, דְּאִתְמַר בְּהוּן שעליהם נאמר תִּמְחָה אֶת זֵכֶר עֲמֶלֶק והיינו לפי ששורשם מהעולמות שנחרבו לכן ימחו, וּמִשָּׁה לֹא אִסְתְּמַר מִנֵּינְהוּ ומשה לא נשמר מהערב רב, וחשב שיכול להכניסם בקדושה, ולכן חתם בהם על ידי המילה את האות ה' שהיא סוד אות ברית קודש, וְאִפִּיל ה' בִּינֵינְהוּ ועל ידי זה הפיל הוריד את השכינה להיות בגלות ביניהם לפי שלא היו אריים שתשרה בהם השכינה, וּבְגִין דְּאִ אִיהוּ לֹא יַעֲוֵל לְאָרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל ולכן לא נכנס משה לארץ ישראל ונשאר בחוץ לארץ עם השכינה בגלות כדי לברך את הנצוצין קדישין מבין הקליפות, עַד דְּיִתּוּב ה' לְאִתְרָה עַד שיקים ויחזיר אותה למקומה לארץ ישראל לעתיד לבא, (מנע עסו נטות השנייה הוא כחול) וּבְגִין דְּאִ נְחִית אִיהוּ מִדְּרָגָה ולפי שירדה השכינה בגלות, לכן ירד משה ממדרגתו שבתפארת, וְנְחִית בִּיהּ ו' וירדה עמו הארת התפארת, וּבְגִין דְּאִ ובכח זה ה' נְפִלַת ו' יִקִּים לָהּ השכינה שנפלה הארת התפארת תעלה אותה שהיא ו' דְּמִשָּׁה שירד עמה בגלות, וּבְגִין דְּה' זְעִירָא ה' דְּאִבְרָהָם ולפי שאות ה' של השכינה שהיא אות ה' דְּאִבְרָהָם היא קטנה, דְּאִיְהִי דְּה' בְּרָאָם שהיא נרמזת בתורה בה' זְעִירָא דְּה' בְּרָאָם, אִתְזַעַר אִיהוּ בְּגִינָה לכן נמנעה מדרגת משה וירד בגלות לתועלת השכינה, אִתְמַר בִּיהּ וכן נאמר על משה, מוֹלִיךְ לִימִין מִשָּׁה זרוע תפארתו, פירוש הקב"ה מוליך את משה בגלות בין הערב רב להעלות את ה' דְּאִבְרָהָם שנקרא ימין שהוא השכינה, וְאִפִּיק לָהּ מִתַּמְנֵן בְּחִילָא דְּו' והוא מוציא אותה מהערב רב בכח הו' שבו שהוא זרוע תפארתו של הקב"ה, וְאִיְהִי לָהּ עֲמִיהּ ולעתיד לבא כשיגאל משה את ישראל מן הגלות ויכניסם לארץ ישראל אז יביא אותה עמו לארץ ישראל, ואז יהיה יחוד ו' בה' שהוא סוד יחוד קב"ה ושכינתיה, מִיַּד שְׂרִיָא עֲלֵיהּ על הו' התפארת, י"ה סוד המוחין דא"א לצורך היחוד, ועל ידי זה יושלמו ה' אותיות הוי"ה.

וְאִשְׁתְּלִים אִוְמָהּ ואז תתקיים השבועה שהיה השם שלם אחר מחיית עמלק, דכתיב פִּי יְדַע עַל כֶּסֶף י"ה מִלְחָמָה לִיהו"ה בעמלק מדר דר, ואמרו חז"ל שנשבע הקב"ה שאין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה שמו של עמלק, וזה יהיה על ידי שמשוה ויציא את השכינה מהערב רב ששורשם מעמלק ולא יאיר להם חיות מהקדושה ועל ידי זה הם ימחו ויכלו מאליהם. ואמר מֵאִי מְדַר דְּה', דְּאִ מִשָּׁה הנקרא דור דְּאִתְמַר בִּיהּ דֹּר הוֹלֵךְ וְדֹר בָּא פירוש דור הולך מן העולם ודור בא לעולם, וְהָא אִוְמָהּ (הפלה נכס פ"ה) דְּלִית דֹּר פְּחוֹת מְשִׁשִּׁים רְבּוּאָה כמו שהיה בדור המדבר שנקרא דור כמו שכתוב הדור הרע הזה והם היו ששים רבוא, ורצה לומר שדור הולך ודור בא היינו ששים רבוא, וְדָא מִשָּׁה דְּאִתְמַר בִּיהּ (סה"י נכס פ"ה) דְּאִתְנַתָּא חֲדָא יְלִידָה שְׁשִׁים רְבּוּאָה בְּכֶרֶס אַחַת והיא יוכבד שילדה את משה שהיה שקול כנגד ששים רבוא ישראל, וזה סוד הפסוק דור הולך ודור בא כי נודע שמשוה רבינו הנקרא דור מתגלגל והולך בכל דור ודור לצרכם של ישראל להתפלל עליהם ולהצילם מרעת הערב רב, וזה סוד הפסוק מלחמה לה' בעמלק מדר דר, כי על ידי משה רבינו הנקרא דור ימחה הקב"ה את הערב רב שהם משורש עמלק. (כ"ט ומפ"ט)

שַׁעַר הַפְּסוּקִים – פְּרִשְׁת שְׁמוֹת – ודע, כי ב' בחינות היו, כי יש נשמות שנתקנו לגמרי, ונתגלגלו בבני ישראל ההם שבדור ההוא אחר שירדו למצרים. ויש בהם נשמות, שלא נתקנו, ונתגלגלו בבני המצרים עצמם, אותם שמל יוסף...

והאנשים האלה לא נתערבו עם שאר המצריים, והיו בעריהם נוהגים מנהג בני ישראל. וכמ"ש בפסוק (שמות מ"ז) ואת העם העביר אותם לערים, שהם אותם הגרים שקיימו מצות המילה, והפרישם בערים מיוחדות, והיו ניכרים משאר המצריים, ולא היו מעורבים בהם...

ועתה נבאר ענין גאולתם, ולמה היו ע"י מרע"ה. ולכן נבאר ענין מרע"ה, הנה מרע"ה, הוא בחי' הדעת עצמו דו"א, אשר ממנו יצאו טיפי השחתת הזרע של אדה"ר, שהם בחי' כל בני ישראל, שבאותו הדור דגלות מצרים כנוכר, ונמצאו כי כל ישראל, וגם כל הערב רב שיצאו ממצרים, כלם ענפים וניצוצות טיפי הזרע, שיצאו מן הדעת עצמו העליון, והם ענפיו של מרע"ה. אלא שישראל היו נתקנים. והערב רב, לא היו נשמות נתקנים עדיין כפי הראוי להם כנוכר:

... והנה בחינת הערב רב, הם הסיגים שנשתיירו מדור המדבר, כי כמו שבלעם היה הרע הניטל ממשוה, כן הערב רב הם הרע של דור המדבר. וכמו שבלעם עדיין היה בו טוב מועט, כן היה עדיין קצת טוב מעורב בערב רב, אבל הם יותר מתוקנים הערב רב מבלעם:

ובזה תבין טעם, למה מרע"ה השתדל להוציא את הערב רב שלא כרצונו ית'. והטעם הוא, כי היה בהם תערוכת ניצוצות קדושות, ענפיו של משה עצמו, מן הדעת, ולכן מסר עצמו עליהם כמה פעמים. ולא עוד אלא שנקבר בחו"ל בעבורם, להביאם עמו, כנוכר בספר הזוהר:

גַּם בּוֹזָה תְּבִין, כמה פעמים שנזכרו הערב רב על שם עמו של משה, כמש"ה (שמות ל"ב ז) לֶךְ רַד כִּי שַׁחַת עִמָּךְ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, לפי שכל דור המדבר, וכל הערב רב, כלם הם ענפיו וניצוציו, והוא להם כנשמה לגוף. וז"ס פסוק (במדבר י"א כ"א) שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרב, בקרב ממש, כנשמה בתוך הגוף. עכ"ל

טו ואע"פ שגם הערב רב אחרי שיצאו ממצרים וראו ההבדל בינם לבין ישראל ומסתמא גם עול המצוות היה קשה להם, שנאו את משה אבל כיון שיצאו למדבר ע"י שהאמינו במשה רבנו אפשר היה לברר מהם הטוב. עיין לק"ה גויקין הלכה ד אות יד – פִּי הַעֲקֹר בְּהַמְעֵשָׂה הַזֹּאת (של הגלגל) הָיוּ הָעֲרָבִים רַבִּים שֶׁשָּׁנְאוּ אֶת מֹשֶׁה וְהָיָה טִינָא בְּלָבָם עֲלָיו וּבְקִשּׁוֹ עֲלִילָה לְפָרֵשׁ מֵאַחֲרֵי הַמָּקוֹם.

טו במוותו בהר נבוא נקבר בגי – תְּרֹגוּם יוֹנְתָן כתב שהם רחוקים זה מזה ד' מילין. והאבן עזרא כתב שההר והגיא הם דבר אחד. ועיין מנחת שי – בגי – כל אורייתא גיא כתיב מלא אל"ף בסוף תיבותא בר מן דין דחסר אל"ף: עכ"ל.

וראייתי שעל כן דרשו גי רומז ל"ג מדות של רחמים. עיין היכל הברכה (דברים ל"ד) שכתב שמשוה רבנו קבור בשער החמישים שמי שמגיע לשם מיד נדמה לו שעדיין לא התחיל כלל, כי שם ההתחלה של מט שערי תשובה החדשים, ולכן נקרא בגי בארץ, כי כשמיגיע לשם שוב נדמה לו שהוא בארץ. ועי"ש כתב שמשוה קבור בלב כל אחד מישאל ולפעמים מאיר בחיזוק הלב ולפעמים בלב נשבר ואין מי ששיג הליכות אור קבורתו בלב איש ישראל.

היכל הברכה דברים לו' – (בגין דין חסר אלף כי האלף מורה על האור הגדול עיין פסיקתא עשרת הדברות בשעה שהקב"ה נותן לצדיק אור אינו נוטלו ממנו עד שיורד עמו בקבר דאמר ר"ש בן יוחאי שאם נתקב נקב קטן מן קבורתו של משה כמחט סדקיות אין כל העולם כולו יכולין לעמוד באורה ואם כך נקב מקום קבורתו מה הוא ואם כך קבורה משה עצמו מה הוא ע"ש ולזה מחמת שנחתם מאוד אור הגדול של משה ואין ממנו גלוי אפילו נקב קטן לכך חסר כאן האלף של אור לומר שלא נתגלה האור הרב של משה עד לעתיד ויקב"ר



את"ו בגי' שעש"ע אור הפנים דדעת דמשה בארץ מואב שבל עליון דמשה יסוד דאבא שער החמשים נקרא ארץ מדרגה התחתונה ארץ ממש אין של מוא"ב מ"ט שערים כמו שאמר -הקדוש רבי מיכל מזלאטשוב> למורי דודי רבינו צבי בחזיון ליל' גם אנחנו בגן עדן כשאנו עולין בכל עליה אנחנו על ארץ חדשה כמו שאמר מרן הבעש"ט ששער החמשים התחלה חדשה לילך עוד מ"ט שערים עליונים נדמה לו הם למטה ותחתונים נדמה לו כאלו הוא מלמעלה: [ולא ידע איש את קברתו] שהוא קבור וספון בלב ישראל לפעמים מאיר במצפוני הלב ולחזק לב ישראל להגביה ולהרחיב דעתו שיעשה תשובה ולא יתיאש עצמו מן הרחמים ולפעמים צפון בלב נשבר של הצדיק אמת שהוא בעיני עצמו אין ממש ואין מי שישגי אור הליכות קברתו בלב ישראל: [במתו] תרין חסרים ואו דין במתו בהר ההר דאהרן ושאר אמתו מותו מלאים ואו כי מיתות משה ברעו עלאה ברצון בהאי רצון אסתלק משה ותמן לית ואו כלל אלא כולו חיות אלהות כמבואר בזהר גבי קדש חסר עתיקא קדישא דתמן לית ואו וכך מיתות משה ואהרן:

**י" בית פעור הוא מקום**, בערבות מואב כמבואר בדברים לד, ועי"ש רבנו בחיי שהוא המשחית חימה שמקטרג על חטא ישראל בשיטים המבואר בפרשת בלק שבנות מואב הכשילו ע"י ניאוף לעבודה לפעור. כמבואר בסנהדרין קו.

**פעור היא סוג של עבודה זרה**, כמבואר ברש"י (מדבר כה ג) פעור – על שם שפוערין לפניו פי הטבעת ומוציאין רעי וזו היא עבודתו:

**סנהדרין דף ט:** משנה – הפוער עצמו לבעל פעור זו היא עבודה. פק"י – מתלוי רעי זפניו, וזו עבודתו ומייני עליו מיתה:

**עץ חיים שער לב פ"ה** – ואמנם מצד האחור דו"א מחציו ולמעלה אין בו דבר כלל, ומחציו ולמטה יש בו נקודה ג', באחור אשר משם יוצא פסולת ושמרי המאכל, ומכאן יוצא הארה אל החצונים, וז"ס שהקליפה וע"ז נקרא צואה בלי מקום, וכמ"ש צא תאמר לו, כי משם הם נוזנים, ומצד הפנים אי אפשר לחיצונים להתאחו, לכן הושם הצינור זה באחוריים, כי שם הם נאחזים וניזונים, וז"ס שיש ע"ז הנקרא פעור, אשר עבודתה בכך, לפעור עצמו ולהוציא הוהמא אליה, כי זהו מזונה ממש, ואין שפע נמשך לה כי אם על דרך זו, והנה יסוד דאבא הוא (מתגלה) מן החוזה דו"א ולמטה, והוא ממש מכון מבפנים נגד נקב וצינור האחור הנקרא פעור. וזשארז"ל ע"פ ויקבור אותו בגי מול בית פעור, כי כל זמן שפעור עולה ומקטרג, רואה את משה קבור שם, שהוא יסוד אבא, ונטמן שם ונרתע ושב לאחוריו, ואינו מקטרג על ישראל. והדבר מבואר.

**ועיין משאת המלך** (לרבי שמעון דיסקין) (מדבר כה ג) – כתב בעל הטורים (ריש פ' פנחס) שהושיבו המדינים פונדקאות של מאכל ומשקה כו'. ויש להבין הרי היה לישראל המן שהיה בו כל הטעמים, וא"כ מה היו להוטים אחר המאכל ומשתה שנודמן להם. ונראה לומר שהרי התאוננו על המן שעתיד שיתפח במעינו (עפרש"י לעיל כ"א ה'), וביאור הדבר משום שעיקר של מן שאין בו פסולת והוא כולו מאכל רוחני, והם נתאו למאכל יותר גשמי, והם מצאו בפונדקאות הללו: נמצא לפי"ו שתחילתו של חטא זה היה מה שמאסו במן שהוא מזון רוחני שאין בו פסולת, ויתכן שזה נמי ענין ויצמד ישראל לבעל פעור שעבודתה שמתריזין בפניה הפסולת, דהגיעו בזה עד הקצה השני של תאות מאכל גשמי. ושוב הראוני שהרמ"ע מפאנו ב" מאמרות (סי' י"ז) כתב להדיא דפעור הוא היפך המן שאין בו פסולת, ובס"ד כוונתי דבריו: ויל"ע בצאן ובקר שהיה להם אם היה פסולת ע"י אכילתו, דשמוא הואיל ואף הם נתפטמו מהמן (עפרש"י שמות ט"ו כ"א) א"כ יתכן דלא היה בהם פסולת, ועיין ברוח חיים לאבות (פ"ג מ"ג) מש"כ בזה: עכ"ל.

**עיין שיחות מוסר לר' חיים שמואלביץ תשלב לד שמתאר את ענין העבודה הזו שהיא תכלית ההפקרות.**

**י" דברים פרק לד (א)** ויעל משה מערבת מואב אל הר נבו ראש הפסגה אשר על פני ירחו ויראהו יהוה את כל הארץ את הגלעד עד דן: .....(ה) ויקמת שם משה עבד יהוה בארץ מואב על פי יהוה: (ו) ויקבר אתו בגי בארץ מואב מול בית פעור ולא ידע איש את קברתו עד היום הזה:

**תרגום יונתן פסוק ו** – אליף יתן למקבר מיתאי מן משה דאתגלי עלוי במימריה ועמיה חבורן דמלאכי שירותא מיכאל וגבריאל אציעון דרגשא דדהבה מקבעא פיורכין וסנדלכין ובורלין מתקנא פבסטרקי מלת וסוכנין דארגון ואוציטילין חורין מטטרון ויפיאל ואוריאל ויפייה רבני חכמתא ארבעין יתיה עלה ובממריה דברי ארבעתי מלין וקבר יתיה בחילתא כלו קביל בית פעור דכל אימת דזקיף פעור למדכר לישראל חובתהון מודיק בבית קבורתיה דמשה ומתקביש ולא חכים בר נש ית קבורתיה עד זמן יומא הדין:

**כתר יונתן** – ....לימד אותנו לקבור מתים מן משה שהתגלה עליו במאמרו ועמו חבורות של מלאכי השרת מיכאל וגבריאל הציעו לו מטה של ומרגליות) זהב משובצת ביורכין (אבנים נוצצות) וסנדלכין (מרגליות) ובורלין (אבני שוהם) מתוקן ככסות משי וסדינים של ארגמן וכיסויים לבנים מטטרון ויפאל ואוריאל ויפייה שרי החוכמה השכיבו אותו עליה ובמאמרו הנהיגו ארבעת מלין וקבר אותו בגיא כלו כנגד בית פעור שכל זמן שזוקף פעור להוכיח לישראל חטאיהם מביט בבית קבורתו של משה ונכנע (ונסוג) ולא ידע בן אדם את קבורתו עד זמן היום הזה:

**רש"י** – מול בית פעור – קברו היה מוכן שם מששת ימי בראשית לכפר על מעשה פעור וזה אחד מן הדברים שנבראו בין השמשות בערב שבת:

**אבן עזרא** (ו) ויקבר אותו – הוא קבר עצמו שנכנס במערה בגיא וכן וירעו הרועים אותם ויראו שוטרי בני ישראל אותם ודע כי הר העברים שהוא הר נבו שהוא צלם ככב הוא בעצמו הגיא שהוא ראש הפסג' שהוא מול בית פעור והעד שאמר הכתוב כי נסע ישראל מבמו' אל הגיא אשר בשדה מואב ראש הפסגה וכתוב ויעל משה מערבות מואב אל הר נבו ראש הפסגה ושם מת ושם קבורתו וכתוב ונשב בגיא מול בית פעור והנה אחר שישבו ישראל בגיא אמר הכתוב ויסעו בני ישראל ויחנו בערבות מואב וכתוב אחר ויחנו בהרי העברים לפני נבו ויסעו מהרי העברים ויחנו בערבות מואב והנה דבר ברור כי במקום שמת משה שם קבורתו:

**רבנו בחיי** – ואפשר עוד לומר כי מפני שהקבורה הוא ענין גניזה והצפנה שיתפרש הכתוב כלפי הנפש, ויאמר ויקבור אותו בגי שגזו והצפינו בתוך שלש עשרה חופות שבהן מתענגים הצדיקים בגן עדן וכמו שאמרו על רבי שמעון בן יוחאי דהוה יתיב על תליסר תכתבי פיזא (כתובות עז ע"ב). ומלת מואב עולה מ"ט, וביאר בארץ מואב בארץ החיים עם מ"ט, ואם כן חסרון האל"ף במלת בגי ללמדנו שני דברים אלו שהם עילוי של משה בגופו ובנפשו. וכן התורה גילתה לנו כמה ימי העולם מתוך חסרון ב"ת שבמלת ששת, והוא הדין לכל אות חסר או יתר שבתורה שאף על פי שאין הענין אצלנו נגלה יש בכל אחד ואחד טעם נפלא, הבן זה: **מול בית פעור**. דרשו חז"ל (תנחומא כי תשא כ) שנודמנו למשה בסיני המקטרגים שהיה יגור מפניהם, וכמו שכתבתי בפרשת קרח בפסוק יצא הקצף (במדבר יז, יא), **ובעבור שהוצרך משה לעמוד כנגד החמישי הנקרא חמה הפוער פיו כנגד ישראל**, על כן משה בחייו רצה להתגבר עליו וחסר ממנו שם כדי להחליש כוחו שלא יפער פיו כנגד ישראל, ובענין שעשו אנשי כנסת הגדולה ביצר הרע, שפיוה אברא וכסיוה (סנהדרין סד). גם במותו רצה לקבור עצמו שם כדי שיראה המקטרג קברו של משה ולא יהא רשאי לעלות ולקטרג:

**בעל הטורים (ו) אותו ויקבר בגי' – בגי' כתיב חסר אל"ף שלא ידע איש את קבורתו ואפילו משה רבינו ע"ה לא ידע אלא יחידו של עולם ברוך הוא וברוך שמו וברוך זכרו:**

<sup>ט</sup> דברים לו' ו'. ועיין לעיל תורה ד' אות ט' ותורה י' אות ח'. עיין כאן פל"ה אות ג' ובוהר שצ"ן פרשת תרומה קנו וכי תצא דף רפ' ועוד ט"ז בוהר ובתיב האר"ל ומגלה עמוקות. גם ע"ש מה שהאריך לבאר עפ"י גניית רבינו באופן וע"ש אות ד' שצ"ן **לטפד וקהל משה מאמר אדם דאצילות פרק טו דברי המטוה משה שם עיני סילוק הצדיקים**

<sup>כ</sup> **פרפראות לחכמה** – אמר המחבר, אי לאו דמסתפינא הוי אמינא שבוה רימו רבינו זצ"ל לענין הסתלקותו באומין שהיה לו ז"ל בענין זה סודות נפלאים מאד וכמבואר במקום אחר (חיי מוהר"ן, נסיעתו וישיבתו באומין עיי"ש), ומעט מן מעט אשר נשמע ממנו בענין זה הוא, מפני שהיה שם קדושת השם הרבה מאד על ידי הקדושים שנהרגו שם הרבה אלפים נפשות ישראל על קידוש ה' (בגורת שמד רחמנא ליצלן ונשמתם עלה לרצון לפני ה' כידוע) ואמר רבינו ז"ל על הקלי עולם שהיו שכיחים אז בימיו ז"ל באומין, שהם מבחינת (עיין זוהר ח"ב רלו:) סוספיתא דדהבא ועל כן הם אפיקורסים וכו' אך גם יש עדיין איזה טוב וכו', ועל כן היה לו ז"ל איזה קצת עסק עמהם, והם גם כן נמשכו אחרי רבינו ז"ל באהבה גדולה מאד, וקצת מהם אמרו בפירוש שאלמלא לא נפטר רבינו ז"ל כל כך במהרה אחר התחלת ישיבתו באומין, בוודאי גם הם היו נעשים בעלי תשובה באמת.

עיין **בוהר תרומה דקנ"ז** שעוסק שם לענין קדושת ארץ ישראל שהיא הנקודה הקדושה של כלל ישוב העולם, ובית קודש הקדשים היא נקודה הפנימית של קדושת ירושלים וארץ ישראל, וכן להיפוך המדבר שהלכו בו ישראל שלטא בו סטרא אחרא, ואי ישראל ישתכחו וכאין באינן ארבעין שנין הוה מתעברא ההוא סטרא אחרא מעלמא, ומדארגיו ליה לקודשא בריך הוא וכו' איתתקיף ההוא סטרא אחרא ונפלו כולהו תמן רשותיה, ואי תימא והא משה דסליק על כל עלמא איך נפל תמן, לאו הכי דהא משה מזהימנא לא הוה ברשותיה וכו' עיין שם, ובגין למינדע לכל דרין אחרין דעלמא, דאינן מתי מדבר יקומן ההוא רעיא דלהוין אשרי ליה בגווייהו למהוי כולהו באתערותא דקימא לעלמא דאתי וכו'.

**ועיין גם בוהר פ' תצא דר"פ** מענין סוד קבורת משה בחוץ לארץ בארץ ציה ועיף בלי מים וכו' (תהלים ס"ג), דהא אנת תועלת גדול לישראל בקבורתך, אי לא הוית קבור בחוץ לארץ לא הוה ישראל נפקין מן גלותא ובגינך אתמר (ישעיה נ"ג) והוא מחולל מפשעינו איתעבידת חול בגין חובה ופשע דישאל בקבורה דילך וכו', והאי איהו (שם) ובחבורתו נרפא לנו בחבורא דאתחביר עמנא בגלותא נרפא לנו כו' (ובזה תבין קצת ממה שכתבנו לעיל בשם רבינו ז"ל שאמר שהיה רוצה ליסע לארץ ישראל להסתלק שם רק אני רוצה לישאר ביניכם (איך וויל בלייבין צווישין אייך) ואתם תבואו על קברי וכו' כמבואר לעיל במה שביארנו על מאמר חדי ר"ש סי' ס"א עיין שם, מכון ממש למה שדרשו כאן ובחבורתו נרפא לנו כנ"ל)

**ועיין בפרי עץ חיים** בכוונת נפילת אפים מענין שהצדיקים אחר מיתתן יורדין לגיהנם ומעלין משם נפשות הרשעים שזה סוד בירור ניצוצות הקודש מעמקי הקליפות הנקרא מיתה ממש, והצדיקים יורדין לשם ומעלין משם הניצוצות הקדושים וכו' שזה סוד (ברכות י"ח) צדיקים במיתתם קרויין חיים, וגורמין על ידי זה יחוד גדול וממשיכין שפע רב וכו' ועיין שם עוד מענין היחוד הגדול שנעשה על ידי מסירת נפש ממש על קידוש השם וכו', וכתב שם והנה אף על פי שהמסור עצמו למיתה מייחד תפארת ומלכות וכו', וכן המוסר עצמו על קידוש השם מייחד חכמה ובינה וכו', זהו לפי שעה, אבל אינו נעשה מרכבה תמיד לכך אלא אם כן ימסור עצמו תמיד למיתה על התורה ועל המצוות בפועל כמו ר' עקיבא וכו'.

**ועיין זוהר פקודי רנ"ד:** ובמקדש מלך שם ועיין בפרי עץ חיים בכוונת הודו בפסוק (תהלים צ"ד) אל נקמות ה' וכו' שכתב שם, כי הלא כוונתנו עתה על ידי תפלותינו להעלות העולמות ולכוללן עד אצילות, וללקט כל ניצוצות הקדושה שנתפזרו בין הקליפות וכו', ואמנם אותן שנפלו בעשיה וכו' ושם בעשיה קליפות עצמות ואין יכולת להוציאן משם אותן הניצוצות אם לא על ידי עשרה הרוגי מלכות וכו', ועל ידי זכרינו אותם הם מתגברין ומלקטין נשמות וניצוצות שבקליפות העשיה וכו'.

ועיין שם בכוונת פרשת התמיד שכתב שם כי הקליפות אשר בעשייה הם קשות מאד ונקראים עבודה זרה וכו' מבואר מכל זה שזה סוד מיתת הצדיקים הקדושים, בפרט אותן שמסרו נפשם על קידוש השם בפועל ממש וכו' כנ"ל, היינו ללקט ולברר ולהעלות הנשמות וניצוצות הקדושות שבעמקי הקליפות דעשיה שהם בחינת עבודה זרה ממש ולהעלותם אל האצילות וכו', והוא בחינת מסירות נפש ממש וכו'. עיין שם.

**ועיין באדר"א רבא** נשא דקל"ו שם מבואר מענין הכ"ד בתי דינים וכולהו אקרין נצחים וכל חד אקרין נצח וכו' ואית מצח ואית נצח וכו' וענין המתקת הכ"ד בתי דינים על ידי מצחא דעתיקא מצח דרעווא דרעוויין וכו', ועיין בקול ברמה שם ומובין קצת לעניינינו גם כן מכל זה להבין מדעתו ברמיזה **ועיין בלקוטי תנינא סי' ד'** מענין מצח הרצון שלשם נסתלק משה בחינת (דברים ל"ג) כי שם חלקת מחוקק ספון וכו'.

**ועיין במגלה עמוקות** אופן ד' מה שרצה משה לכנוס לארץ ישראל בכדי לבטל יצרא דעבודה זרה וכו' והשיב לו הקדוש ברוך הוא רב לך, כי צריך להקבר בעבר הירדן להכניע רב החובל בקליפה שהוא נגד קברו של משה והוא חרון אף עומד לקבל משה חושבן דדין כחושבן דדין, וכשישראל חוטאין פוער פיו לבלוע אותם, וכשרואה קברו של משה חוזר לאחוריו וכו' עיין שם, ולפי דברי רבינו ז"ל הנ"ל מבואר ביותר כנ"ל.

**ועיין שם עוד** במגלה עמוקות הנ"ל בענין (דברים ג) וצו את יהושע וכו' אין צו אלא עבודה זרה שעל יהושע מוטל לבטל יצרא דעבודה זרה וכו' (עיין זוהר ח"א כ"א:>) ובאמת מצינו בספר יהושע (כד) שהזהיר את ישראל מאד קודם מותו להסיר את אלוקי הנכר וכו'. ואפשר שלזה רימו רבינו זצ"ל בהדברי צחות שאמר בנסיעתו לאומין מענין נחמן נתן וכו' כמבואר בחיי מוהר"ן (נסיעתו וישיבתו באומין סימן א) שאמר הלא נוסעין כאן נחמן נתן וכו'. וכבר ידעת שיצרא דעבודה זרה בעתים הללו העיקר הוא התגברות והתפשטות האפיקרסות והמינות שזה בחינת שמד ממש רחמנא ליצלן, והם הם בחינת העבודה זרה והקליפה של פעור ממש שפוערים פיהם לבלי חוק ומדברים עתק על ה' ועל תורתו ועל משיחו וכו', ועל זה צעק רבינו ז"ל הרבה בחייו, וגם עכשיו אחר פטירתו עוסק בזה להכניע הכפירות וכו' ולהכניס אמונה בעולם ולהעלות משמד לרצון.

**והנה עיקר** עוון פעור היה על ידי פגם הברית עם בנות מואב, וכמו שכתוב (במדבר ל"א) הן הנה היו לבני ישראל בדבר פעור. ועיין זוהר שמות ג: שחטא זה רחמנא ליצלן הוא בחינת עבודה זרה ממש, בחינת (שמות כ) לא יהיה לך אלוקים אחרים וכו'. ועיין לעיל במאמר אבא שאול סי' נ"ה שהנאפים העוסקים בחכמת פילוסופיא מויק להם מאד ובאין על ידי זה לחירופין וגירופין שמגדפין כלפי מעלה בחכמתם וכו'. ועיין באדר"א נשא הנ"ל מענין הכ"ד בתי דינים ששרשם במצחא וכו', שעל ידי המצח הקדוש הזה מענישים את הרשעים צופין בחובייהו בבחינת (ירמיה ג) ומצח אשה זונה היה לך מאנת הכלם וכו'. ואפשר שזה סוד מיתת כ"ד אלף מישראל במגפה על דבר פעור פנחס מסר נפשו ממש בקנאו את קנאתי וכו', ועל ידי זה המתיק הדין מישראל, ונאמר (במדבר כ"ה) הנני נותן לו את בריתי שלום.

כשנתאו לבנות מואב כמבואר בסנהדרין קו.<sup>11</sup> אזי נברא ממנו מלאך משחית/ג<sup>12</sup>, הנקרא חרון אף או אף או חימה/ג<sup>13</sup>, שעולה ומקטרג בכל שנה ביום/ג<sup>14</sup> שבו טעו בו ישראל/ג<sup>15</sup>, ומשה רבנו נקבר בגי מול בית פעור, ובעלי תשובה.

ועיין זוהר תצא דר"פ הנ"ל מענין מה שהסתלקות משה כתיב בפרשה פנחס וכו'. ועיין סוטה די"ד מפני מה נקבר משה אצל בית פעור כדי לכפר על מעשה פעור וכו' (עיין תוספות שם).

ושם עוד (ישעיה ג') לכן אחלק לו ברבים ואת עצומים יחלק שלל וכו' תחת אשר הערה נפשו למות, שמסר עצמו למיתה, שנאמר (שמות ל"ב) ואם אין מחני נא מספרך, ואת פושעים נמנה (ישעיה ג') שנמנה עם מתי מדבר, והוא חטא רבים נשא (שם), שכיפר על מעשה העגל, ולפושעים יפגיע, שביקש רחמים על פושעי ישראל שיחזרו בתשובה וכו', שזה בחינת שמעלה משמד לרצון ועושה גרים ובעלי תשובה.

ועיין במדרש קהלת קפיטל א' בפסוק כל הדברים יגיעים (קהלת א) מעשה באשה אחת שבאה אצל ר"א להתגייר וכו', ופירש המתנות כהונה לעשות תשובה וכו'.

ועיין בליקוטי תורה להאריז"ל בפרשה ואתחנן ע"פ ויתעבר ה' בי למענכם וכו' וכבר מבואר לעיל מה שנשמע בפירוש מפיו הקדוש ז"ל בסמוך להסתלקותו מה שאלפים ורבבות הרבה מנפשות ישראל עומדין סביבו ומצפין על תיקונים שלו אשר בשביל זה מוכרח להיות נפטר מן העולם, ומה שחיוק את לב מקורביו ז"ל לבל יתייראו ויפחדו וכו' מאחר שהוא הולך לפניו וכו', וממילא מובן למשכיל כי אי אפשר להרחיב הדיבור בענינים רוחניים ודקים כאלה: עד כאן לשון הפרפראות לחכמה.

כ"א ל"ה פדיון פטר חמור הלכה ב אות ח' – ועל פן ואם לא תפדה וערפתו כדי לשפר ולהכניע הערץ בחינת פרעה, בחינת פעור כדי שלא יתגבר חס ושלום העשירות דסטרא אחרא שהוא בחינת עבודה זרה פנ"ל.

כ"ב סנהדרין דף קו. – אמר להם (בלעם לבלק ושריף) אלהיהם של אלו שונא זימה הוא, והם מתאווים לכלי פשתן, בוא ואשיאך עצה, עשה להן קלעים, והושיב בהן זונות, זקינה מבחוץ וילדה מבפנים, וימכרו להן כלי פשתן. (וכך הוזה שבלק) עשה להן קלעים מהר שלג עד בית הישימות, והושיב בהן זונות, זקינה מבחוץ וילדה מבפנים, ובשעה שישאל אוכלין ושותין ושמוחין ויוצאין לטייל בשוק, אומרת לו הזקינה אי אתה מבקש כלי פשתן, זקינה אומרת לו בשוה, וילדה אומרת לו בפחות, שתיים ושלש פעמים, ואחר כך אומרת לו הרי את כבן בית שב ברור לעצמך, וצרצורי של יין עמוני מונח אצלה, ועדיין לא נאסר (יין של עמוני ולא) יין של נכרים, אמרה לו רצונך שתשתה כוס של יין, כיון ששתה, בער בו (התאוה), אמר לה השמיעי לי, הוציאה יראתה (צלם של בעל פעור) מתוך חיקה, אמרה לו עבוד לזה, אמר לה הלא יהודי אני, אמרה לו ומה איכפת לך (לא מבקשים ממך לעבודה כדרך שעובדים לכל ע"ז) כלום מבקשים ממך אלא פיעור (לפעור פי הטבעת ולהוציא צואה אליה) והוא אינו יודע שעבודתה בכך, ולא עוד אלא שאיני מנחותך עד שתכפור בתורת משה רבך, שנאמר המה באו בעל פעור וינורו לבשת ויהיו שקוצים באהבם.

כ"ג כך כתב המהרש"א סוטה יד. לכאורה צ"ע הרי לא עבדו לפעור כהונה לעבדו שהרי לא ידעו שעבודתו בכך, וגם מה שעשו היה רק מאונס תאוות ניאוף שגרמו להם בנות מדיין, ואעפ"כ נברא משחית כזה גדול שעולה ומקטרג בכל שנה עד שא"א לבטלו אלא ע"י קברו של משה רבנו. ומשמע על חטא הניאוף לא מקטרג כל כך כמו על הפעור. ועיין בסוף הגליון מאמר שכוונתו של זמרי היתה לניצוץ משיח שידע שנמצא אצל מואב וטעה שחשב שהוא בבת בלק ובאמת היה בבת עגלון. עכ"פ כיון שכיוון לשם שמים נוסף עוד תימה על החרון אף הגדול שנברא מזה לעולמים עד שמוכרח שמשה רבנו יקבר מול המקטרג הזה לעולם. ובפרט למבואר במפרשים שמשה רבנו במה שהולך את ישראל בשיטים שהיה מקום מסוגל לניאוף כמבואר במדרש (במד"ר כ כב) שבשיטים היה נחל שגורם לזנות, כיוון לטהר את המקום מהטומאה הזו ע"י עם ישראל שיעמדו בניסיון מכוחו, ורק הערב רב חטאו. עי"ש שפתי כהן שבכוונה הולך אותם משה רבנו לשם כדי להכניע את הזנות הזו, ורק הערב רב שהיו פגומים בזה נכשלו שם. וכן מבואר בזהוהר פנחס רלו. שרק כ"ד אלף הערב רב שנתערבו בשבט שמעון נכשלו בזה (הומת אנך להחיד"א ועיין זוהר תשא קצא קצב). והחיד"א הוסיף שכיון שהיה בארץ מואב וע"י בנות מואב, שהן עם שנולד מזנות של בת לוט זה גרם להתגברות הניאוף שם. וצ"ע.

כ"ד בפרקי דרבי אליעזר פרק מה מבואר שנקרא אף, וברבינו בחיי שם דברים לו ד. מבואר שהוא המשחית הנקרא חימה. ובתורה י" אות ח' משמע שהוא המשחית הנקרא חרון אף ע"ש – כי הקן בחינת העבודה זרה, כמאמר חכמינו, זכרונם לברכה, שעשה עצמו עבודה זרה אילילים (מגילה י'), ובשביל זה הפיל פור הוא הגורל בחינת שמות בו משה (שם י"ג). כי משה הוא מבטל העבודה זרה, ובשביל זה נקבר מול בית פעור, כדי לבטל העבודה זרה שפפפור, כמו שפירשו רבותינו, זכרונם לברכה (סוטה יד). (ז). כי משה גימטריא חרון אף (ח), כי הוא מבטל חרון אף של העבודה זרה, כי הוא קבל התורה, שהוא בחינת דין ורגלון פנ"ל, שעל ידיהם נתבטל העבודה זרה אילילים פנ"ל. ועל פן הפיל פור בחינת שמות בו משה, כי חשב כי כבד מת משה המבטל בח העבודה זרה אילילים, ואין עוד מי שיוכל לבטל בח העבודה זרה אילילים:

כ"ה צ"ע הרי לפי המסופר בסנהדרין קו הנ"ל לא היה יום אחד אלא במשך זמן הרגילו אותם אצלם עד שהפילו אותם לפעור. ומתי נקבע יום הקטרוג, ואולי ביום שנפלו בזה מתחילה ועד אותו היום עשרה ונקראים עדה או רוב השבט של ראובן או אולי ביום שנפל בזה נשיא שבט ראובן זמרי וצ"ע.

כ"ו אע"פ שכנ"ל בגמ' עצת בלעם היה להכשיל בזנות כמ"ש שאמר שהקב"ה שונא זימה וזוהר בוודאי יתגבר עליהם החרון אף, במציאות נראה שהחרון אף היה על עוון הפעור שלכאורה עבדו לא רק מתוך אונס התאוות ניאוף שעוררו בהם בנות מדיים ונחל השיטים וארס הבל פיו של בלעם.

בסוף פרשת בלק מבואר שיעקר חרון אף היה על עוון הפעור. כמ"ש (במדבר כה) "ויחל העם לזנות לבנות מואב". "וישתחו לאלהיהן". "ויצמד ישראל לבעל פעור". "הרגו איש אנשיו הנצמדין לבעל פעור". "צורר את המדינים וכו' אשר נכלו לכם על דבר פעור וכו' אחותם המוכה ביום המגפה על דבר פעור". וכמבואר בסנהדרין שהושיבו קובות של זונות וכיון שבקשו לנאף אמרו להם בתנאי שיפיערו לפעור ולא היו יודעים שזו עבודתה, הרי עיקר הכוונה היתה להפיל לע"ז. ועיין אהבת יונתן איבשיץ שמקשה כיצד יתכן הרי כיון שאכלו מן שביטל מהם תאוה וגם נבלע באיברים ולא היה להם צואה לא יכלו לעבוד לפעור. ותיירץ שזה הסיבה שרצו להכשילם בפעור ולא בע"ז של מואב שהיא כמוש, כי כנ"ל שכדי לעבוד לפעור מוכרחים לקנות מהגויים מאכלים וממילא גם תתגבר בהם תאוות ניאוף, ועיין כעין זה בימא דף עה לגבי מצוות כיסוי הצואה ששאלו שם הרי נבלע המן באיברים ותיירצו שקנו מהגויים, ונחלקו האם המן מבלעו גם מה שקנו או לא. מבואר שיעקר כונתם היתה לע"ז, וכיון שלא יכלו להכשיל בכמוש הכשילו בפעור.

וכל זה לדעה שישאל עבדו לפעור אבל עיין צרור המור (במדבר כו יד) אלה משפחת השמעני שנים ועשרים אלה ומאמרים: – וכן בשמעון כתב משפחת השמעוני, לפי שכבר נשאר בלי תערוכת חמץ. כי במספר של במדבר סיני היו קרוב לששים אלף, ושם כתב פקודיו

ובשעולה לקטרג רואה<sup>131</sup> את קברו של משה וחוזר לאחוריו. וזהו שכתוב שמשנה רבנו נסתלק בהר ונקבר בגי'ב<sup>132</sup>, דהיינו<sup>133</sup> שנשמתו הסתלקה בהר נבו אותיות נ' בו דהיינו בשער הנ', ונקברה בגי' דהיינו ג'ג' מדות הרחמים, שבכתר הרצון, ועיין תורה כו תנינא<sup>134</sup> שנקבר בכל אחד מישראל<sup>135</sup> באיבריו להעלות כל איבר משמד ועזות הגוף, לרצון להמליך את הקב"ה, **כדי להמתיק העכו"ם** [ג'ג'] להכניע מלכות דסט"א שע"ז קמה ומתחזקת מלכות דקדושה/ל"ה, **כדי שיהיו נעשין גרים** :

במספר שמות (לעיל א, ב), מה שלא כתב כן בשאר השבטים. להורות שפקודיו היו במספר שמות. אע"פ שלא היו ראויים להמנות במספר ישראל, מפני עון פעור של זמרי בן סלוא. ועכשיו נשאר שנים ועשרים אלף ומאתים: עכ"ל. ולהבין מה שכתב שנשאר בלא תערובת חמץ עיין זוהר פנחס רלו. שכך אלף שמתו בשיטים היו רק מערב רב שהיו מעורבים בשבט שמעון ולא משבט שמעון עצמו כלל. וצ"ע לפ"ז מדוע היה שבט שמעון מועט כל כך מכל השבטים. ועוד לאן נעלמו יד אלף שהשלימו לקרוב לס' אלף דהיה צריך להיות ס' אלף פחות כד אלף שהם לו אלף ואילו למעשה נשאר רק כב אלף וא"כ חסר יד אלף. ואמנם גם זה מבואר בוזהר פנחס הנ"ל (הובא בעל"ת פנחס שע) ששום אחד מישראל לא מת אלא ערב רב נשאו נשים משבט שמעון ובניהם חטאו והם שמתו במגפה ובמתאוננים וכיו"ב.

<sup>131</sup> **תימה** שלא נודע קבורתו לא לנו ולא למשה רבנו אלא רק לפעור, דהיינו למשחית עצמו בלבד, אבל לא לעובדים אותו עיין סוטה יד. ששלחה מלכות רומי הרשעה לבקש ממושל בית פעור שיראה להם את קברו של משה, ובאר הבן יהודיע כי רצו להחריב את הבית ע"כ רצו לשמור שלא יתפללו ישראל על קברו. ולא מצאו את קברו כי לעליונים נדמה למטה ולתחתונים למעלה. ועי"ש בן יהודיע ומהרש"א ומהר"ל שמשנה נתעלה לרוחניות גמורה כמלאך בחייו וכ"ש בהסתלקותו, לכן גם לקברו לא היה גדר במקום, וא"א לעמוד על מקומו. ועיין פרקי אבות ה' ו' שקברו של משה אחד מהדברים שנבראו בין השמשות שהם מעשה ניסים.

**אבל עיין לק"ה** תפלת המנחה סוף הלכה ז בר"פ לפלת מנחה - **מי משה רבנו עליו השלום לא ידע איש את קבורתו.** כי מי לנו גדול ממושה שלא נתעסק בו אלא הקדוש ברוך הוא לבדו. ועל פן אי אפשר לבוא על קבורתו, פי הוא בבחינת אור אין סוף נגדנו וכו'. וכל זה מחמת פגם מעשה שטים, שעל ידי זה פגמו כל פך עד שמושה בעצמו צריך לעסק בתקון עוון פעור אשר לא הטהרנו ממונו וכו'. אבל אי אפשר לנו לבוא על קברו, כי על ידי רבוי פגמינו הוא בבחינת אין סוף נגדנו שאי אפשר לנו לצמצמו וכו'. וכל זה מחמת שאז עדין לא נכנסו לארץ ישראל ולא נבנה הבית המקדש שהוא עקר ביתא תתאה וכו'. ועל פן היה באמת עסק הגאולה שהיה על ידי משה קשה מאד. כי אי אפשר להמשיך האור בפעם אחת, כי אם על ידי כמה התגלות והעלמות בדרכים נפלאים כפינו לעיל.

<sup>132</sup> **כי משה רבינו** נצטווה לעלות להר נבו ושם נסתלק והקב"ה קבר אותו בגיא דהיינו בעמק מול בית פעור, שזה בערבות מואב דהיינו בשיטים מקום המסוגל לזנות (רבנו בחיי עה"פ וישב העם בשיטים) כי על חטא זה קטרג הפעור, ומשה נקבר מולו לבטלו. נמצא שאותו מקום שלגבי משה רומז לביטול הישות בתכלית, שם לגבי ישראל הוא מקום המסוגל לניאוף, שהוא סניף של גאות, ותכלית הישות כמבואר בתורה יא. נמצא שהענוה של משה שביטל התאוה בתכלית כידוע (עיין תורה עב תנינא) עי"ז כיפר לישראל העוון הזה שם. עוד מבואר בגמ' סוטה שמהמקום שנסתלק משה בהר נבו שבנחלת ראובן נלקח על כנפי השכינה ארבעה מילין (4 ק"מ) אל מקום קבורתו שבנחלת גד, אבל כל הבא אל קברו כשנמצא למרגלות ההר נדמה לו שהקבר למעלה וכשנמצא למעלה נדמה לו שהקבר למטה, (צ"ע שם הרי כתוב ויקבור אותו בגי' דהיינו עמק) נמצא שיש מכסה של דמיון על מקום המצאו של משה, כמו שיש קליפת דמיון על השכל במח כל אדם, כי משה הוא הדעת כידוע, ודעת היא בחי' השגת עוה"ב כמבואר בתורה ד' שזוכים ע"י ביטול הישות ששרשו בדמיון. עוד אולי אפ"ל מה שמצינו במשה שקבור בהר ובגי, רומז למקום שאתה מוצא גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו. כי כמו שהקב"ה היכן שנכתב גדול רוממותו נרמז גדול ענותנותו, וכביאור העץ יוסף שזה הפך מטבע האדם שמתכבד דווקא מהמכובדים, כך גם משה רבינו מרוב גדולתו היה מקשר עצמו דייקא לנמוכים ביותר כמבואר בתורה פב תנינא (עי"ש באמצע התורה) ולכן נתקיים הדבר גם במקום קבורתו שהוא בהר ובגיא.

<sup>133</sup> שמעתי מהריצ"ח

<sup>134</sup> **בכל** התורה כתיב גיא עם א' ורק כאן כתיב גי בלא א', ולכן דרשו בו שנקבר בג' מדות, או י"ג חופות.

<sup>135</sup> **לא תורה כו תנינא** - פי משה הוא מלבש בכל אחד ואחד מישראל, בכל איבר ואיבר, ומזכיר כל איבר ואיבר, שיעשה המצוה השייכה לאותו איבר פי רמ"ח מצוות כנגד רמ"ח איברים מחקק (דברים ל"ג), שהוא גימטריא רמ"ח, שמזכיר רמ"ח מצוות כנ"ל ועל-ידי השכרות שובח אותם, בבחינת (משלי ל"א): "פן ישתה וישכח מחקק", שעל-ידי השתיה והשכרות שובח רמ"ח מצוות של משה כנ"ל והתלבשות משה באיברים זהו בעצמו בחינת התלבשות הדעת בחסדים כנ"ל פי משההוא הדעת, והאיברים הם רמ"ח, בחינת אבריהם איש ההסד, שהוא גימטריא רמ"ח איברים:

<sup>136</sup> **עיין לק"ה ברכת השחר ה' ג'** - ובהו תלוי כל קדשת איש הישראלי, פי כל ישראל כלולים במשה שהוא בחינת הצדיק האמת שבכל דור שהוא כלול מנשמות ישראל, פי אתפשטותא דמשה בכל דור ודור. ובכל אחד ואחד מישראל יש בו בחינת נקדה טובה שהיא בחינת משה (וכמו שכתוב בסימן עב לקוטי תנינא) שמשנה רבנו מלבש אצל כל אחד ואחד מישראל בכל אבר ואבר וכו'. וזאת הנקדה בחינת משה שמלבש אצל כל אחד ואחד היא עומדת בין שמד לרצון שהוא בין הסטרא אחרא והקדשה, ועל זה כל כחו להתגבר לצאת בכל פעם מרע לטוב שהוא בחינת משמד לרצון. ועל פן באמת כל עקר קדשת איש הישראלי הוא על ידי התקרבות לצדיקי אמת שהם בחינת משה שהוא כלול מכל ישראל ועומד בין שמד לרצון להעלות הנפשות מרע לטוב משמד לרצון. פי בודאי האדם בעצמו אין בו פח לזה, כי זה ידוע שכל אדם הוא בספנה גדולה בכל עת כמו שאמרנו רבותינו זכרונם לברכה (קדושין ל) יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו וכו'. ועקר העזר והסייע דלעילא הוא על ידי הצדיק האמת שהוא בחינת צדיק מושל ביראת אלקים, כמובן בכמה מקומות. פי מובא בספרים שבין הקדשה והסטרא אחרא הוא כחויטא דקיי וכו'. ועל פן האדם בספנה גדולה בכל עת בבחינת מה שאמר דוד (שמואל א, א) כפשע ביני ובין המוות וכתוב (תהלים עג) ואני כמעט נטיו רגלי וכו', וכתוב (שם צד) לולא ה' עזרתה לי כמעט וכו', על פן באמת בכל דור ודור עקר הצדיקים והיזאים שבכל דור הם אותן שנתקברו ונקראו על שם הצדיק האמת שברו, וכמו שאמרנו רבותינו זכרונם לברכה (סוטה כב) אפלו קרא ושנה ולא שמש תלמידי חכמים הרי זה עם הארץ וכו', פי עקר הכח להציל בכל עת ממה שצריך להציל הוא רק על ידי הצדיק בחינת משה שעומד בין שמד לרצון וכו'ל:

<sup>137</sup> סוטה יד. ובתוס' שם ד"ח מפני מה

<sup>138</sup> **סוטה דף יג:** - תניא רבי אליעזר הגדול אומר שנים עשר מיל על שנים עשר מיל כנגד מנחה ישראל בת קול משמיע ואומר וימת משה ספרא רבה דישאל ויש אומרים לא מת משה כתיב הכא וימת שם וכתוב התם ויהי שם עם ה' מה להלן עומד ומשמש אף כאן עומד

**וע"כ נסתלק בשבת במנחה כמבואר בזהרר [ל"ו/ל"ז], שאז הוא עת רצון [ל"ח/ל"ט]. דהיינו שנסתלק בעת רצון שברצונות להיכל הרצון<sup>מ</sup> כדי להמתיק כל הכ"ד בתי דינים כנ"ל, להכניע מלכות דסט"א,**

ומשמש ויקבר אותו בגיא בארץ מואב מול בית פעור א"ר ברכיה סימן בתוך סימן ואפילו הכי ולא ידע איש את קבורתו וכבר שלחה מלכות הרשעה (רומב) אצל [דף יד.] גסטרא (מושל) של בית פעור הראנו היכן משה קבור עמדו למעלה נדמה להם למטה למטה נדמה להם למעלה נחלקו לשתי כיתות אותן שעומדים למעלה נדמה להן למטה למטה להן למעלה לקיים מה שנאמר ולא ידע איש את קבורתו ר' חמא בר' חנינא אמר אף משה רבינו אינו יודע היכן קבור כתיב הכא ולא ידע איש את קבורתו וכתב התם וזאת הברכה אשר בך משה איש האלהים ו"ר חמא ברבי חנינא מפני מה נקבר משה אצל בית פעור כדי לכפר על מעשה פעור.

**תוספות** – מפני מה נקבר מול בית פעור כדי לכפר על מעשה פעור – ומדרש אגדה בכל שנה ושנה בעת שחטאו ישראל בבנות מואב באותו פרק בית פעור עולה למעלה כדי לקטרג ולהזכיר עון וכשהוא רואה קברו של משה חוזר ושוקע שמשו רבינו שקעו בקרקע עד חוטמו וכל שעה שעולה חוזר ושקע למקום ששקעו משה רבינו. מתוספת רבי:

**עיין ביאור שוטנשטיין** שבית פעור כנראה הכוונה לע"ז הנקרא בעל פעור. ועיין מהרש"א שם שמהעבירה שחטאו בבנות מואב נברא מלאך משחית שעולה ומקטרג בכל שנה. ובתורה י' אות ט' מבואר שהוא המשחית הנקרא חרון אף וכן בפרקי דר"א הוא המשחית הנקרא אף אותו משה רבינו שיקע עד חטמו בבית פעור ונקבר מולו להשקיעו שוב בכל שנה כשעולה, וכן מסתבר שעל חטא ניאוף נברא מלאך הנקרא אף כח"ל שדרשו לשון ניאוף אל תהנה אף. וצ"ע בסוטה יד. מבואר שנקרא פעור כיון שפוער פיו לקטרג בכל שנה, ואילו במשנה ע"ז מבואר שנקרא פעור כיון שכך עבודתו להתריז לפניו. עכ"פ משמע שהוא עבודה זרה ולא ניאוף ואולי כמבואר בסנהדרין קו. שבנות מואב ע"י התאוה לניאוף הסתיו לעבוד לפעור, ועוד שניאוף גם נקרא עבודת אלילים כמבואר בתורה לו ש"ש ראה נשים אמר אל תפנו אל האלילים.

<sup>לה</sup> **כמבואר במגילה דף ו.** אם יאמר לך אדם חרבו שתיהן אל תאמן ישבו שתיהן אל תאמן חרבה קסרי וישבה ירושלים חרבה ירושלים וישבה קסרי תאמן שנאמר אמלאה החרבה אם מליאה זו חרבה זו אם מליאה זו חרבה זו רב נחמן בר יצחק אמר מהכא ולאום מלאום יאמן.

<sup>לו</sup> וזהו יתרו פח: לעיל תורה ד' אות ט'

<sup>לז</sup> **וזהו פרשת יתרו סוף דף פח:** (עס צ"לוק הממוק מדכש צ"לוק עפי"י הכ"מ צ"לוק יק) – **תא חזי, בכל שיטת יומי דשבתא כד מטא שעתא דצלותא דמנחה** בא וראה כי בכל ששת ימי השבוע כשמגיעת שעת תפלת המנחה, **דינא תקיפא שלטא** דין חזק שלט מצד הגבורה דיעחק, **וכל דינין מתערין** וכל הדינים המתפשטים ממנו עד החיצונים כולם מתעררים לפעול דין, **אבל ביימא דשבתא כד מטא עדן דצלותא דמנחה רעוא דרעיון אשתכח** אבל ביום השבת כשמגיעת שעת תפלת המנחה אין הרצון של כל הרצונות שהוא שורש כל הרצונות נמצא בתקוניו, **ועתיקא קדישא גליא רצון דיליה** ועתיקא קדישא מנלה הרלון שלו, כי במנחת שבת מתגלה מלך הרלון לעתיקא שבו מלוכס החסד לעתיק, **וכל דינין מתכפיין** וכל הדינים בין דינים העליונים של קדושה ובין דינים התחתונים של החיצונים נכפים ונכנעים, **ומשתכח רעיון אחדו בכלא** ונמצא רצון ושמחה בכל העולמות. **ובהאי רצון אסתלק משה נביאה מהימנא קדישא מעלמא** ובשעה שנתעורר רצון העליון נסתלק משה נביא הנאמן הקדוש מן העולם, **בגין למנדע דלא בדינא אסתלק** כדי שידעו הכל שלא נסתלק מן העולם במדת הדין, **וזהו יא שעתא (דף פט).** ברצון דעתיקא קדישא נפק נשמתיה ואתטמר ביה כשעה היאל ככח התעוררות הרלון של עתיקא קדישא ילאה נשמתו ונטמנה כהיכל הרלון של עולם הנביאה, **בגין כף לכן ולא ידע איש את קבורתו כתיב כימה עתיקא קדישא טמירא מפל טמירין ולא דעין עלאין ותתאין** כמו שעתיקא קדישא הוא נסתר מכל הנסתרים ולא יודעים ומשנים אותו העליונים והתחתונים, **אוף הכא האי נשמתא דאתטמר בהאי רצון דאתגליא בשעתא דצלותא דמנחה דשבתא** אף כאן נשמה זו של משה שנטמנה בהיכל הרצון הזה שמתגלה בשעת תפלת מנחה של שבת על ידי התגלות רצון העליון כתיב **ולא ידע איש את קבורתו** פי' מקום קבורת נשמתו, **הוא טמיר מפל טמירין דעלמא** ונשמתו נעלמת יותר מכל הנשמות הנעלמות בעולם, **דינא לא שלטא ביה** ואין הדין שולט בו כלל, **וכפא חולקיה דמשה** אשרי חלקו של משה.

**ועיין תורה ד אות ט'** – וזה בחינת התפשטות הגשמיית. כי בשרופה להכלל ברצון אין סוף, צריך לבטל את הישות שלו, וזהו שכתוב בזהר (ח"ב פח). **שהסתלקות משה בשבת בשעתא דמנחה, שאז התגלות רעוא דרעיון, שהוא בחינת רצון אין סוף, שכל הרצונות מקבלין חיותם ממנו, וזה מחמת שבטל משה כל ישרתו, כמו שכתוב (שמות ט"ז):** "ונחנו מוד". **וזה פרוש:** (דברים לד ו'): "ויקבר אותו בגיא" זה בחינת אין, כמו שכתוב (ישעיהו מ): "כל גיא יגשא". "בארץ מואב" זה בחינת מלכות, שדוד בא ממואב, שנסתלק משה בתוך אין סוף, בתוך רצון שברצונות, בתוך רעוא דרעיון, שהוא בחינת רצון אין סוף, המלבש ברצונות, בתמונות אותיות, בבחינת מלכות, כמו שכתוב: "בכל מקום שאתה מוצא גדלתו", הינו מלכות בחינת רעיון, "שם אתה מוצא" רעוא, רצון אין סוף: **וזה "מול בית פעור", כי אמרו חכמינו, וזכרונם לברכה (מדרש אגדה; מובא בתוספות סוטה יד.):** "למה נקרא שמו פעור על שם שפוער פיו, כי שפוערין במלכות, אזי יש לו כח לפער פיו בצרופים רעים, אבל משה שתקן מדת המלכות, על ידי זה לא היה יכלת ביד פעור לפער פיו. וזה: "ולא ידע איש", אפלו משה לא ידע, כמו שאמרו רבותינו, וזכרונם לברכה (סוטה יד.), כי נתבטל לגבי אין סוף. וכל זה היה במותו, אבל בודאי גם בחייו היה לו התפשטות הגשמיות, והיה מדבק את עצמו באור אין סוף, אבל ההתפשטות היה בבחינת (ח): והחיות רצוא ושוב. כי הקדוש ברוך הוא רוצה בעבודתו, כמו שכתוב: "ואביה תהלה מגושי עפר, מקרוצי חמר, ובשביל זה צריך שלא ישאר כן, אלא עד עת שיבוא הקדוש ברוך הוא בעצמו ויטל נשמתו:

<sup>לח</sup> שער הכוונות הרושי קידוש ליל שבת דרוש א' ענין מנחת שבת ד"ה זמן עטיפת הציצית ולק"ה ציצית ג יט, ועיין מגלה עמוקות סוף אופן עג נסתלק להיכל הרצון.

<sup>לט</sup> **שער הכוונות דרושי ליל שבת ענין מנחת שבת** – זמן עטיפת הציצית בתפל' המנחה הוא אחר קדיש דקדושת ובה לציין קודם שיאמר הש"צ פסוק ואני תפילתי כדי שתתעטף בציצית בעת רצון. ענין ואני תפילתי שנהגו לאומרו קודם הוצאת ס"ת הענין הוא יובן במש"ל בענין ובה לציין ובה תבין מ"ש באדרא של נשא כי הדינין והגבור' תליין במצחא בסוד ומצח אשה זונה כו' וזה במצחא דז"א. הנה אורות אבא הם תומי' תוך ז"א כנודע לפי שהם מתלבשים תוך נה"י דאי' ועיקר תומים וכסויים הוא בג"ר של ז"א ולכן שם במצחא דז"א מתגלים כל הדינים. והנה בימי החול בעת המנחה הוא עת צרה שכל הדינין מתגלין אז אבל במנחת שבת נקרא עת רצון כנו' שם באדרת האזינו ולכן אנו אומרים פ' ואני תפילתי להורות כי אע"פ שזמן המנחה בימי החול הם דינים קשים אמנם עתה בשבת הוא עת רצון רחמים גמורים.

**ועי"ש ביאור עת רצון** יובן כמ"ש באדר' האזינו כי במצחא דע"ק שהוא א"א אתפשט ביה חד נהורא עילאה דאקרי רצון ובג"ד אקרי מצח הרצון. והנה עתה במנחת שבת מתגלה ע"ק מצח הרצון שלו ועי"כ נכפפים ונכנעים הדינים והגבור' דמצחא דרוגזא דז"א וחוזר להיות גם הוא מצח הרצון כמוהו וסוד גילוי מצח זה הוא כי הנה עד עתה עלו ז"וין בכתר דאז"א כנ"ל ועתה בתפל' מנחה עולה ז"א עד דיקנא עילא' דא"א כמ"ש בע"ה ועולה באותו התי' הנק' מזלא תמינאה נוצר חסד והוא סוד הרצון העליון כמבואר אצלנו כי בחי' החסד

**כדי לעשות גרים** ע"י שנחלשת אחיזתה בגרים מושך אותם ניצוץ הקדושה שבהם למלכות דקדושה ומתגיירים.

**כי כל עבודת משה, היא להמתיק החרון אף של העכו"ם להפכו לרצון, וע"כ משה רבנו/מ"א עומד בין שמ"ד לרצון, וכן רמוז בשמו כי מספר משה (345) הוא ממוצע, בין מספר שמ"ד**

**(344) למספר רצון (346), כי הוא עומד תמיד להמתיק השמד להפכה לרצון כנ"ל** והוא שמושה רבנו נקרא איש האלקים ודרשו מחציו למטה איש ומחציו ולמעלה אלקים/מ"ב. מבחי' שנדמה לאיש יורד ומתקשר לנמוכים ביותר אפילו לאלה שנשמתדו, ובבחי' שנדמה לאלקים מעלה אותם עד לרצון והשתוקקות לעבוד ולהמליך את הקב"ה. וכידוע שהצדיק יסוד מכונה כי כל בשמים ובארץ/מ"ג ותרגומו דאחיד בשמיא ובארעא/מ"ד, כי הוא יסוד, דהיינו בחי' יסוד הבית הטמון בארץ, והוא בקו האמצעי העולה בבחי'

העליון המתפשט במצחא דעתיקא הנק' עת רצון הוא עצמו יורד עוד ומתגלה במזל הח' דדיקנא דיליה ומה שהיה נק' למעלה רצון נקרא עתה נוצר חסד כי אותיות רצון מתהפכים לאותיות נוצר והנה עתה אשר הז"א עתיד לעלות עד שם בתפל' המנחה לכן מתחיל זה הרצון העליון דבמצחא דעתיקא להאיר במצחא דז"א אשר עתה עולה שם עולם הבריאה כנ"ל. ואז נק' עת רצון כי עת הוא סוד ב' אותיות אחרונות של תיבת דעת כמבואר אצלנו כי אותיות ע"ת הם בחי' המוחין והנה הם ד' מוחין כמנין ד' של דעת וזהו ענין עת רצון כי המוחין הם גנויים תוך המצח כנודע ונעשה עתה עת רצון ואז ע"י הארה זו הנמשכת לו ממצח עליון דעתיקא נבקעין ג"ד דז"א ואורו דאבא המכוסים שם מתגלים עתה אשר ענין זה הוא ענין הס"ת דמנחה דשבת כמ"ש ולכן מקדימין פ' זה של ואני תפלי קודם הוצאת ס"ת.

**ואמנם** ביאור הפ' עצמו הוא זה כי הנה נתבאר אצלנו כי ג' בחי' כלים יש בכל ספי' וספי' והנה ג' בחי' אשר בדעת דנוק' הם עולים בגימטריא כמנין [עיי' ש' הקדמות דף פ"ו ריש ע"ב דרוש קטן]. ע"ת ואם תחבר גם כן עמהם בחי' הנשמה שבתוכה שהיא הויה אחת פשוטה בלי ניקוד שהיא נשמת המל' ויש בה ד' אותיות הרי הכל בגי' דעת. והנה עתה אנו צריכין לעלות את הנוק' דז"א עד תחת הרצון העליון לפי שז"א עולה עתה בתפלת המנחה עד הרצון העליון דעתיקא כמו שנתבאר אבל נוק' דז"א אינה עולה עמו והרי היא נשאת למטה במקום אבא ואי' ולכן אנו מתפללין ואומרים שגם היא אע"פ שאיננה עולה עד הרצון העליון עכ"ז תקבל גם היא שפע והארה מן האר' הרצון העליון המתגלה עתה במנחת שבת כנו' וזהו ואני תפלי לך ה' עת רצון שתתחבר המל' הנק' תפלה עם יהוה שהוא ז"א ותקרא גם היא עת רצון כו'.

<sup>מ</sup> נראה שאדם מסתלק לאותה מדרגה שהשתוקק אליה כל חייו, כי במשה רבנו כתיב ותחסרהו אחת מאלקים וביארו (נדרים לח) שלא זכה לשער הני', אבל נסתלק לשם כמבואר כאן.

<sup>מא</sup> עיין מכתבי מוהרנ"ת מכתב נו בתחילתו שהחולק טען עליו מדוע לא כתב כאן להבדיל.

**עלים לתרופה** – מכתב נו – והנה מענין המחלקת לא שמעתי עד אַתְמוֹל בְּעֶרְב, וְלִחֹק אֶתְכֶם אֵין מֵהַצֶּרֶךְ. פי תוֹדָה לְאֵל כָּבֵד אֶתְּם רוֹאִים הָאֵמֶת עֵין בְּעֵין, וְהִנֵּה כְּמֵה רְאוּי לָנוּ לְשִׁמּוֹחַ וְלִמְלֵאוֹת שְׁחֹק פִּינוּ עַל שִׁיבֹל הַבְּעַל דְּבַר לְבַלְבֵּל הַדְּעַת בְּשׁוֹתִים כְּאֵלֶּה, וְלִמְנַע מִלְרְאוֹת אֲמִתּוֹת יִקְרַת הַדְּבָרִים הַיְקָרִים מִפּוֹ כְּאֵלֶּה, שְׁהוּא הַכְּסִילוֹת וְכוּ' שְׁמֵצָא פְּגָם בְּנַפְשׁוֹ עַל שְׁלֵא כְּתַבְתִּי הַהֲבִדִיל, וְכָאֵמֶת מִי שְׁמַבִּין קִצַּת דְּרַבִּי הַלְשׁוֹן וְהַמְלִיצָה, אֵין מִדְּרָאוּי הַכְּנִיס שֵׁם תַּבַּת הַהֲבִדִיל, וְהוּא רַק עֲלִילָה, שְׁרוּצָה לְהַעֲלִיל וְלְהַטִּיל פְּגָם בְּקָדְשֵׁים בְּחֻנָּם, כְּדִי לְסַמָּא אֶת עֵינָיו לְבָלִי לְרְאוֹת נְפִלְאוֹת הַתְּגִלוֹת הַחַדִּישׁ הַזֶּה, שְׁמֵשָׁה עוֹמֵד וְכוּ', שְׁהַתְּגִלוֹת כּוֹאֵת לֹא נִשְׁמַע מֵעוֹלָם, וּמִי שִׁישׁ לוֹ לֵב הַהֲסַתְּבֵל עַל הָאֵמֶת רְאוּי לוֹ שְׁתַּסְמֵר שְׁעָרוֹת רִאשׁוֹ וְיַעֲמֵד מִרְעִיד וּמְשִׁתּוֹמֵם מְגִדֵּלֵת נְפִלְאוֹת הַתְּגִלוֹת הַזֹּאת, וְאֶלְמָלֵא לֹא בְּאֵנָו לְעוֹלָם אֶלֵא לְמִשְׁמַע דָּא דִּינָה, מִכָּל שְׁכָן וְכָל שְׁכִינָו לְשִׁמְעַ כְּאֵלֶּה וְכְאֵלֶּה וְכוּ', וּבְדוֹדָי רְאוּי לְכֶם לְשִׁמּוֹחַ בְּכָל עוֹ עַל יְדֵי כָל זֶה, אַחֲרֵי שְׁאֵנָו רוֹאִין כְּמֵה אֵין הַנְּצַחוֹן יְכוֹל לְסַבֵּל הָאֵמֶת.....

<sup>מב</sup> פרדס יוסף (בראשית ו' ג') – עיין בספר חוט המשולש (בהקדמה) שכתב, אמרו חז"ל (שמו"ר א, ח) אשה אחת ילדה ששים ריבוא בכרס אחד, הכוונה על משה שקול נגד ס' ריבוא. והנה יש דעות שאמרו כי רק למשה רבינו ע"ה היה באפשרי לעלות למדרגה גדולה, כי היה בעצמותו למעלה מגדר אנושי, ואין ליחסו עם שאר ילידי אשה, ונמצא אמונה כוזבת הזו אצל אומות העולם שמאמינים שיש נבראים שהמה חצי אלקית, אבל אנו בדידן באמונה שלימה כי משה רבינו יליד אשה כמו שאר בני אדם, ולבוא למדרגתו היה מוכרח לעבוד בכל מאמציו כחו, וכתב הרמב"ם (פ"ב מתשובה ה"ב) כל אדם יוכל להיות כמשה רבינו, ואם כי אמרו חז"ל [ולקוט ברכה רמז תתקנ"א] על משה איש אלקים שהיה מחציו ולמעלה אלקים, וגם [וארא ז, א] ראה נתתיך אלקים לפרעה, אמת הדבר אבל לא מתולדתו רק מעבודתו:

<sup>מג</sup> עמק המלך – שער טז – פרק מא – כי יסוד נקרא כל, כי הוא כלול מכל ההשפעות, והוא כולל הכל. והעד על זה שתרגם יונתן על פסוק 'כי כל בשמים ובארץ' ודברי הימים א' כ"ט י"א, דאחיד בשמיא וארעא, דהיינו ז"א ונוקביה, וכן כל אדם ששמר בריתו, זוכה לכנס למעלה אל ארץ החיים, שנאמר ועמך כולם צדיקים, לעולם ירשו ארץ החיים. נצר מטעי, מעשה ידי להתפאר:

<sup>מד</sup> תורת משה לחת"ס (שמות לג יא) – איתא במדרש משה רבינו מחציו למעלה אלקים ומחציו ולמטה איש יש לפרש דידוע דאם הנביא הי' רוצה לזכות למראות אלקים צריך תחלה הכנות רבות והתבודדת והתפשטות הגשמיות עד שדבק נפשו בנועם ה' ובשעה הזאת הוא כאלו מת ועבר ובטל מן העולם ואח"כ אחרי ראה חזונו חזונו הנבואה לאט לאט ישוב רוחו אליו ויורד מהתדבקו' מעולמו' העליוני' מעולם לעולם מטה מטה עד עולם השפל הזה לכן משה רבינו לא הי' צריך להכנות והתבודדת כי תמיד הי' במדריגה העליונה דבוק בהש"ת אם גם הי' מעורב בין בני האדם ודבר עמהם ושפטום לא זו מדביקותו בה' ולכן לא הי' צריך הכנות והתבודדת ואמר עמדו ואשמעה מה ידבר ה' ובוזה יובן המדרש מחציו ולמעלה אלקים ומחציו ולמטה איש שניהם הי' מצומדים יחד ברבינו משה מחציו ולמעלה אלקים הי' דבק נשמתו בדביקותו בנועם ה' במדריגה העליונה ואו בשעה הזו ובעת הזאת הי' ג"כ ומחציו למטה איש ככל האנשים מעורב בין הבריות ועוסק בעניניהם ושפטום בכל עת ובכל זאת לא זו מדביקותו בהש"ת וזה דובר ה' עם משה פנים אל פנים ושב אל המחנה כל זה הי' ברגע אחד ה' דבר עמו ושיבתו אל המחנה כולו בחד הדרגה ונקל לו מאוד ולא הי' צריך הבלד והכנה בינתיים ובאמת איש כזה נאה לו להיות מנהיג ורועה נאמן לזכות הרבים והנה זה הוא המדרגה היותר גדולה להיות דבוק בה' תמיד ובכל זאת לנהל עם עדת ה' צאן קדשים גם בעניני עוה"ז ולא רועה ומנהיג יוכה לזה כאשר יעסוק בעניני העוה"ז להיות בכל זאת בהדרגה העליונה בתכלית הדביקות וזה ולא קם עוד נביא בישראל להיות בישראל באמצעם ומעורב ביניהם ולא בהתבודדות מהם "כמשה"

סילוקא דיסודא עד חכמה ובינה, עד לדעת והכתר הנקרא רצון. ועיין תורה פב תנינא<sup>מ</sup> כיצד משה רבנו היה יורד לנמוכים ביותר אפילו כאלה שנסוגו אחר לגמרי מהקב"ה ומוצא התקשרות עמהם ומעלה אותם, ובפרט באלול. ע"ש.

**וע"כ מצינו במדרש שר' אליעזר בר"י בן רבי יוסי הגלילי<sup>מ</sup> [מ"ז] בכל המהדורות שאחרי שנת תקפא תיקנו כאן שצ"ל רבי אליעזר בן הורקנוס דהיינו רבי אליעזר הגדול<sup>מח</sup> כי מבואר לקמן שמושה רבנו ביקש שיצא מחלציו, ועל כן (מ"ט/ו) גייר גרים, צ"ע דלא ידוע שגייר גרים, אלא להפך שבאו ודחה אותם, אבל**

כאשר הי' משה כי הי' מלכם ועשה מלחמותיהם ודנם ושפט אותם ובכל זאת אשר ידעו ה' פנים אל פנים אספרקליא המאירה שהיא המדרגה היותר גדולה.

<sup>מ</sup> עיין תורה פב תנינא – ועקר התשובה הוא בחודש אלול, כי הם ימי רצון, שעלה משה לקבל לחוות אחרונות ופתח דרך כבושה לילך בה. והדרך שעשה משה הוא כך, שמושה קשר את עצמו אפילו לפחות שבש"אל ומסר נפשו עליהם, כמו שכתוב (שמות ל"ב): "ואם אין מחני נא". וזה פרוש (שמות ל"ה): "ויקהל משה וכו' שמושה היה מאסף ומיוחד ומקשר את עצמו עם כל ישראל, אפילו עם הפחות שבפחותים. וזה פרוש (תהלים נ"ג): "בלו סג יחדו" אפילו בשאני רואה אהד מיש"אל, שסג מכל וכל מהקדוש ברוך הוא, אף על פי כן צריך אני שנהיה יחדו צריך ליחד ולקשר עמו, כמו שעשה משה: **כי יש בחינת אלקות אפילו בדייטא התחתונה, אפילו בעשרה בתי דמסאבותא, לקים (תהלים ק"ג): "ומלכותו בכל משלה".** וזה בחינת חיריק, כמו שכתוב (בתקוני זהר תקון י, דף כח): 'ובחיריק לאנתתא לה לתתא, להמליך לה על תתאין. נמצא שבפחות מיש"אל יש בו בודאי איזה אלקות, ועל ידי זה אני יכול להיות יחדו עמו, וזה: "בלו סג יחדו": **ועוד זאת הבחינה היתה למשה, כי כל מה שעלה למעלה יותר עליונה, מצא שם אלקים, כמו שכתוב (שמות י"ט): "ומשה עלה אל האלקים".** כי בגשמיות אנו רואים, שיש אדם שהוא למטה בדתקות, א"י הוא עובד השם ומכיר אותו, וכשהוא נתעלה למעלה, שנתעשר, א"י הוא שוכח בהקדוש ברוך הוא. ודוד אמר (תהלים קל"ט): "אם אסק שמים שם אתה" אפילו בשמים שם יש הקדוש ברוך הוא, בכל עליה ועליה צריך למצא שם הקדוש ברוך הוא. ומצינו שאלישע אחר עלה לרקיע על ידי שם, ואף על פי כן כפר בעקר (חגיגה יד). והדבר תמוה, כי אדרבא, כי כל מה שאדם נתעלה ביותר, בודאי הוא יותר קרוב לאלקות, כי כל הטוב הוא אלקות, כמו שכתוב (תהלים קמ"ה): "טוב ה' לכל", ואנו רואים בהפך שש"אלים בא בעשירות, בטוב, א"י הוא שוכח בהקדוש ברוך הוא. ונדע, שזה בחינת (בראשית כ"ז): "ותכהינה עיניו מראת", מחמת שנתקרב ביותר אל האור אלקות, א"י האור מכהה עיניו ומזיק לו, כמו שש"אלים מסתכל בעצם השמש, אור השמש מזיק לעיניו. אבל יש בחינת סגול, כמו שכתוב (תקוני זהר, תקון יח, דף לא): 'וסגול פד איהי בין (ג) תרין דרועין דמלכא, שזהו בחינת (שמות ל"ג): "ושפתי כפי עליך", כי בלא זה היה ע"ס אור הכבוד מזיק למשה, כמו שכתוב (שם): "כי לא יראני האדם וחי, וראית את אחרי" וכו'. וזה שבקש דוד: "ואחר כבוד תקניני" (תהלים ע"ג): תקרביני בהתקרבות של משה, שבקש ממך "הראני נא את כבודך" (שמות שם). והראית לו את אחורי כבודך, כמו שכתוב: "ושפתי וכו' וראית את אחרי":

<sup>מז</sup> גם בדפוס – אליעזר בר"י הגלילי, ובתלמוד – אליעזר בן הורקנוס, ומתורגמו – אליעזר הגדול (כמבואר במדרש שעליו ביקש משה רבינו שיהיה מחלציו) ול"ע כי נמצא צ"ל מנחם עשה גרים ולא ניסס). (עיין שער האגלולים הקדמה לז שכן ע"פ ע"י עשה נפשות לגרים ככה תורה שהיא פרוש מאשה תקון חטא שמלא עמהם גרים בתפלותו ואולי תמיל רבנו ע"י אליעזר כביה"ג היה תקון ל"ה הגדול שם הוא דחה גרים בתפלותו ו"ע)

<sup>מח</sup> אליעזר בר"י הגלילי היה טבעת התלמידים האחרונים של ר"ע מבואר בקהלת רבה י"א ה'. ועיין חולין פט. היכן שדיבר בהגדה עשה אונן כאפרסת.

<sup>מח</sup> **ראיתי באיזה ספר** – כתב בקונטרס שם האחד אליעזר בפרד"א להרד"ל אמרו על רבי אליעזר בן הורקנוס שם האחד המיוחד כי הוא נתיחד בין גדולי התנאים הראשונים להיות יסוד תורה שבע"פ יסוד המשנה ויסוד הקבלה וגדלוהו בשם טוב לקרותו בשם רבי אליעזר הגדול אף כי לא נמצא עוד תנא אחר שנקרא בשם רבי אליעזר ב"י" סתם בכדי שיהיה צריך להזכירו לסימנא מהם בשם הגדול.

**בני יששכר** – מאמרי חדש תשרי – מאמר יב – סתם ר' אליעזר הוא ר' אליעזר הגדול ר' אליעזר בן הורקנוס, וידוע דבעבור זה נקרא ר' אליעזר הגדול על שהיה גלגול ראובן בכור ישראל על כן הוא ניצול מן גזירת עשרה הרוגי מלכות (שהיו גלגולי שבטים שמכרו את יוסף (כמבואר בזהר חדש ט"ז קהלת)) רק נתפס והשליכוהו אל הבור וניצול אחר כך (כמבואר במס' ע"ז [טז ע"ב]), כמו שפסק על יוסף השליכו אותו אל הבור וכו' למען הציל אותו וכו' (בראשית לז כב), ושאר השבטים שמכרוהו נתגלגלו בעשרה הרוגי מלכות וקבלו עונשן על שגרמו ליוסף אבידת עשרה טיפין דאזדריקו למננא (תיקון ק"י ע"א) על כן כאשר סיפר רבן יוחנן בן זכאי רבו של ר' אליעזר שבחו הנה שיבחו בור סיד שאינו מאבד טיפה (אבות ב ח) כמו"ש במקומו בעוה"י, והנה להיות ר' אליעזר גלגול ראובן שפתח בתשובה תחלה (כמשאחז"ל ב"ר פ"ד יט) אמר הקב"ה לראובן אתה פתחת בתשובה תחלה חייך שכן בנך עומד ופותח בתשובה תחלה ומנו הושע וכו', נתבאר לעיל בדרושי התשובה (מאמר ד' דרוש ג' אות ט"ז), והנה ר' אליעזר גלגולו של ראובן הבעל תשובה, הנה לו יאתה לפסוק הדין וההלכה של זמני ועיתותי התשובה כאשר יתבאר א"י:

<sup>מט</sup> **וע' ביר ויצא פ"ע ובמ"ר קהלת** הציון מ"ם הזה נוסף בתלמוד אחר שתיקן את גרסת הספר לרבי אליעזר הגדול [מדלא כתב עיין אלא עיין משמע שאינה ראייה אלא הערה] [מה שצ"ל ויצא פרשה ע' פסקא ה' קהלת ז' טו' צ"ע כי מבואר שם להפך שר"א דחה את הגר עקילס (אונקלוס), וגם מה שצ"ל כהלת פרושה א ע"ה כל הדברים יעניעם (פסקא כה) ע"ש שר"א דחה אשה שבאה להתגייר (במסנת כהונה פ"י שהיתה בעלת תשובה) ועיין תרוזן ליה בביאורים והערות בלק"מ ל"י שינפלד]

<sup>י</sup> **בראשית רבה פרשה ע' פסקה ה'** – "ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש", עקילס הגר נכנס אצל ר"א אמר לו הרי כל שבחו של גר שנאמר (דברים י) ואוהב גר לתת לו לחם ושמלה אמר לו וכי קלה היא בעיניך דבר שנתחבט עליו אותו זקן שנאמר ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש ובא זה והושיטו לו בקנה נכנס אצל רבי יהושע (נ"א עקילס הגר בא ושאל את ר"א אמר לו הרי חיבה שחיבב הקב"ה את הגר דכתיב ואוהב גר לתת לו לחם ושמלה כמה טווסין אית לי כמה פוסיניי אית לי אפילו על עבדי לא משגיחין נזף ביה ואזיל לגבי ר' יהושע) אמרו לו תלמידי רבי דבר שנתחבט עליו אותו זקן את מושיטו לזה בקנה (אזל לגבי רבי יהושע) התחיל מפיסו בדברים לחם זה תורה דכתיב (משלי ט) לכו לחמו בלחמי שמלה זו טלית וזה אדם לתורה וזה טלית ולא עוד אלא שהן משיאין את בנותיהם לכהונה והיו בניהם כהנים גדולים ומעלים עולות על גבי המזבח ד"א לחם זה לחם הפנים ושמלה אלו בגדי כהונה הרי במקדש אבל בגבולים לחם זה חלה ושמלה זו ראשית הגו אמרו אלולי אריכות פנים שהאריך ר' יהושע עם עקילס היה חוזר לסורו וקרא עליו (שם טז) טוב ארך אפים מנבור:

**קהלת רבה** – פרשה ז' פסקה טז – עקילס הגר שאל לר' אליעזר אמר לו הרי חיבה שחיבב הקדוש ברוך הוא את הגר בלחם ובשמלה בלבד שנאמר (דברים י) ואוהב גר לתת לו לחם ושמלה כמה טווסין וכמה פוסיניי אית לי ואפילו עבדי לא משגיחין עליהן אמר ליה וכי קלה היא בעיניך דבר שבקש בו אבינו יעקב מתחלה שנאמר (בראשית כ"ח) ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש דבר קל הוא אתא לגבי ר'

נראה כוונת רבינו שבתורתו המתיק את הדינים ועי"ז באו גרים, להתגייר, ואע"פ שמה שידוע זה על שני גרים שהוא דחה אותם, אע"כ זה שרצו להתגייר מוכיח שנחלשה אז הסט"א, ואולי כוונת רבינו לומר שנחלשה מכח התורה של רבי אליעזר/נא, וזה מחמת שהי' גילגול/באליעזר בנו של משה [ג]י/נדי מכח זה זכה להמתיק את הדין ולהכניע מלכות דסט"א, שעי"ז באים גרים להתגייר, כי עליו על בנו של משה רבינו נאמר [ג]י/נדי ושם הא' אליעזר כמובא {מ"ר במדבר פ' יט} [ג]י/נדי, וע"כ בכח זה גייר גרים/נדי:

יהושע ושאל ליה כך אמר לו גר שנתגייר לשם שמים וזה ומשיאין מבנותיו לכהונה לחם זו לחם הפנים ובגר אלו בגדי כהונה צמצמו בדברים אמרו לו תלמידיו וכי קלה היא בעיניך דבר שנחבט בו הזקן שנאמר (שם) ונתן לי לחם ולמה את מושיטו בקנה התחיל מפיסו בדברים לחם זו התורה שנאמר (משלי ט') לכו לחמו בלחמי ובגר זה הכבוד שנאמר (שם ח) בי מלכים ימלוכו הוי טוב ארך רוח טובה היא האריכה שהאריך רבי יהושע עם עקילס הגר מהקפדה שהקפיד בו רבי אליעזר שאילולי כן חזר לסיאורו וקרא עליו טוב ארך רוח מגבה רוח:

**מדרש רבה קהלת** – פרשה א פסקה כה – מעשה באשה אחת שבאת אצל ר' אליעזר להתגייר אמרה לו רבי קרבני אמר לה פרטי את מעשיך אמרה בני הקטן מבני הגדול נוף בה הלכה אצל ר' יהושע וקבלה אמרו לו תלמידיו ר' אליעזר מרחק ואתה מקרב אמר להם כיון שנתנה דעתה להתגייר אינה חיה לעולם דכתיב (משלי ב') כל באיה לא ישובון ואם שבו לא ישיגו ארחות חיים.

**עין סנהדרין קא**. אמר רבה בר בר חנה כשחלה רבי אליעזר נכנסו תלמידיו לבקרו אמר להן חמה עזה יש בעולם. ועיין לעיל דעת רבנו בחיי שחימה הוא המשחית הנקרא פעור הנ"ל שמה רבנו מכניע. ואולי אפ"ל שזה הודיע להם ר"א שעד עכשיו בכח תורתו הכניע את המשחית, ועתה כיון שהוא חולה התעורר המשחית חימה בעזות גדולה.

**צ"ע כי במדרש** (עין לקמן) מבואר שמה רבנו ביקש שיהיה מיוצאי חלציו, משמע מורעו ממש ולא רק בסוד הגלגול. ועיין שער הגלגולים לקמן שמצד שרשי הנשמות היה ר"א משרש נשמת משה רבנו.

<sup>22</sup> עין שער הגלגולים אמצע הקדמה לו ד"ה בענין השרשים, שר"א משרש נשמת משה ונרמז במה שבקש יה"ר שיהא מיוצאי חלציו. עשרה מאמרות חיקור הדין ח"ב טו שמה קרא לבנו על שם ר"א (ולפ"ז צ"ע באיזה עליה למרום מדובר ועיין ספר הפליאה ד"ה למה לא יעיין במעשה דר"א)

**יד שער הגלגולים** הקדמה לו – ענין משה והלל הזקן, אשר שניהם שוים במדת הענוה, ושנותיהם שוות, הנה הם סוד ב' שמות משם בן ע"ב, והם, מה"ש, לל"ה, הסמוכים זה לזה, בע"ב שמהן של ויסע ויב"א וי"ט. וזהו מה שרמזו השי"ת למשה כשעלה למרום, וא"ל "היה לך לערוני ר"ת הלל, הנזכר בפרק ר' עקיבא במסכת שבת וכפי מה שהבנתי מדברי מורי ז"ל, אע"פ שלא אמרו בפירוש, הוא כי משה והלל משרש אחד הם. וכן ר' אליעזר שהתפלל עליו משה, ואמר י"ר שיצא זה מחלציו. וכן רבינו הקדוש. וכן רשב"י. וכמו שהודעתך למעלה בדרוש הנשמות, הנמשכות מחמשה בחי' זווגים עליונים, והודעתך כי רשב"י ע"ה, ורבינו הקדוש הם בחי' היסודות בועיר, או ביעקב, וגם משה הוא ביסוד דאבא: עכ"ל

**ראיתי באיזה ספר** שמה שאומר המדרש שר"א הגדול היה מזרעו של משה. אולי מצד האם, ר"ל דאלו מצד אב א"כ היה לוי, וכ"כ עשרה מאמרות מאמר חקור דין ח"ב פט"ו. ועיין בסמוך שהיה כהן, אך קשה דילמא אם אביו היתה ממשה, ואולי כוונת היוחסין אחר דר' אליעזר היה גלגול ראובן, כמו שאכתוב בסמוך, ואיתא בשל"ה פרשת אחרי מות מובא בק"ש פ"ג סי' ג' ד' דאין מגולגל כי אם באחד מקרובי המת במשפחה, ע"ש באורך, ומשפחת אב קרויה משפחה, א"כ ר' אליעזר מצד האב מראובן א"כ בא ממשלה מצד אמו.

<sup>23</sup> שמות יח ד'

**יב שמות פרק יח** (ב) ויִקַח יִתְרוֹ חֲתָן מִשֶׁה אֶת צִפְרָה אִשְׁתּוֹ מִשֶׁה אַחֵר שְׁלוֹחֵיהֶּ: (ג) וְאֵת שְׁנֵי בָנֶיהָ אֲשֶׁר שָׁם הֶאָחָד גֵּרְשֹׁם כִּי אָמַר גֵּר הֵיְתִי בְּאֶרֶץ נֶבְרִיָה: (ד) וְשֵׁם הֶאָחָד אֱלִיעֶזֶר כִּי אֱלֹהֵי אָבִי בְּעֶזְרִי וַיִּצְלַנִי מִחֶרֶב פְּרָעָה:

**רש"י** (ד) ויצילני מחרב פרעה – כשגילו דתן ואבירם על דבר המצרי ובקש להרוג את משה נעשה צוארו כעמוד של שיש (מכילתא):

**רבנו בחיי** – ועל דרך המדרש (תנחומא חוקת ח) ושם האחד אליעזר, אמר רבי יוסי בר רבי חנינא בשעה שעלה משה למרום מצאו להקב"ה שהיה עוסק בפרשת פרה אדומה והיה אומר הלכה משמו של רבי אליעזר עגלה ערופה בת שנתה ופרה אדומה בת שתי שנים, אמר לפניו רבנו של עולם כל העליונים והתחתונים שלך ואתה אומר הלכה משמו של בשר ודם, אמר לו עתיד צדיק אחד לעמוד בעולמי ואליעזר שמו ועתיד לעסוק בפרה אדומה תחילה ואומר עגלה בת שנתה ופרה בת שתי שנים, אמר לפניו רבנו של עולם יהי רצון מלפניך שיהיה מחלצו, אמר לו חייך שהוא מחלצו, שנאמר ושם האחד אליעזר, ושם אותו המיוחד אליעזר:

<sup>24</sup> פסקא ז' שם (בשעה שעלה משה למרום שמע שהקב"ה אומר המשנה בתחילת מסכת פרה רבי אליעזר אומר עגלה בת שנתה וכו' אמר לפניו יה"ר שיהא מחלצו וכו' א"ל חייך שהוא מחלצו יה"ר ושם האחד אליעזר. ועי"ש משנה ב' רבי יוסי הגלילי אומר פרים בני שתיים וזוילי מממת הסמיכות או נשקעננס טעות ה"ל) עוד עיין גרסת תנחומא חקת ח' מנה התפעל משה.

**יד מדרש במדבר רבה** – פרשה יט פסקה ז – ר' אחא בשם ר' חנינא אמר בשעה שעלה משה למרום שמע קולו של הקב"ה שיושב ועוסק בפרשת פרה אדומה ואומר הלכה בשם אומרה ר' אליעזר אומר עגלה בת שנתה ופרה בת שתיים אמר לפניו רבון העולמים יהי רצון שיהא מחלצו אמר לו חייך שהוא מחלצו הה"ד (שמות יח) ושם האחד אליעזר שם אותו המיוחד:

**מדרש תנחומא חקת פרק ח** – רבי אחא בשם רבי יוסי בר חנינא אמר בשעה שעלה משה למרום שמע קולו של הקב"ה יושב ועוסק בפרשת פרה אדומה הלכה בשם אומרה רבי אלעזר בני אומר עגלה בת שנתה ופרה בת שתיים אמר משה לפניו רבש"ע העליונים והתחתונים שלך הן ואתה אומר הלכה בשמו של בשר ודם א"ל צדיק אחד עתיד לעמוד בעולמי ועתיד לפתוח בפרשת פרה אדומה תחלה רבי אליעזר אומר עגלה בת שנתה ופרה בת שתיים אמר לפניו רבון העולמים יהי רצון שיהא מחלצו א"ל חייך שהוא מחלצו הה"ד ושם האחד אליעזר (שמות יח) ושם אותו המיוחד אליעזר.

**הובא** גם בפסיקתא רבתי פרשה יד. ובפסיקתא דרב כהנא ד' ז. וילקוט שמעוני שמות יח רמז רסח. ושם במדבר רמז תשנט. ועיין של"ה הקדוש תלדות אדם בית החכמה (תלתאה אות רפו) ישוב הקושיות על מאמר זה, מדוע אמר הקב"ה הלכה שלא נפסק כן ומדוע משה רבנו רצה שיצא מחלצו מי שאין הלכה כמותו.

**יג עיין היכל הברכה** על בראשית – (וסוד) הפסוק ושם האחד אליעזר כי אלהי אבי בעזרי ויצילני מחרב פרעה מורה על יסוד עיקר זה שאליו לבדו ראוי להתפלל כי סוד אליעזר מבואר בדברי מרן האר"י סוד ז"פ אדם ש"ב נצוצין קדישין כידוע ליודעין עיין בלק"ת וצריך הצדיק לירד ולהכניע הקליפות ולהעלות סוד ברורי נ"ק בעזר אלהי כי אלמלא הקב"ה עזרו אינו יכול והוא סוד שם אליעזר והוא סוד האחד המיוחד שצריך להעלות אותן נצוצין מרשות הרבים עלמא דפרודא לרשות היחיד סוד אחד והוא סוד כשעלה משה למרום שמע



**וכן יתרו מחמת שהיה חותן משה/ עי"ז נתגייר/ כ"ש [כ"ב] וישמע יתרו חותן משה, כי מחמת שהיה חותן משה, זה גרם לו ששמע שמיעת הלב/ ונתגייר [כ"ה] כי כל עבודת משה בחייו (מגיל שמונים עד מאה עשרים)/ ועכשיו לאחר מותו, הוא רק לעשות גרים כנ"ל :**

מחקה"ה אליעזר בני אומר פרה בת שנים כי סוד אליעזר הוא גבורות דכורין סוד ש"כ וסוד פרה גבורות דנוקבין מנצפך וצריך לעשותן אחד ומשה אמר יהי רצון שיצא זה מחלצי שיתברר חלקי נפשי להמשיך נשמה מסוד מוח חכמה המברר ומסוד נון שערי בינה סוד ה"פ ס"ג בידוע מכוונת ספירות העומר.

**ח' חותן משה** – דהיינו שכל מי שהיה בקרבת משה רבנו החזיר אותו משה רבנו בתשובה וכמו שמבארים את הגמ' בברכות לג' – ואמר רבי חנינא הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים שנאמר (דברים י"ב) ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה אטו יראת שמים מילתא זוטרתא היא והא"ר חנינא משום ר' שמעון בן יוחי אין לו להקב"ה בבית גזויו אלא אוצר של יראת שמים שנאמר (ישעיה לג–ו) יראת ה' היא אוצרו אין לגבי משה מילתא זוטרתא היא דאמר ר' חנינא משל לאדם שמבקשים ממנו כלי גדול ויש לו דומה עליו ככלי קטן ואין לו דומה עליו ככלי גדול: עכ"ל. וביאור בספרים מה שאמר אין לגבי משה מילתא זוטרתא היא, דהיינו שמי שהוא סמוך למשה רבנו אזי ע"י משה רבנו גם אצלו יראה היא דבר קטן.

**ס"א כמבואר** בתרגום יונתן עה"פ ויצא משה לקראת חותנו (שמות יח ז) ונפק משה מתחות עננא יקרא לקדמות חמוי וסגיד ונשיק ליה וגייריה ושילו גבר לחבריה לשלם ואתו למשכן בית אולפנא:

כ"ב \* שנות יח

**ס"ג שנות פרק יח (א) וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה אלהים למשה ולישׁראל עמו כי הוציא יהוה את ישׁראל ממצרים:**

**זבחים דף קטו.** כתנאי וישמע יתרו כהן מדין מה שמועה שמע ובא ונתגייר ר' יהושע אומר מלחמת עמלק שמע שהרי כתיב בצדו ויחלש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב ר"א המודעי אומר מתן תורה שמע (ובא).

**בניהו בן יהוידע** – מה שמועה שמע ובא להתגייר. קשא והלא בכתוב מפורש ששמע ביציאת ישראל ממצרים ומה לנו להביא עצות מרחוק שהוא מחיית עמלק או מתן תורה. ונ"ל בס"ד דכולי עלמא מודו ששמע יציאת מצרים, אך השואל שואל איך לא חש פן כשיבא להתגייר לא יקבלו אותו כמו שאמרו רז"ל אין מקבלים גרים לימות המשיח, ובאותו זמן היו ישראל בתכלית המעלות ד"ל לא בא להתגייר לשם שמים אלא בשביל לקנות מעלות, ולזה אמר מה שמועה שמע ובא להתגייר ולא חש שמא לא יקבלו אותי, ולזה אמר מלחמת עמלק שמע כלומר ששמע הסיבה שבא עמלק להלחם בישראל דאמרו רז"ל לא מלאו לבו להלחם אלא בשביל תמנע אמו שבאה להתגייר ולא קבל אותה יעקב אבינו ע"ה וכמ"ש במפרשים ז"ל, ולפי זה להכי בא להתגייר ולא חש פן לא יקבלו אותו, כי אמר כיון שראו שעמלק נלחם בעבור דחיית הגרים ודאי לא ידחו אותו. ומאן דאמר מתן תורה שמע ובא להתגייר, גם מזה דן בדעתו דודאי יקבלו אותו, מאחר שעשה הקב"ה נס גדול במתן תורה שהלך הקול מסוף העולם ועד סופו, ואמאי עביד רחמנא ניסא בהכי, אלא ודאי כדי ללמד שכל אחת מן האומות אם יבא להתגייר ולקבל התורה יקבלו אותו. ומאן דאמר קריעת ים סוף שמע ובא להתגייר, גם מזה דן בדעתו דודאי יקבלו אותו, מאחר דראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל הנביא ע"ה, ולכן דן בדעתו אם שפחה שהיא מזרע כנען וכתה להדבק כל כך, כל שכן וכל שכן הוא שיזכה להדבק ולא ידחו אותו:

**ס"ד עיין זוהר יתרו דף סח.** – וישמע יתרו וגו', וכי יתרו שמע וכל עלמא לא שמעו: והא כתיב (שמות טו יד) שמעו עמים ירגזון, אלא כל עלמא שמעו ולא אתברו, והאי שמע ואתבר, ואתכפיא מקמיה דקדושא בריך הוא, ואתקרב לדחלתיה.

**עיין תורה מז תנינא** – וישמע יתרו: ויהלא כל העולם שמעו, אלא יתרו שמע וכו' (זהר יתרו דף סח). כי רק שמיעת יתרו נחשב לשמיעה, שגבס באזניו, ושמיעת כל העולם אינו נחשב שמיעה כלל.

**ס"ה עי"ש שפתי כהן ועי"ש כלי יקר שרק אחרי וספר משה לחותנו בפסוק ח' החליט יתרו להתגייר.** ועי"ש מאור ושמש כיצד יתכן שיתרו ראה ארבעים שנה בביתו את עבודת ה' של משה ולא התגייר עד מתן תורה.

**ס"ו שפתי כהן שמוות יח א' – יתרו כהן מדין.** מי גרם ליתרו שהיה כהן מדין להתגייר ולשבת בניו בלשכת הגזית, היותו חותן משה, לפי שנדבק במשה כמו שאמרו ז"ל (בבא בתרא ק"ט ע"ב) לעולם ידבק אדם בטובים, אם כן כל המעלה שהיה לו אחר היותו כומר לעבודה זרה הוא היותו חותן משה, ולזה חתן משה כתיב שחשב עצמו כאילו הוא החתן ומשה חותן.

**עיין כלי יקר שמוות יח א' שיתרו אע"פ ששמע קריעת ים סוף ומלחמת עמלק עדיין לא יצא מטעותו שיש אל רע ואל טוב, עד ששמע ממשוה רבנו שבדבר שזודו עליהם בו נענשו והבין שהכל מאל אחד גם הטוב וגם הרע.**

**ס"ז כך משמע במאור ושמש** שהרי היה ארבעים שנה אצל יתרו אחרי שכבר עזב את העבודה זרה ואעפ"כ יתרו לא התגייר. וידוע שרק בסנה השלים משה רבנו את מדרגתו, ואז ביקש ממנו הקב"ה לגאול את ישראל, וכנראה מאז התחיל בעבודה הזו להעלות את כולם משמד לרצון.

**מאור ושמש** – פרשת יתרו – והנראה בזה דהנה יתרו הגם שפירש את עצמו מעבודה זרה קודם שבא משה אצלו כמו שאמרו במדרש (שמות רבה א, לב) שנידוהו לו בני עירו ולכך שלח את בנותיו לרעות צאנו, מכל מקום היה מאמין ואינו מאמין ולא רצה להודות באחדותו יתברך שמו שאין בלעדו, עד שיצאו ישראל ממצרים ושמע קריעת ים סוף ומלחמת עמלק בא אל משה להתגייר ואמר עתה ידעתי. וצריך להבין הלא ארבעים שנה היה הצדיק משה רבינו מתגורר בביתו של יתרו ובודאי יום ולילה לא ישבות מעבודת ה', ואילו היה ביתו ניצוץ טוב היה נתלהב ויקד כיקוד אש לעבודת ה' יתברך כשראה גודל עבודתו של משה לה' יתברך, ובכל זאת לא נתן אל לבו להתגייר ועל ידי ששמע קריעת ים סוף ומלחמת עמלק נדבו לבו לצאת אל המדבר ולהתגייר: אך על זה יש לתרץ אינו דומה עבודת הצדיק בביתו לעבודתו כשהוא בארץ נכריה, שמסתמא הוא מסתיר דרך העבדות שלו מבני אדם והוא הצנע לכת ומסתמא הסתיר משה דרך עבודתו מיתרו כל כך עד שלא ירגיש בו אפילו שהוא יהודי. ועל כן לא קרא שם הראשון אליעזר על שם אלהי אבי בעזרי כדי שלא ירגיש יתרו כלל אפילו כחוט השערה מעבודתו. הגם שלא יגלה לו טעמו של דבר מכל מקום מי שהוא בר דעת יוכל להרגיש מזה שלכך קרא שמו אליעזר על שם אלהי אבי בעזרי, ויבין מזה שהוא יהודי ויפנה מחשבתו אליו להסתכל על מעשיו ותנועותיו ויחקור אחרי עד ששיג עבודתו. ומשה רצה להסתיר דרכו על כן קרא שמו גרשום כי אמר הגם שירגיש טעמו של דבר מה בכך מזה לא יתבונן כלל שהוא יהודי.

עד כאן ביאור חברותא לתורה רטו



מאמר בעניין הפעור שנכשלו בו ישראל בשיטים, ע"י עצת בלעם הרשע היודע דעת, העומד לעומת משה רבנו הבר דעת, שנקבר מול הפעור כדי להשתיק את הקטרוג הנורא שנברא ע"י שהתקיימה עצת בלעם.

הוא משה רבנו העומד בין השמד שבלעם רוצה להפיל את ישראל, לרצון שאליו נשאב במוותו, ועד היום מכניס רצונות קדושה נפלאים לכל אחד מישראל הרוצה בזה.

## היכן נעלם ניצוץ משיח

### הצפרים

איתא בזוהר (זוהר ח"ג דף קצ"ו) שיתרו נקרא צפור טהורה, ובלק בן צפור הוא בנו מבני בניו של יתרו, נמצא שהיה גיסו של משה/ט"ו או עב"פ קרוב משפחה.

ובלק ידע שיוולד ממנו נשמת משיח, (אולי אמו היתה ממואב או אשתו) כפי שבאמת היה שרות המואביה בת עגלון היתה נכדה של בלק וממנה נולד פרץ ממנו עובד ממנו ישי אבי דוד/י"ז. לכן בקש מבלעם שיקלל אותו שלא יוליד/ט"א, ועל זה ענה לו בלעם לא אוכל לעבור את פי ה' לעשות קטנה או גדולה, קטנה לקלל אותך וגדולה לקלל את עם ישראל.

הדבר היה מפורסם שמלוט עבר ניצוץ משיח לבתו הבכורה וממנה למואב בנה (דייקא מהבכורה הפחות צנועה ודייקא בבנה שנקרא מואב על שם העבירה שממנה נולד, דייקא שם נעלם ניצוץ משיח)

ומזה הטעם ירד אלימלך ושני בניו ואשתו לשדה מואב, כמבואר במגילת רות, כדי לגאול את אותו ניצוץ כמבואר בבעל הטורים. ואמנם עלה בידם כשלקח מחלון את רות המואביה לאשה בלי לגיירה, ואע"פ שמת, זכה להוולד שנית כשייבם בועז את רות והוא פרץ שבו היה ניצוץ משיח שקבל מאמו רות. ובעז גדול הדור הצדיק השופט את ישראל לא חשש להתבזות כל כך כשנשא גיורת מואביה שזה עתה התקרבה ליהדות, כי ידע שכך דרכו של נשמת משיח להתחבא במקומות הלא יפיים כל כך כלפי חוץ.

ולקמן יתבאר שגם זמרי כוונתו היתה לגאול את ניצוץ משיח שהיה בכזבי בת צור, הוא בלק. ולא חשש כיצד יתכן שניצוץ משיח יגאל ע"י מעשה מכוער כזה אלא אדרבה.

רבנו סיפר פעם מעשה מצפור שהיא אהובה מאד על מלכו של עולם, עד שכל מי שזוכה לתפסה מוחל לו הקב"ה על כל מה שהחסיר בעבודתו שצריך לעשות בעוה"ז. והצפור הוא הצדיק האמת שבדור. נשמת משיח, שאותה בכל הדורות חיפשו לגאול וידעו שהיא נחבאת במקומות לא יפיים כל כך כלפי חוץ מחשש הקטרוג הגדול שיש על התגלותה.

נמצא שבן צפור (הוא יתרו הנקרא צפור טהורה בזוהר) אחיה של צפורה אשת משה הצפור האהובה על הקב"ה, ביקש מבלעם שיקלל אותו שלא יוליד את הצפור האהובה הוא דוד המלך משיח ה'. הוא הצפור שאלימלך ירד לחפשה במואב וזמרי ירד למעשה מגונה לגאלה מכזבי.

<sup>ט"ו</sup> עיין שער הפסוקים - פרשת בלק - וענין בלק, נרמז בפסוק וירא בלק בן צפור, בן יתרו, שעליו נאמר (תהלים פ"ד), גם צפור מצאה בית, אבי צפורה אשת משה, כנזכר בזוהר בפרשת בלק דף קצ"ו ע"ב. והטוב לקחו יתרו, ונעשה צפור טהורה. והרע נתן בזרעה והוא בלק, דמבני בניו של יתרו הוה, כנזכר שם. וכבר נתבאר אצלנו כי הנשמה של קין, נתנה ביתרו. ורוח של קין, בשמואל הנביא: עיין חיד"א בחומת אנך שחולק על הרמ"ז שיתרו נקרא צפור בגיותו, אלא שנקרא צפור טהורה אחרי שהתגייר, אלא שאינו שם מובהק כמו שאר ז' שמותיו ע"ש.

<sup>ט"ז</sup> לפ"ז כזבי בת צור היתה בת גיסו של משה רבנו אחינית של אשתו. כי צור הוא בלק.

<sup>ט"ח</sup> עיין הוריות י. מבלק יצא עגלון שממנו יצאה רות המואביה שממנה יצא דוד המלך.

<sup>ט"ט</sup> עיין חיד"א בחומת אנך בלק עה"פ לא אוכל לעבור את פי ה' לעשות קטנה או גדולה. בפירוש שני פירש אי נמי אפשר לעשות קטנה כמו שפירש גדול אחד מאמר ועתה לכה ארה לי כפשוטו שיקלל ולבלקן שלא יוליד כדי שלא יצא מזרעו דוד המלך ע"ה שישחית למואב עב"ד.

דהיינו שבלק ביקש מבלעם שיקלל אותו שלא יוליד, כי ידע שדוד עתיד לצאת ממנו ולכבוש את מואב ועל זה אמר לו בלעם שאינו יכול לעשות קטנה דהיינו לקלל את בלק לבדו ולא גדולה לקלל את כל ישראל.

וכעין זה בפרש"י עה"פ ויקץ מואב מפני בני ישראל פרש"י שקצו בחייהם.

"ובלק בן צפור מלך למואב בעת ההיא", ההיא דייקא, כי הובא ממדיין למלוך על מואב שנכבשה ע"י סיחון, ועי"ז הותר לישראל לכבשו (דכתיב אל תצר את מואב, ובגמ' עמון ומואב טהרו בסיחון שכבשם) כי אע"פ שהרגו את סיחון עדיין לא כבשו את עמון ומואב שהיו תחת חסותו.

ומהפחד שישראל יכבשו את מואב שהרי עתה הותר להם, לכן שלח למדין ארץ מולדתו לקרא לבלעם שהיה גלגול לבן הארמי או נכדו <sup>ע"ז</sup>, הוא לבן הארמי אובד אבי (דברים כו ח) שרצה לאבד את הכל <sup>ע"ז</sup> (הגדה ש"פ), וכן הוא נקרא בלעם כי רצה לבלוע עם (סנהדרין קח), והוא שיעץ לפרעה לשעבד את ישראל (סוטה יא.).  
ושלח בלק לבלעם לבקש ממנו "לך ארה לי את העם הזה", תרתי משמע, פירוש אחד תקלל את עם ישראל שלא יוכלו עתה לכבוש את מואב ופירוש שני כנ"ל תקלל אותי שלא אוכל להוליד ועי"ז לא יולד דוד המלך שעתיד לכבוש את מואב.

למעשה לא כבשו את מואב, אלא כשנקמו במדיין על שבנותיהן הכשילו את ישראל, אז הרגו את בלק הוא צור ואת בלעם, כמ"ש בפרשת מטות (במדבר פרק לא ח) וְאֵת מֶלְכֵי מִדְיָן הָרְגוּ עַל חֲלָלֵיהֶם אֵת אָוִי וְאֵת רָקִים וְאֵת צוּר וְאֵת חוּר וְאֵת רַבֵּעַ חַמִּישֵׁת מֶלְכֵי מִדְיָן וְאֵת בְּלַעַם בֶּן בְּעוֹר הָרְגוּ בְּחָרֵב:

"ויאמר מואב אל זקני מדין", פרש"י ראו שנוצחים שלא כמנהג העולם, לכן שאלו את זקני מדין <sup>ע"ז</sup> שאצלם משה נשא את צפורה, במה כוחו ואמרו לו אין כוחו אלא בפה. תימה הרי באלול שעבר הרגו את סיחון הענק, ובתשרי הרג משה את עוג אחיו הענק בחרב, (ילקוט שמעוני חקת תשסה). אלא שלא היה כמנהג העולם, כי משה רבנו היה כמו נמלה על ידו <sup>ע"ז</sup> (כמבואר בפרשת המרגלים) <sup>ע"ז</sup>, וקפץ בחרב ארוכה, והרגו בקרסול, שלא בטבע כלל שכזה ענק ימות ממכה בקרסול, שזה קצת למעלה מכף הרגל.

וכיון שאמרו להם אין כוחו אלא בפיו ע"כ אמרו אף אנו נביא אדם שכוחו בפיו דהיינו את בלעם.

**דהיינו בלעם שיודע לקלל <sup>ע"ז</sup> עומד כנגד משה רבנו שיודע להתפלל.**

ושניהם מכח הדעת (כמבואר בשער הפסוקים שמות ששניהם מדעת דועיר). משה הוא הדעת כידוע, ובבלעם כתיב "יודע דעת עליון". דעת הפירוש חיבור, אבל ההבדל עצום, משה מחובר להקב"ה בכל שניה, אולי לבד מרגע אחד ביממה, ובלעם מחובר להקב"ה רק רגע אחד ביממה <sup>ע"ז</sup>. ועם שניהם הקב"ה מדבר, עם משה בכל זמן שירצה, כמ"ש עמדו ואשמעה <sup>ע"ז</sup> וכו', אבל עם בלעם בלילה כפלגש (פרש"י כב ח). משה פה אל פה אדבר בו, ובלעם נופל וגלוי עינים, ויש בזה דעות במדרש <sup>א</sup>.

<sup>ע"ז</sup> בגמ' מבואר שבלעם נהרג לפני גיל שלשים וחמש, דכתיב על הרשעים "לא יחצו ימיהם" לפ"ז הוא לבן בסוד הגלגול, או מזרעו.

<sup>ע"ז</sup> בשם הרב שמעתי שאם יעקב היה נושא את רחל תחילה והיה יוסף הבכור לא היו חולקים עליו, ולכן בכוונה נתן לו לאה תחילה כדי שיוסף לא יהיה בכור ואזי יחלקו עליו וישנאו אותו עד שיהרגוהו ולא תיהיה תקומה לישראל ע"י הריגת הצדיק.

עוד ראיתי בסוף פרשת ויצא כשיעקב ברח מלבן והשיגו לבן על הגבול וכתרו ברית והקימו גלעד לעדות שלא לעבור לרעה זה אל זה, עי"ש צרור המור בראשית (לא מוד) שיעקב לא נתן ללבן לתת אבנים בגלעד, כי חשש שיריב אותן לשם ע"ז, ועי"ש פרדס יוסף פסוק מז שכוננת יעקב היתה שהגלעד עצמו יהיה עד ומשגיח ע"י השר שלו שלמעלה שלא יעברו לרעה, כדמצינו בגמ' תענית ח. מעשה מבור וחולדה שהיו עדים לברית כרתו בן ובת שינשאו זל"ז. והבור והחולדה הענישו את זה שהפר את הברית, הכי נמי כאן זו היתה כוונת יעקב, אבל לבן הוא בלעם שרצה לאבד את הכל, לכן (אחר שלא הצליח לעשות את הגל מאבני ע"ז כנ"ל) חשב שעב"פ יקרא לו יגר שהדוואת בלשון ארמי, כדי שלא יבין המלאך ועי"ז יוכל לעבור לרעה לקלל את ישראל בבוא הזמן, אבל יעקב קרא לו גלעד, ואמנם כשרכב בלעם על האתון לבוא לקלל את ישראל נלחצה רגלו בגלעד ונעשה חיגר ונתקיים בו יד העדים תיהיה בו בראשונה.

<sup>ע"ז</sup> זו שיטת רש"י שצפור היא כישוף של בלק, אבל להנ"ל שצפור הוא יתרו, הרי לכאורה בלק בעצמו היה מוקני מדיין.

<sup>ע"ז</sup> במדבר פרק יג (לג) וְשֵׁם רֵאִינוּ אֶת הַנְּפִלִים בְּנֵי עֶקֶב מִן הַנְּפִלִים וְנָהִי בְּעֵינֵינוּ בְּחַגְבֵּים וְכֵן הֵינּוּ בְּעֵינֵיהֶם:

ועוג היה מהם כמבואר בדברים פרק ג (יא) כִּי רָק עוֹג מֶלֶךְ הַבְּשָׁן נִשְׂאָר מֵיַתֵּר הַרְפָּאִים הַנָּה עָרְשׁוֹ עָרְשׁ בְּרָזֶל הָלָה הוּא בְּרַבַּת בְּנֵי עֲמוֹן תִּשַׁע אַמּוֹת אַרְבָּע וָאַרְבַּע אַמּוֹת רַחְבָּה בְּאֶמֶת אִישׁ:

פירוש שאורך המטה שלו תשע אמות לא אמה שלנו אלא אמה שלו דהיינו אורך ידו עד המרפק (כנראה אמה שלו היתה בערך 34 מטר ומסתו כפול תשע כמדת ארכו לפי המבואר לקמן שארכו 306 מטר)

<sup>ע"ז</sup> היחס בין אדם רגיל לנמלה לא קטנה, כגון בגודל 1 סמ', והאדם 175 סמ' הוא 175\1 נמצא שעוג היה  $175 \times 30625 = 175 \times 30625$  אסמ' דהיינו למעלה משלש מאות מטר.

<sup>ע"ז</sup> עיין תורת חיד"א עה"פ את אשר תברך מבורך שבלק אמר לו ידעתי שהברכות שלך כלום, ורק המבורך כבר אתה יכול לברך, אבל את אשר תאור יואר. וכעין זה בתנב"א רבה כח שבלעם גדול בחכמה ממה רבנו אבל בצד הקדושה לא נגע אפילו כחוט השערה.

<sup>ע"ז</sup> ברכות דף ז. ומי איכא רתחא קמיה דקודשא בריך הוא אין דתניא ואל זועם בכל יום וכמה רגע זעמו רגע וכמה רגע אחד מחמשת רבוא ושמונת אלפים ושמונה מאות ושמונים ושמונה בשעה וזו היא רגע ואין כל בריה יכולה לכונן אותה שעה חוץ מבלעם הרשע דכתיב ביה ויודע דעת עליון השתא דעת בהמתו לא הוה ידע דעת עליון הוה ידע אלא מלמד שהיה יודע לכונן אותה שעה שהקדוש ברוך הוא כועס בה.

<sup>ע"ז</sup> פרש"י על במדבר (ט' ז) – אמר להם עמדו ואשמעה כתלמיד המובטח לשמוע מפי רבו – אשרי ילוד אשה שכך מובטח שכל זמן שהיה רוצה היה מדבר עם השכינה (סנהדרין פ"ק)

<sup>ב</sup> במדבר רבה יד (ב) ובבוא משה אל אהל מועד לדבר אתו תני (דברים לד) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה בישראל לא קם אבל באומות העולם קם כדי שלא יהא פתוחן פה לאומות העולם לומר אלו היה לנו נביא כמשה היינו עובדים להקב"ה ואיזה נביא היה להם כמשה זה בלעם בן בעור אלא הפרש בין נבואתו של משה לנבואתו של בלעם

### במקום גדולתו שם ענוותנותיה

עיין פרש"י (כב ט) עה"פ "מי האנשים האלה" – להטעותו בא וכו' אמר פעמים שאין הכל גלוי לפניו אין דעתו שזה עליו אף אני אראה עת שאוכל לקלל ולא יבין; מבואר כאן שבלעם שהיה מדבר עם הקב"ה, דייקא מהקירוב העצום הזה, שהיום אפילו צדיקים גדולים לא זוכים, החזיק את הקב"ה כחבר שאפשר שיש דברים שאינו יודע. עוד שם בפרש"י (כב י) אע"פ שאיני חשוב בעיניך חשוב אני בעיני המלכים, מבואר שהקב"ה חשוב אצלו כשאר מלכים. וראה בתנא דבי אליהו זוטא פרק י' לא היה דבר שלא גילה הקב"ה לבלעם.

ויש ללמוד מכאן שהתקרבות לצדיק סם חיים וסם מוות וסכנה. כי הצדיק מרוב ענוותנותיה מראה עצמו כשווה ואף פחות ממך ובקל נופלים בפח הזה. וכן מצינו בבלעם שזכה לקירוב נפלא מהקב"ה, עד שלא הניח דבר שלא גילה לו, וכן מבואר בתנב"א (רבה כח/א) שבמשה רבנו כתיב הודיעני נא וכו' ובבלעם כתיב יודע דעת וכו'. אלא שלא היה לו לב לקבל את הדברים/ב

ותימה עצום מה מצא בו הקב"ה? אבל במקום גדולתו שם מתגלית ענוותנותיה וכו' ושנוי בנביאים. ככתוב. פה אמר רם ונשא שכן עד וקדוש שמו מרום וקדוש אשכון ואת דבא וישפל רוח להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדבאים: וכו' (פסוקי ויתן לך שאומרים במוצ"ש)

וכעין זה מצינו בהצדיק עיין בעש"ט עה"ת צדיק גדול אוהב רשע גדול וכו' ומשיח ילמד זכות גם על רשע גמור/ג.

ג' מדות היה ביד משה מה שלא היה ביד בלעם משה היה מדבר עמו עומד שנאמר (דברים ה) ואתה פה עמוד עמדי ואדברה אליך וגו' ועם בלעם לא היה מדבר עמו אלא נופל שנא' (במדבר כג) נופל וגלוי עינים משה היה מדבר עמו פה אל פה שנא' (שם יב) פה אל פה אדבר בו ובבלעם נאם שומע אמרי אל שלא היה מדבר עמו פה אל פה משה היה מדבר עמו פנים בפנים שנאמר (שמות לג) ודבר ה' אל משה פנים אל פנים ועם בלעם לא היה מדבר כי אם במשלים כמה דתימא (במדבר כג) וישא משלו ויאמר וגו'

ג' מדות היו ביד בלעם מה שלא היה ביד משה, משה לא היה יודע מי מדבר עמו, בלעם היה יודע מי מדבר עמו, שנאמר נאם שומע אמרי אל אשר מחזה שדי יחזה. משה לא היה יודע אימתי הקב"ה מדבר עמו, ובלעם היה יודע אימתי הקב"ה מדבר עמו, שנא' ויודע דעת עליון, משלו משל לטבחו של מלך שהוא יודע מה המלך מקריב על שלחנו ויודע כמה הוצאות יוצאות למלך על שולחנו, כך היה בלעם יודע מה הקב"ה עתיד לדבר עמו. בלעם היה מדבר עמו בכל שעה שירצה שנאמר נופל וגלוי עינים היה משתטח על פניו ומיד היה גלוי עינים על מה ששואל. ומשה לא היה מדבר עמו בכל שעה שירצה. ר' שמעון אומר אף משה היה מדבר עמו בכל שעה שירצה שנאמר ובבא משה אל אהל מועד לדבר אתו מיד וישמע את הקול מדבר אליו:

וכעין זה גם בתנא דבי אליהו זוטא פרק י' עי"ש:

א"ב תנא דבי אליהו רבה פרק כח ולא הניח הקב"ה דבר בעולם שלא גילה לבלעם מפני שגלוי וידוע לפניו יתברך שמו שעתידין כל העכו"ם מכחישי התורה לומר לפניו יתברך שמו ליום הדין רבש"ע אלו נתת לנו נביא כמשה היינו מקבלים תורתך לפיכך נתן להם הקדוש ב"ה את בלעם שהיה מעולה בחכמתו יותר ממושה משה יתר בדבר אחד מבלעם ובלעם יתר בדבר אחד ממושה. משה יתר בדבר אחד מבלעם במשה הוא אומר (ויקרא א) ויקרא אל משה ובבלעם כתיב (במדבר כג) ויקרא אלהים אל בלעם. במשה הוא אומר (דברים ה) ואתה פה עמוד עמדי ובבלעם הוא אומר (במדבר כד) נופל וגלוי עינים. ובלעם יתר בדבר אחד ממושה במשה הוא אומר (שמות לג) הודיעני נא את דרכך ובבלעם הוא אומר (במדבר כד) ויודע דעת עליון במשה הוא אומר (שמות לג) הראני נא את כבודך ובבלעם הוא אומר מחזה שדי יחזה ראה מה כתיב אצל בלעם (מיכה ו) עמי זכר נא מה יעץ בלך מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור וגו'.

ב"ב עיין ליקוטי אמרים (לר צדוק הכהן מלובלין) – אמצע אות ח – כי אמת הוא כן דיש חכמה באומות העולם והיינו חכמת אמת רק שאינו מורגש ללב ואינו תורה להדריך הלב על ידו, מה שאין כן חכמת בני ישראל נקרא תורה כי מרכבה דיחזקאל באובנתא דליבא תליא כמו שאמרו במגילה (כ"ד ע"ב) דהעיקר על ידי הרגשת הלב באור ה' יתברך וזה אינו באומות העולם כלל רק בישראל.

וכן חכמתו של משה רבינו ע"ה ידע בלעם מצד החיצוניות (וכאומרם ז"ל (זבחים קט"ז). דנתקבצו אומות העולם לבלעם וסיפר להם ענין מתן תורה, וזה שאמרו בספרי (סוף ברכה) באומות העולם קם ומנו בלעם) כך שמעתי ויציא מילתא:

משה רבינו ע"ה הוא המגלה ומפרסם אלקות בעולם במתן תורה וכן שמעתי שהוא שורשו מדיבור אנכי ה' אלקיך שה' יתברך רוכב ומנהיג העולם הוא מעשה מרכבה, וזהו תורה שבכתב שהוא מה' יתברך עצמו דמעשה מרכבה הוא מצד ה' יתברך והשגת מדותיו יתברך, ולכך משה רבינו ע"ה הוא מדת הדעת כנודע שהוא להשפיע ידיעה זו ללב, ודבר זה של השפעת החכמה ללב הוא גם כן מצד שה' יתברך רוכב על הנבראים והוא צור לבבן על ידי זה נשפע ללב, שהרי באומות העולם אינו נשפע אף על פי שמשגיגים חכמה וידעו גם כן ממתן תורה כמו שאמרו ז"ל רק דקרו ליה אלקא דאלקא כדאיתא שילהי מנחות (ק"י). היינו דהשגתם מצד החיצוניות שהוא הכתר ולא פנימיות הדעת:

והיינו דאמת דהקב"ה רוכב רק כמו הכתר על הראש שהוא למעלה מהראש ומבדילים הכתר מן הראש ואומרים שהנהגת הגוף על ידי הראש והחכמתם ועוצם ידם הוא המשגת חכמה ופועלת גבורה, כי לא ידעו מפנימיות הכתר שהוא הדעת שהוא המחבר מוח ולב להיות הלב מלא גם כן מאור אלקי המושג במוח יהיה מורגש ללב, זהו על ידי חיצוניות הכתר שנכנס בפנימיות לגוף פירוש שה' יתברך רוכב בכל מעמקי לב האדם גם כן ואין הכתר נבדל מן הראש כלל וזהו דעת דמשה רבינו ע"ה, מה שאין כן בלעם היה דעת דסיטרא אחרא שהלב שלו מלא מכל מיני רע ומצד זה חכמת מעשה מרכבה שלו הולידה מיני כשפים.

ב"ג ועיין בזה גם תורה פב תנינא כיצד משה רבינו היה מקשר עצמו אפילו לקטן שבישראל ומוצא השייכות שיש לו עימו. ועיין חיי מוהר"ן סימן רח ששאל רבי נפתלי את רבנו איזה שייכות יש לו עם הג' אפיקורסים הגדולים ראשי המשכילים שהיו באומן וענה לו ואיזה שייכות יש לי עמכם. רוצה לומר שהשגתו כל כך גבוהה עד שיש בחינה שכולם שווים אצלו בקטנותם ממנו, ואעפ"כ יש לו שייכות עם כולם. ועיין בזה בעש"ט עה"ת בראשית אות קבא ובבאר מים חיים שם אות ק'. (בשם מדרש פנחס בשם רבי גדליה מליניץ בשם רבו המוכיח (רבי יעקב יוסף מפולנא תלמיד הבעש"ט) שמסתמא שמע זאת ממנו.) שאמר צדיק קטן אוהב רשע קטן וצדיק גדול אוהב גם רשע גדול ומשיח ילמד זכות גם על רשע גמור.

## עצת בלעם

עיינן סנהדרין דף קו. אמר להם בלעם לבלק אלהיהם של אלו שונא זימה הוא והם מתאווים לכלי פשתן (עיינן מהרש"א שהורגלו לכלי פשתן במצרים כי שם הוא גדל לרוב, ואחרי ארבעים שנה התאוו לחדשים אע"פ שלא בלתה שמלתם כמבואר בדברים (ח ד')<sup>170</sup>, בוא ואשיאך עצה עשה להן קלעים מהר שלג עד בית הישימות (מהחרמון עד ים המלח כמאה חמישים ק"מ)<sup>171</sup> והושיב בהן זונות זקינה מבחוץ וילדה מבפנים ובשעה שישראל אוכלין ושותין ושמתין ויוצאין לטייל בשוק אומרת לו הזקינה אי אתה מבקש בלי פשתן, זקינה אומרת לו בשווה וילדה אומרת לו בפחות, וכך אחרי שנים ושלוש פעמים, אומרת לו הרי את כבן בית, שב ברור לעצמך, וצרצורי של יין עמוני מונח אצלך, ועדיין לא נאסר (יין של עמוני ולא) יין של נכרים, אמרה לו רצונך שתשתה כוס של יין כיון ששתה, בער בו, אמר לה השמיעי לי, הוציאה יראתה מתוך חיקה, אמרה לו עבוד לזה, אמר לה הלא יהודי אני, אמרה לו ומה איכפת לך כלום מבקשים ממך אלא פיעור (והוא אינו יודע שעבודתה בכך) ואחרי שבער בו התאוה אמרה לו איני מניחתך עד שתכפור בתורת משה רבך, שנאמר המה באו בעל פעור וינזרו לבשת ויהיו שקוצים באהבם, וישב ישראל בשטים, רבי אליעזר אומר שטים שמה, רבי יהושע אומר שנתעסקו בדברי שטות, "ותקראן לעם לזבחי אלהיהן", רבי אליעזר אומר ערומות פגעו בהן, רבי יהושע אומר שנעשו כולן בעלי קריין. מאי לשון רפידים? רבי אליעזר אומר רפידים שמה, רבי יהושע אומר שריפו עצמן מדברי תורה, שנאמר לא הפנו אבות אל בנים מרפיון ידיים. ע"כ הגמ'.

ממה שמתו כד אלף, משמע שמדובר בכד אלף בנות מלכים שנשלחו בתכלית החוסר צניעות להכשיל את ישראל, ועי"ז להכשילם בע"ז, של פעור דייקא (שעבודתה להתריז צואה כנגדה). שזו ע"ז של תכלית ההפקרות, וידוע שכל ע"ז היא איזה ציור מגושם למטה, של איזה כח טומאה למעלה, שע"י שעבדו לתחתון הושפע להם הכח העליון, כגון אשרה שהיא עץ הרי שעבדו למלאך האומר לו גדל. והכי נמי הזכיר יש לו למעלה איזה שר בעל כח המיוחד לזבובים, ונמצא לפי גמרא זו שיש למעלה גם כח טומאה של תכלית הטינופת וההפקרות שהוא צואה, ותכלית העזות וקצה ההפך מבושה וצניעות.

ודייקא לזה יעץ בלעם דהיינו אותו אחד היודע דעת עליון, דהיינו שיש לו כח התחברות/<sup>172</sup> להקב"ה שמכל 86400 השניות שיש ביממה, ממתין לשניה אחת של רגע באפו, וגם זה רק כדי לקלל את העם שידע היטב עד כמה בו בחר הקב"ה,

מדובר בתכלית הרוע ותכלית הלהכעיס שאפשר/<sup>173</sup>. עוד עיינן אהבת יהונתן (איבשיץ) על הפטרת בלק, שם מבאר שבלעם טימא עצמו עם האתון/<sup>174</sup> כי עי"ז היה משביע את השד שבה, לצורך הכישוף וכו' עי"ש/<sup>175</sup>. בלעם דייקא ידע היטב מה הדבר שאין כמותו הפך הקדושה, והדבר שאין יותר ממנו שגורם חרון אף, דהיינו שהשתמש בכל הדעת שקיבל רק לתכלית הטומאה.

<sup>176</sup> עיינן בניהו בן יהוידע כתובות נט. בשם הרמ"ק שבגדי פשתן שומר מכישוף ונשים יפות פחדו מקנאת נשים לכן לבשו פשתן. ועיינן עוד ילקוט ראובני עה"פ וישם עליו רביד זהב, שיוסף לבש בגדי פשתן ופרעה כדי לבטל סגולתם הלביש אותו ברביד זהב. וכן ראיתי שרחב הטמינה את המרגלים שבאו לרגל את ירחו פשתן כדי שלא יתגלו ע"י כישוף.

עיינן ילקוט ראובני על התורה – פרשת מקץ – דע שיש סוד גדול בלבשת בגד פשתן שכל נפטר שנתלבש בבגדי פשתן אפי' נפטר בח"ל כל קטיגור נהפך לסניגור ומעלת לבישת פשתן בלא לבוש אחרת ואפי' תינוק שאביו מוחזק שמתו לו בניו הרבה ע"י לילית או רוח רעה תינוק זה בטוח מכל אלו בסגולת לבישת בגדים אלו וסגולת לבישת בגדי פשתן שלובש בגדי פשתן לבדו ולא מין אחר עמו, אבל נתערב מין אחר אפי' חוט א' פוסל בו, ופרעה השיג בחכמתו סגולת הבגדים אלו ולכן היה מלוכש אלו בלי בגדי פשתן לבן ובה היה מתגאה לפני חכמיו וגדוליו ואמר להם הוא אלוה והמופת שכל חרטומיו וחכמיו לא היו יכולים לשלוט בו ברוב כשפנית וגם יוסף השיג זה הסוד ברוח הקדש וידע שהלובש בגדי פשתן לבן אינו שולט בו לא עינן הרע ולא רוח רעה ולא שום מיני כישוף ודע כי לא יש מסוכן בעולם יותר מכ"ג ביה"כ שהיה נכנס לפני ולפני במקום שאין רשות לשום מלאך ושר לכנוס שם וכדי שלא יתקנאו עליו קנאה נתן לו הקב"ה עצה טובה שיכנס בבגדי פשתן לבן שקטיגור נעשה סניגור, ולזה השיג יוסף סוד זה, ופרעה הרשע רוב דאגת לבו כשהיה רואה יוסף לובש בגדי שש ולכן שם רביד הזהב על צווארו כדי ליטול סגולת לבישות בגדי לבן פשתן, וז"ש וישם רביד הזהב על צווארו, ויוסף לא חשש לענין הרביד לפי שעה כדי להראות לפרעה שלא השיג הסוד, אמנם כשהלך לבייתו הפשיט מעליו, וכ"ז כדי להדמות לפרעה:

<sup>177</sup> ואם נאמר שהכד אלף שמתו היו אותם שנכנסו ונכשלו נמצא שהיו כד אלף זוגות נשים זקנה וילדה בכד אלף קלעים לאורך 150 ק"מ נמצא שכל שש ורבע מטר היה אהל של מכירת כלי פשתן לזנות וע"ז.

<sup>178</sup> כיו"ב איתא שבלעם נולד מהול, כמו משה רבנו.

<sup>179</sup> עיינן עמק המלך (שער יד פרק קז) כיצד בלעם למד אצל עזא ועזאל והיה בא אליהם לחדש כוחו בכל פעם ושם מבואר גם כיצד בלק עשה כן ולשם כך היה משחית זרעו כדי שילך הדין לחיצונים לקבל תגבורת ח"ו. עוד עי"ש שער טו פרק יט גם שם רמוז שהיה בלעם עם אתונו כדי לקבל כח מהסט"א. עוד עיינן תורה ד' תנינא ולק"ה ברכת השחר ה' אות עב ואות צב – (עפי" תורה ד' תנינא) שיש חכמים להרע שהם מצח הנחש ויש חכמים שהם חיות רעות ובלעם היה מצח הנחש ובלק חיות רעות, ומצח הנחש הוא הרע בעצם שכל עסקו להכחיש את האמת שכל העולם תלוי ברצונו ית'. ומשמע שם שבלעם הוא רשע להכעיס ובלק לתיאבון.

<sup>180</sup> עיינן זוהר חיי שרה קכה: שע"ז עורר זיווג דסט"א עליון שעל ידו היה מקבל כח לכשפיו ומעשיו.

<sup>181</sup> ועיינן זוהר בלק קצד. כיצד הרגו אותו שפרח באויר וצילה פרח אחרינו וע"י פנחס הורידוהו למטה והרגוהו בחרב ונעשה ממנו נחשים שיש בהם כח כישוף לעולם בונב בגוף ובראש בכ"א כישוף אחר, ואפשר לתפסם רק ע"י טומאה רוחתת עי"ש.

ממש הפך משה רבנו שהשתמש בדעת לתכלית הקדושה. ובתחילה היה לבלעם איזה ניצוץ טוב שעדיין לא התברר ממנו ובזכות זה זכה להשראת שכניה/א, אבל כאן בעיצה זו התברר ממנו כל הטוב וחזר למשה, ובבלעם התנקז כל הרע של משה ואז היה אפשר להרגו בחרב.

### זה לעומת זה

בכל פעם שמתגלה צדיק גדול אזי פתאום רואים איזה אדם ודייקא ת"ח שבעיני ההמון נדמה כשקול להצדיק, שמתלבש בו רוח של דבור נאצה שאינו יכול לשלוט בעצמו. וכמו שמצינו בקרח/א<sup>17</sup> ואחריו בלעם. (ומבואר בכהאריז"ל שהיו הרע של משה רבנו/ב<sup>18</sup>)

ואתה עומד ומשתומם מהיכן כוחות הגוף הנפש האלה להתרוצץ בין בני אדם לדבר כל כך בהתלהבות להשמיץ איזה עובד ה' עד כמה הוא מסוכן, לא חסר עוולות בעולם שלנו, ולא חסר על מה לצעוק, זה בעצמו צריך להחזיר אותנו בתשובה שלימה, כי אם כל כך הסט"א חוששת סימן מובהק שיש כאן אוצר עצום של קדושה, שמייסרת אותה והורגת אותה. הלוואי והיה לנו כל כך כוחות והתלהבות כמו אותו אדם שמתלבש בו זה שמפריע לנו.

### שלומיאל

וכיו"ב מצינו דבר תמוה בזמרי הוא שלומיאל/א<sup>19</sup> שהיה נשיא שבט בישראל, ובוודאי לא בחרו אדם פגום אלא הגדול שבשבט ישראל, והנה ברגע אחד נפל לטעות של ניאוף נורא באופן הפגום ביותר עד שדינו מיתה בלא דין כלל, שקנאים פוגעים בו. ופתאום קיבל כוחות עצומים על טבעיים לעבירה לשם שמים/ד<sup>20</sup> כמבואר בסנהדרין פב: ע"ש במפרשים, ששלומיאל לקח את כזבי בת צור היא שוילנאי בת בלק בן יתרו שנקרא צפור, הוא בלק שממנו יצא עגלון וממנו רות המואביה וממנה דוד המלך. ובלק שלח אותה להכשיל את משה רבנו בעצמו והיא כזבה בו והכשילה את נשיא שבט שמעון, ובמסירות נפש אמרה לאביה שמוכנה להקריב עצמה כדי לגרום להשמדת עם ישראל. ומסתמא לא היתה נשמה פשוטה אחת שמוכנה לכזו מסירות נפש. וכבר נתבאר לעיל מהחיד"א שגם בלק אביה היה מוכן במסירות נפש להיות עירי כל חייו רק כדי שלא יולד נשמת משיח שידע בכישוף שעתידי לצאת מזרעו/ז<sup>21</sup>. וביקש מבלעם שיתפלל עליו שלא יוליד.

וגדולי הדור ידעו ברוח קדשם היכן נעלם ניצוץ משיח/ח<sup>22</sup> והשתדלו להוציאו מהעלם אל הגילוי להביא את הגאולה. וזו היתה כוונת הנשיא שלומיאל בן צורישי, שבוודאי לא היה לו יצה"ר גשמי, אלא מלאך קדוש

<sup>17</sup> שער הפסוקים - פרשת שמות - והנה בחי' בלעם, כבר נתבאר, כי הוא הרע של הבל. וז"ס פסוק (דברים ל"ד) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה, ודרשו רז"ל בישראל לא קם, אבל בא"ה קם. ומנו בלעם. ונדע מה שהקשו על מאמר זה בספר הזוהר, בסוף פ' שמות, אבל הענין יובן עם הנו"ל, כי שניהם מן הדעת דועיר, מבחי' הבל כנוצר, כי היו מעורבים בו טוב ברע, ע"י חטאו של הבל שחטא, כנוצר בספר התיקונים תקון ס"ט. ואח"כ נתברר הטוב לבדו במשה, כמשה ותרא אותו כי טוב הוא, ועיין בפסוק ויקח קרח וגו'. והרע לבדו בבלעם, אלא שעדיין היה בו מעורב קצת טוב, ולכן זכה לנבואה ולרוח הקדש בתחלתו, כמ"ש ז"ל, ולכן היה שקול כמשה ממש. אלא שמשוה היה בדעת הטוב של הקדושה ובו התחיל ראשית תקון הבל מבחי' הדעת, ובלעם היה בדעת הרע של הקליפה, ובו התחיל ראשית בירור הרע של הבל, מבחינת הדעת. וזמ"ש, (במדבר כ"ד) ויודע דעת עליון, כי להיות בו ניצוצות קדושה מן הדעת עצמה וגם היה הוא דוגמתם מן הדעת של הקליפה, לכן היה נאחו בדעת עליון של הקדושה, והיה לו שם ידיעה והשגה. ונמצא, כי אעפ"י שבספר הזוהר במ"ר חז"ל ביארוהו על דעת שבקליפה, עכ"ז הפשט לא יוכחש, כי מתוכו היה נאחו בדעת דקדושה. וזהו הטעם שהיה בלעם שונא את ישראל בתכלית, כי הוא הסיגים שהפרישוהו מהם. ודע, כי גם בניו יונס וימברוס היו מבחי' זו ג"כ, ולכן הם היו הראשים של הערב רב, והם היו העיקרים, כנוצר בספר הזוהר בפרשת כי תשא:

<sup>18</sup> עיין מגיד מישורים לב"י פרשת שמות מהדו"ב ביום שהומת המצרי נולד קרח. ועיין שער הפסוקים ועיין ערבי נחל משמע משהרג משה את המצרי נעשה קרח הרע של משה כי הוא הש"ח גמט' קרח חלקים רעים שבהבל וכאן בפרשה נתעבר בו רוח קין וסבר שא"כ כבר אינו תחת משה ויכול לחלוק עליו וזה ויקח קרח מקח רע היינו רוח קין שהוציאה ואתו מהעולם.

<sup>19</sup> עיין בזה בערבי נחל תחילת פ' קרח שהתורה נצחית ורומזת למציאות הקיימת תמיד בשרש הנשמות אצל כל אחד, שכיון שהנשמות הם ה' גבורות וה' חסדים א"א שירדו יחד כי התגבר הקליפה לכן מתחלקת כל נשמה החסדים לחוד והגבורות לחוד ועי"ש אריכות הענין שמשוה רבינו היה בחי' הטוב והמצרי עד שהרגו היה הרע כנגדו ואח"כ "ויקח קרח" את חלק הרע הזה ונעשה חולק על משה. עכ"פ מבואר שכל אדם יש לו בעולם בחייו איזה אדם שהוא לעומתו דהיינו שאצל אחד מהם הטוב בכח ורע בפועל והשני הטוב בפועל והרע בכח עי"ש איך שזה לא נוגע בבחירה כלל.

<sup>20</sup> סנהדרין דף פב: אמר רבי יוחנן חמשה שמות יש לו, זמרי וכן סלוא ושאל וכן הכנענית ושלומיאל בן צורי שדי, זמרי על שנעשה כביצה המזורה בן סלוא על שהסליא עונות של משפחתו, שאל על שהשאל עצמו לדבר עבירה, בן הכנענית על שעשה מעשה כנען, ומה שמו שלומיאל בן צורי שדי שמו:

<sup>21</sup> מסתמא נשיא שבט בדור דעה של דור המדבר לא היה בעל תאוה כלל כמבואר בתורה עב מי שיש לו דעת צח קצת מופקע מזו התאוה והמגושמת אבל יצרו הוא מלאך קדוש שמתלבש במצוות.

<sup>22</sup> צ"ע כי ידוע שניצוץ משיח היה בלוט ע"כ מסר אברהם אבינו נפשו להצילו ויצא בבתו הבכירה שילדה את מואב, ואילו בלק היה ממדיין, ורק עכשיו הגיע למואב ומדוע חשב שממנו יצא משיח, ואולי נשא מואבית ובכישוף לא ראה אלא שממנו יצא ולא ידע שזה לא בגללו אלא בגלל אשתו.

<sup>23</sup> ועיין בעל הטורים (שמות ב) שאלימלך ובניו ואשתו ירדו למואב בכוונה לגאול משם ניצוץ משיח בן דוד ואמנם מחלון לקח את רות וגם שם היה בלא גיור ואעפ"כ הואיל לגרום שתתגייר ותינשא לבעוה ויצא ממנה פרץ אבי ישי אבי דוד. (וצ"ע שאע"פ שפרץ הוא נשמת מחלון כידוע היה צריך את רות כדי שיוולד משיח)

שמתלבש במצוות למסור את הנפש בשביל גאולת ישראל. וסבר שכיון שהיא בת בלק שממנו עתיד לצאת משיח בן דוד, בה נמצא ניצוץ משיח.

והביא את זכובי אל משה שיתיר לו להוליד ממנה נשמת משיח, וכל כך היה בהול למצווה נפלאה זו, שדחק את השעה לקיים המצווה אפילו בלא לגייר אותה/י<sup>צ</sup>, ומשה רבנו לא התיר לו, ושלומיאל שאל אותו הרי גם אתה לקחתה בת יתרו, ומדוע אשתך מותרת יותר מזו שהיא בת אחיה. ומשה רבנו לא ענה לו (שהרי התשובה פשוטה שצפורה נתיירה וגם היה לפני מן תורה) רק משה רבנו היה בוכה פתח האהל וקורא את שמע (תרגום יונתן שם). ואז לקח אותה שלומיאל לאהל וקיים המצווה בהידור/י<sup>ח</sup> לגאול נשמת משיח, אלא שטעה כי הניצוץ היה באחיה עגלון/י<sup>צ</sup>. ופנחס המתין עד שתשש כוחו של זמרי ובאמת לא היה צריך להמתין, כי צריך היה לו למנוע ממנו עוד ועוד עבירות, אלא שלא ידע שהקב"ה עימו ויעשה לו נס/י<sup>פ</sup>. ע"כ ביאור הגמ'.

ומתי קיבל זימרי כוחות כאלה/י<sup>ק</sup> מיד כשחלק על משה רבינו ובעזות וחוצפה שאל אם זו אסורה, אשתך כיצד מותרת לך. כי יש לסט"א כוחות עצומים לתת לך לעבירה אפילו כשהיא לשם שמים, ורק לקדושה אמיתית צריך כל כך השתדלות, ותפילות. כי מי שעוזר שם מפריע כאן.

וכן מצינו בבלעם שעמד לעומת משה אזי כל הרע של ניאוף התלבש בו עד שהיה מטונף בזה בתכלית הבהמיות שאפשר, כדי לקבל כח לכישוף. ולעומתו הצדיק האמת היה דייקא פרוש וקדוש עם כוחות נפלאים לקדושה ומדה טובה מרובה.

### וכן הדבוק בצדיק האמת יכול לקבל ממנו מהכוחות הנפלאים האלה

כי משה רבנו במה שהולך את ישראל בשיטים שהיה מקום מסוגל לניאוף כמבואר במדרש (במד"ר כ כב) /י<sup>ק</sup> שבשיטים היה נחל שגורם לזנות, כיוון לטהר את המקום מהטומאה הזו ע"י עם ישראל שיעמדו בניסיון מכוחו, וכן נהג אברהם אבינו/י<sup>ק</sup>. ועי"ש שפתי כהן שבכוונה הולך אותם משה רבנו לשם כדי להכניע את הזנות הזו, ורק הערב רב שהיו פגומים בזה נכשלו שם. וכן מבואר בזוהר שרק כ"ד אלף הערב רב שנתערבו בשבט שמעון נכשלו בזה (חומת אנך להחיד"א ועיין זוהר תשא קצא קצב). והחיד"א הוסיף שכיון שהיה בארץ מואב וע"י בנות מואב, שהן עם שנולד מזנות של בת לוט זה גרם להתגברות הניאוף שם.

לפי הגמ' הנ"ל שהושיבו נשים בקלעים להכשיל את ישראל מהשיטים עד החרמון שזה כ-150 ק"מ צ"ע כיצד ע"י שתית מי הנחל שבשיטים התפשטה התאוה עד מרחק כל כך גדול. ואולי ע"י הירדן שמגיע לשיטים מהחרמון דרך הבניאס, אלא שקשה שהרי זורם הפוך, וקטפרס אינו חיבור (טהרות ח' ט).

ועיין תורה מג שרבנו מבאר שהתאוות ניאוף הנוראה שהתגברה בשיטים היתה מהבל פיו של בלעם, שכיון שהיה בר דעת דקליפה אזי הבל פיו ארסי וגורם לתאוות ניאוף נוראה.

<sup>יא</sup> אולי סבר שכיון שנשמת משיח צריכה לבוא לעולם בהעלם, כידוע שתמיד נולדה בדרך שנדמית לעבירה כמו בבת לוט ויהודה ותמר וגם ברות היה מעשה יבום שעד היום מתקשים להבין כיצד שייך יבום בלא נישואין, וגם נחלקו אם גייר אותה או לא, ואעפ"כ הוא נשמת פרץ שנולד מהיבום, ואולי למ"ד שמחלון לא גייר את רות זה מסיבה זו שסבר שהולדת משיח צריך להיות בהעלם מהסט"א.

<sup>יב</sup> ועיין בספר אמרי יוסף (ליוסף מאיר וויס) פרשת פנחס (דף סו מהדור' סיגט תרע תרפז) לבאר עפ"י מאמר פסיעות אברהם למהר"ח שהיתה לו לזמרי כוונה קדושה ומבאר שעצת בלעם היתה לשלח דייקא אשה שיש בה ניצוץ קדוש כדי שהניצוץ יגרום לישראל לרצות בה וזו היתה כוונת זמרי וזהו שבעל תכר בעילות גמט' משיח בן דוד.

<sup>יג</sup> ובאמת הניצוץ היה באחיה של זכובי עגלון בן בלק, הוא אביה של רות שהתגירה וממנה יצא פרץ אבי ישי אבי דוד.

<sup>יד</sup> כמבואר בסנהדרין פב: ארבע מאות ועשרים וארבע בעילות בעל אותו רשע אותו היום והמתין לו פנחס עד שתשש כחו והוא אינו יודע שמלך אלקים עמו במתנייתא תנא ששים עד שנעשה כביצה המוזרת והיא היתה כערוגה מליאה מים. (מסתמא לא פליגי אלא 42060 x7 ועוד 4 לגמט' משיח בן דוד)

<sup>יז</sup> החיד"א כתב שנתעברה בו נשמת עשו, ואולי ע"כ תפס ארבע מאות דווקא שהם בחי' עשו כמבואר בשיחות הר"ן סימן רמב. וכד הם כלל הצדדים שכיון עשו שבתוכו להשפיע. (כמו ששמעתי כ"ד קושיות של ריש לקיש שהקשה לרבי יוחנן שהם כל צדדי העניין, כי יש ד' רוחות ומעלה הן שש ובכל רוח שני אלכסונים הם יב וכל אלכסון שני צדדים, נמצא כלל הצדדים שכל דבר הוא כ"ד)

<sup>יח</sup> רבנו בחיי בשם מדרש (תנחומא בלק יז) וישב ישראל בשיטים, מעין היה בשיטים שהיה מגדל נואפים, כי יש מעינות מגדלות גבורים וחלשים, ונאים ומכוערים, צנועים ושטופים בזמה, ומעין של שטים של זנות היה, והיה משקה סדום, ולכך כתיב (בראשית יט, ה) איה האנשים אשר באו אליך הלילה וגו'. ולפי שנתקלל אותו מעין עתיד הקב"ה ליבשו ולחדשו, שכן התנבא יואל (יואל ד, יח) ביום ההוא יטפו ההרים עסיס והגבעות תלכנה חלב וכל אפיקי יהודה ילכו מים ומעין מבית ה' יצא והשקה את נחל השטים:

<sup>יט</sup> עיין פרדס יוסף (חיי שרה כד ג') [אות כו] עה"פ "אשר לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרב" מקשה הדנק ד' תיבות בסיפא מיותרים, כי אליעזר ידע כי הכנעני או ישב בארץ. ותיירך –ראיתי לפרש, דידוע דכל נסיעת אברהם היה לטהר המקומות מחלאת זוהמת התאוה, ולהביא בלב אנשים רוח טהרה, ומוכן הדבר דבכל מקום בואו היה שוהה ויושב עד תם מלאכתו, ובמקום אשר עוד לא היה הטומאה גדולה כל כך היה יושב שמה ימים מועטים, אבל בבואו למקום שכבר טבעו שמה בבוחץ חטאים שהה שם ימים רבים. ונמצא דכל מה ששהה אברהם במקום, ראייה על השחתת המקום הזה; וזה שאמר לא תקח אשה מבנות כנען, מפני שהוא עם נבזה מאד, וזה לך האות אשר אנכי יושב בקרב, כי זה ימים רבים לא אכל ללכת ממנה הלאה, כי שם טומאה גדולה מאד, ולכן לא תקח אשה משם:

כי אע"פ שבפשט נראה שבלעם לא הצליח לקלל את ישראל ואדרבה ברכם, ורק אחרי הכל כשעמד לחזור לביתו יעץ עיצת הזימה, שבה נפלו כד אלפים מישראל. מחדש שם רבינו שדייקא בכל דבורי הברכה של בלעם, שם נעוץ הארס הנורא שעל ידו הצליחה ונתקיימה עצתו שיעץ בסוף. וכפי שיתבאר, שרק החיצוניות של דיבורו היה תיבות קדושות של ברכה ונבואה/קדו, כפי שמשך ועצר הקב"ה את פיו בחכה ורסן כמבואר במדרש הובא בפרש"י, אבל ההבל שבקולו דהיינו הפנימיות שיצאה ברוח פיו והתפשטה באויר המקום היתה ארס של טומאת ניאוף נוראה. והבל הפה כזה כנראה אפשר שיתפשט עד החרמון.

---

ק"ד וזה רמזה לו האתון כמו שאני מדברת ואע"פ לא עליתי עי"ז למעלת מדבר, כן אתה מתנבא ולא עלית עי"ז למעלת נביא, כי הדבור רק עובר דרכך ולא שינה את מהותך בכלום. (היכל הברכה)